- ALEXANDRU MIRONOV
- VOICU BUGARIU
- ANA VERONICA MIRCEA
- VICTOR TOROȘ
- GREG EGAN
- RAREȘ SZEITZ
- ADRIAN AVEL
- MIHAIL GRĂMESCU
- DAN D. FARCAȘ

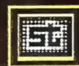
I.S.S.N. 1220 - 8620

anticipația

COLECȚIA POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

NIMICURI A.D.N.
*
GHINION

SOCIETATEA ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ S.A.

539

SOCIETATEA
ŞTIINŢĂ & TEHNICĂ S.A.

Societate cu capital de stat, funcţionând sub egida Ministerului Cercetării şi Tehnologiei, înmatriculată în Registrul Comerţului cu nr. J 40/6775/1991

Anticipaţia

Revistă lunară de literatură şi artă SF
(nr. 539/octombrie/1996)
editată de S.C. „ŞTIINŢĂ & TEHNICĂ" S.A.

SUMAR

Director onorific
ALEXANDRU MIRONOV

Consiliul de administraţie
IOAN ALBESCU – director
NICOLAE NAUM
LILIANA STOENESCU

Director adjunct
CONSTANTIN PETRESCU

Director economic
CARMEN TEODORESCU

Lei 1500

Redactor literar
MIHAI-DAN PAVELESCU

Tehnoredactor
PAVEL D. CONSTANTIN

Coperta
THOMAS FRANKE
Schimb cultural Club SF „ANDYMON" Berlin

Difuzarea
CORNEL DANELIUC
MUGUREL NIŢULESCU

Tiparul: „INTERGRAPH" - tel. 220 49 35

Abonamentele se pot face la oficiile poştale, precum şi direct la redacţie.
Cititorii din străinătate se pot abona prin RODIPET S.A., PO BOX 33-57.
Fax: 004-1-312 94 32
Telex: 11995

Adresa: Piaţa Presei Libere nr. 1, Bucureşti, cod 79781
Tel: 222 58 33 sau 223 15 40 int. 1151
Fax: 222 84 94
BUCUREŞTI
ROMÂNIA

Partenerii UNESCO pentru secolul XXI

1. Societatea civilă a Terrei

Aflaţi în interiorul unei închisori aproape ermetic închise, românii deceniului IX al acestui secol şi-au ales ca ţel suprem, fireşte, supravieţuirea. Care nu putea fi asigurată de individul singur, de o familie, trebuia mai mult decât atât, alveole ale societăţii au intrat în autoorganizare: ne împărţeam puţinul pe care îl aveam, mai ales în informaţie, ne împărtăşeam unul altuia pasiunile, visele – libertatea nu putea fi găsită decât în interiorul craniului fiecăruia dintre noi: aşa au apărut, în România anilor '80, cenaclurile de Science Fiction, peste o sută, societate civilă pregătind viitorul, structură din care, după revoluţia din decembrie 1989, s-au ales lideri naturali, jurnalişti de prestigiu, politicieni de perspectivă, oameni pe care, din instinct, societatea îi pregătise pentru o viitoare schimbare.

Al doilea exemplu, la scara planetei: foarte respectaţii *scouts*, cercetaşii pe care un vizionar din secolul trecut i-a proiectat pentru nevoile de asociativitate ale cetăţeanului terestru din acest secol.

Sau, „Greenpeace" şi comunitatea internaţională a „verzilor", cei care desfăşoară o luptă fără frontiere, pentru ca Terra să rămână nu numai Edenul copilăriei omului ci şi grădina – paradis în care vor trăi urmaşii noştri.

Şi închei cu un alt exemplu din ţara mea, o asociaţie de urmărit meteoriţi, tineri uniţi de pasiunea de a privi cerul; stabiliţi, anul trecut, într-o tabără în aer liber, pe vârful unui munte, 200 de tineri români au aşteptat cu înfrigurare, într-o anume noapte de august, la o anumită oră a nopţii, o anunţată ploaie de stele; şi chiar dacă la momentul culminant cerul i-a răsplătit doar cu o ploaie cu găleata, „vânătorii de meteoriţi" n-au plecat cu inima zdrobită, s-au cunoscut între ei, s-au simţit bine, şi-au împărtăşit idealurile, şi-au pus la cale alte isprăvi astronomice minunate.

Elementul comun care se poate citi în aceste exemple este: **asociativitatea**. Am s-o mai desenez odată, folosind dialogul Micului Prinţ cu Vulpea: „apprivoise-moi", îl roagă Vulpea „Qu'este – ce que c'est apprivoiser?" întreabă E.T. (Micul Prinţ, vă amintiţi, venea din afara Pământului – n.a.) „C'est une chôse trop oubliée", oftează Vulpea: „Ca veut dire: créer des liens...".

...Nu, dragi prieteni de pe tot Pământul, asociativitatea nu este un lucru uitat, dimpotrivă: scăpat de grija asigurării supravieţuirii, cetăţeanul simplu înfloreşte, sub ochii noştri, transformându-se în Homo sapiens superior, stăpân şi prieten al planetei sale. Dar, singur, singurel nu poate să ajungă la a-şi stăpâni propria-i – imensă – persoană. Are nevoie de o mână întinsă de un frate, de un prieten, de un vecin, de zeci, sute, mii, chiar milioane de concetăţeni planetari. Asociativitatea se află aici, deci, în genele şi cromozomii ADN-ului speciei şi este adevăratul motor prin care individul şi colectivitatea ajung la acea dorită sinergie descătuşătoare de energii individuale şi capabilă de a impune o autoorganizare dinamică şi perpetuă a societăţii. Un fluviu uriaş, mişcător, compus din braţe, curenţi, vârtejuri, ochiuri de apă alcătuite din stropi de raţiune – aşa se prezintă societatea Terrei în aceste momente de sfârşit de istorie.

De sfârşit dar şi de început de istorie – pentru că noi trăim acum, probabil, cele mai importante momente din viaţa planetei noastre.

Căci ne aflăm la şapte ani de la căderea Zidului Berlinului – şi mii de alte „ziduri ale Berlinului" cad de atunci, cu zgomot, în sufletele celor 5,6 miliarde de locuitori ai Pământului. Planeta este în fierbere raţională iar un principiu al fizicii numit principiul vaselor comunicante, aplicabil şi în societate, ne face să credem că, purtate de valurile şi curenţii rapizi ai raţiunii, tălăzuiesc spre toate meridianele şi paralelele: informaţia, aplicaţiile descoperirilor ştiinţifice şi tehnice, şcoala şi cunoaşterea, în general, respectul pentru aproapele tău, democraţia (acum de tip reprezentativ dar pe care extraordinara explozie a mijloacelor informatice o vor transforma, foarte, foarte curând, în democraţie direct participativă).

În sens invers ranfluează: tradiţiile, cuceririle locale în cunoaştere, particularul, diversitatea.

Creşte mobilitatea, odată cu apariţia noilor generaţii de aeronave, TGV-uri, şi a reţelei de autostrăzi care deschid, la maximum, orizonturile.

Creşte speranţa de viaţă – deci posibilitatea ca fiecare fiinţă raţională să-şi poată folosi mai îndelung, pe parcursul unei vieţi, propria raţiune.

2. O nouă administraţie

Toată această adevărată revoluţie impune nevoia unei reorganizări administrative planetare.

Am ajuns noi, specia Sapiens, departe – şi trebuie acum să facem un scurt popas, pentru a scruta orizontul.

Instituţii străvechi – Şcoala, Justiţia, Biserica, Statul – trebuie să se transforme din temelii, poate sub conducerea unui viitor guvern planetar – care însă trebuie să lucreze altfel decât o fac acum guvernele existente.

Cum?

Probabil aşa cum lucrează UNESCO, ministerul de educaţie, cultură şi ştiinţă al Pământului.

Un minister care a renunţat la clasica piramidă administrativă pentru a merge pe străzile satului planetar, pentru a strânge mâna fiecărui cetăţean planetar, pentru a-l saluta, a-l întreba, a-i prelua ideile, a-i oferi.

A-i oferi ce?

Roadele minţii şi inimii fiecărui cetăţean al planetei şi posibilitatea de a-şi dezvolta, fiecare, propria-i făptură. Pentru a-i oferi o civilizaţie a toleranţei, a înţelegerii, înţelepciunii. O lume în care el să se bucure de singura şi irepetabila lui viaţă. O societate care să-şi păzească cu străşnicie viitorul.

Cum?

Dumneavoastră ştiţi mai bine. Un guvern, fie şi al Terrei nu poate da răspunsuri globale. Dar dumneavoastră, asociaţii, organizaţii, fundaţii, adunând în rânduri atâtea „trestii gânditoare" puteţi da, fiecare, răspunsuri parţiale.

Un grup de tineri ingineri, arhitecţi. peisagişti se poate organiza pentru a porni o bătălie pentru proiecte planetare: un pod peste Gibraltar, o societate transoceanică de transport marfă cu zepelinuri, irigarea unui mare deşert, instalarea unui satelit energetic deasupra Ţării de Foc –, iată proiecte care pot stârni fantezia, galvaniza interese, amenaja spaţii – viitoare – pe care în mod obligatoriu vor creşte pacea şi înţelegerea, ca fructe ale progresului.

Organizaţi – mai bine zis: dezorganizaţi – în grupe risipite pe tot uscatul şi pe toate apele, ecologişti de toate naţiile şi categoriile vor pune la cale – o fac deja – ...sabotarea industriilor iresponsabile, pentru că, citez: „mereu mai mult poluează valorile...". O **Cartă a Mediului înconjurător,** un campionat mondial al iniţiativelor ecologice – pot fi acţiuni prin care ONG-urile pătrund în subtila administraţie a „ministerului" UNESCO.

La fel, un concurs mondial pentru cele mai reuşite jocuri şi jucării antirăzboinice ar putea fi pus la cale de către Organizaţia Mondială a Scouts-ilor şi încurajat de UNESCO – ar fi o încununare a bătăliei victorioase pe care ONU şi UNESCO au dat-o pentru pacea – viitoare – a Pământului.

Şcoala – nu numai în curtea şcolii şi a universităţii ci în varii forme, cuprinzând tabere de vacanţă active, cursuri de formare, reciclare şi reconversii prin radio şi televiziune (de ce nu Radioşcoală planetară UNESCO? Teleşcoală planetară UNESCO?), pe care eu le văd puse în mişcare de grupuri dinamice de pe toate continentele, capabile să impună individului Sapiens din secolul al XXI-lea conceptul educaţiei permanente, al dinamismului perpetuu şi al înoirii continue a fiecărui individ cetăţean planetar, a societăţii, în ansamblu.

„Medici fără frontiere", multiplicaţi în sute de ONG-uri, păzind sănătatea mondială, mai ales prin educaţie: **born non smoker** poate deveni o mişcare care să ducă la transformarea plantei de tutun într-o specie pe cale de dispariţie: „Sănătate prin sport" este o organizaţie, dar poate fi un generic pentru activităţi ale UNESCO şi ONG-urilor, inevitabil încununate de succes.

Mobilitate: **Connaitre le monde et l'aimer** nu este treaba guvernelor, ci a tinerilor care nu încap în propriul lor spaţiu: a le deschide larg uşile tuturor orizonturilor planetare este o bătălie pe care trebuie să o ducem noi, cei interesaţi de *adevăratul* metabolism al planetei. Mai ales că această *fabuloasă* comoară care este timpul nostru liber – în creştere – trebuie valorificată pentru a ne mulţumi vieţile dar şi pentru a învăţa, mai mult, pentru a ne pregăti pentru viaţă.

Şi încă: „Cluburi 2020", pentru adolescenţi, unde cei mai explozivi membri ai speciei umane să-şi poată proiecta viitorurile, organizaţi într-o adevărată **mişcare mondială a visătorilor liberi**; infocluburi pe INTERNET şi pe alte reţele în care biţii vagabonzi îi leagă pe oameni; aceste infoONG-uri pot conduce birouri (info, fireşte) ale forţei de muncă, func-

ţionând fără frontiere: ar fi un amestec al insidiosului „minister" UNESCO în treburile „ministerului muncii de pe Terra" (care într-o zi va trebui inventat, Organizaţia Mondială a Muncii neţinând pasul cu rapida transformare a societăţii), amestec obligatoriu, căci pe cerul secolului viitor va fi scris cu litere de foc ameninţătorul cuvânt: **şomaj**; nuclee de luptători şi proiectanţi ai destabilizării birocratice, şi implicit administrative – ONG-urile îşi pot asuma, în fiecare verigă şi palier de sistem, în fiecare ţară sarcina fluidizării metabolismului guvernant actual, venind cu idei noi, tehnologii noi; cluburi de inventatori şi inovatori care să grăbească implementarea noului, care să impună o politică a dinamicii înoirii şi care să pună la îndemâna tuturor „produse" mereu proaspete ale căutătorilor de nou (un singur exemplu, îl reiau, de fapt, îl propun, în căutare de ONG-uri cu care să colaborez: tare i-ar sta bine „ministerului" UNESCO dacă ar sprijini o campanie de „recoltare" a invenţiilor şi inovaţiilor tradiţionale, de pe tot cuprinsul Pământului – veţi vedea că înţelepciunea populară este capabilă de rezolvări simple şi geniale, care pot fi uşor răspândite prin mass media – ca, de pildă, „medicamentul compus printr-un dozaj homeopatic din sare şi zahăr contra diareei, inventat pe undeva, prin India; barajele de lut şi paie din Pakistan: pompa cu dopuri cu mare randament pentru fântâni, din România, vopselurile naturale arăbeşti etc. etc.).

Este enorm de lucru pentru societatea civilă UNESCO, pentru ONG-urile purtând stindardul „ministerului Educaţiei, Culturii şi Ştiinţei" Republicii Terra.

O Universitate deschisă, desfăşurată anul trecut în România, cu 13 manifestări diferite la care au participat 7000 de tineri ai Republicii Terra de astăzi s-a încheiat cu Congresul Mondial al Federaţiei Mondial a Cluburilor UNESCO şi cu, fireşte, o masă rotundă privind – ce altceva? – viitorul. Concluziile finale converg spre o frază comună, sintetizând aspiraţiile prezente pentru o zi de mâine accesibilă tuturor: ne trebuie **pace** (între naţiuni, între grupuri, între oameni), **respect** (de sine, faţă de aproapele tău), **educaţie** (pentru a învăţa să devenim), **civilizaţie** (cu aspiraţia omului de a trăi în armonie cu natura, în contact fizic şi de convieţuire cu alţi oameni, pentru a descoperi şi împărtăşi cultura într-un demers progresist); şi nu: **război**, **dispreţ**, **barbarie**, **ignoranţă** (război – dacă vom continua, noi, societatea umană, să înarmăm ţările cele mai vulnerabile, cele cărora

E D I T O R I A L

le este sete de apă şi de cunoaştere; dispreţul faţă de cultură şi tradiţiile seculare, reprezentate de minorităţi; barbarie – unde confortul unora se bazează pe viaţa altora; ignoranţă – care face ca dominaţia celor puternici să se bazeze pe menţinerea unui mare număr de oameni în necunoaşterea trecutului dar mai ales a prezentului).

Doamnelor şi domnilor, consideraţi că acesta a fost un exerciţiu de Science-Fiction aplicat.

Pe care am simţit nevoia să-l fac împreună cu dumneavoastră pentru că:

– avem, toţi, o adevărată foame de vise, de spectacol pentru minţile şi sufletele noastre;

– este, în lume, o devastatoare nevoie de imaginaţie;

– pentru că ne dorim, toţi colaboratorii „ministerului" UNESCO, o lume verde pe un cer albastru (prietenul meu, Arthur Gillette a vrut, cândva, să mă corecteze: „...sub un cer albastru"; eu am insistat: „pe un cer albastru" – căci aşa sper că o vor vedea, de sus de tot, în al XXI-lea secol, cosmonauţii şi extratereştrii);

– pentru că fiii şi fiicele noastre, spionii viitorului, vor să aibă în faţă ferestre prin care să privească către ziua de mâine şi pe care să le deschidă pentru a-şi construi autostrăzile, şoselele, drumurile de ţară sau simplele poteci către viitorurile pe care şi le vor alege şi de care trebuie să-i ajutăm să se îndrăgostească;

– pentru că noi, astăzi, aici, cei mai inteligenţi, cei mai blânzi şi buni la suflet, cei mai frumoşi, noi, societatea civilă UNESCO suntem capabili să pregătim societatea civilă terestră, adevăratul guvern al Terrei de mâine, cel care urmează să ia marile decizii ale omenirii.

Chinezii spun: „Călătoria cea mai importantă începe cu un singur pas".

Acesta.

Din viitor, cu dragoste,
Alexandru Mironov

✓ *Conferinţa susţinută la 4 XI 1996 la sediul UNESCO, Paris, cu ocazia întâlnirii Federaţiei Mondiale a Cluburilor UNESCO*

VOICU BUGARIU

AUTORI ROMÂNI (III)

Pentru unii comentatori, Dănuţ Ungureanu (n. 1958) este şeful generaţiei sale literare sau, în orice caz, autorul cel mai talentat. În favoarea unor afirmaţii de acest tip există argumente. Primul ar fi complexitatea ieşită din comun a textelor. Cum se ştie, atunci când folosesc modalităţi şi motive SF, autorii români recurg de regulă la rezolvări narative şi scriituri relativ simple. Această obişnuinţă are cauze obiective, dar se nutreşte şi din climatul permisiv al mişcării SF de la noi. Al doilea argument este talentul literar evident, nu tocmai răspândit printre autorii de gen. În fine, ar fi de invocat ştiinţa şi instinctul de scriitor, de asemenea nu neapărat exprimate în textele ce folosesc modalităţi şi motive SF.

Volumul de debut al lui Dănuţ Ungureanu (*Marylin Monroe pe o curbă închisă*, Societatea „ADEVĂRUL" S.A., 1993) conţine dovezi în sprijinul celor de mai sus. Povestirile pot fi valorizate în feluri diverse, dar nici una dintre ele nu se află la nivelul exerciţiului literar şi nu cere nefericita condescenţă sefistă faţă de textele modeste, dar salutare ca acte de înregistrare în mişcarea SF. Frapează scriitura bogată, chiar luxuriantă, evidentă mai ales în povestirile unde este imaginată materialitatea unor lumi crepusculare. În mod special impresionante, din acest punct de vedere, sunt ultimele trei texte ale volumului: *Soare sub flanşe, Prin pulberea de aripi* şi *Din nou acasă.* Descrierile minuţioase ale unor medii apocaliptice sunt covârşitoare, în ciuda unor accente comice. *Din nou acasă* este o piesă de virtuozitate. În ea, Dănuţ Ungureanu se dovedeşte a fi un adevărat poet al putridului, iar scriitura sa atinge incandescenţa. Descrierea minuţioasă a unui Pământ devenit groapa de gunoi a Galaxiei este excepţională. Realizând-o, autorul găseşte tonalitatea cea mai personală: „Gunoaiele, dezolante prin întinderea lor, sfârşeau prin a fi toate la fel. Acolo se năruiau încet, în ele însele, încet, ca ceţuri de frunze moarte. Impresia era puternică mai ales în orele fără vânt, când aburul venit dinspre ocean se prelungea acumulându-se între cocoaşele de moloz. Ceea ce putuse să ardă arsese demult, mocnit, din cauza lipsei de oxigen. Ceea ce nu rezistase apei se dizolvase ori ruginise lent, până ce se transformase în pulbere. Dar rămâneau miliardele, obiectele a căror agonie măsura secolele. [...] La început văzuseră capsulele de acceleraţie, folia de bismut, băltoacele de mercur. Văzuseră formele de sticlă vanadică şi resturile rezervoarelor antişoc şi conteinere îmbucătăţite, de toate tipurile ori mărimile posibile. Scuturaseră puful păpădiilor de azbest răsărite în mănunchiuri compacte de sub carcasele înnegrite de focurile spaţiului. Cristalele memoriilor risipite păreau nestemate, suprafeţele etanşărilor, câte nu corodaseră, scânteiau ca aurul şi argintul."

Nu este vorba de calofilie, cum ar putea aprecia un alergic la frumos (nu şi la sublim), ci de zborul liber al unei scriituri artiste.

Scriitura bogată şi imaginaţia debordantă apar şi în alte povestiri. În clipa când părăseşte domeniul unde excelează (construirea poetică a unor lumi degradate), însă, Dănuţ Ungureanu nu mai are siguranţa unui maestru. Când tramele se complică dincolo de anumite limite, apare impresia că autorul nu s-a oprit la timp sau a mizat prea mult pe ambiguitate, riscând incoerenţa. Un exemplu este *Ceaţă*, unde vechiul motiv al „frumoasei fără corp" este asociat cu acela, tipic SF, al lumilor paralele. Imaginile unui oraş unde drumurile oamenilor se întretaie cu ale unor umanoizi de ceaţă sunt absolut memorabile. Spre regret, recile complicaţii epice lasă impresia de lucru adăugat, parazitând simbolul poetic. Lucruri asemănătoare se pot spune şi despre povestirea titulară, un text de altfel bine scris şi foarte ingenios conceput.

Romanul *Aşteptând în Ghermana* (Nemira, '93) confirmă disponibilităţile din povestiri. De această dată, autorul concretizează un proiect mult mai ambiţios. Nu este vorba doar despre numărul de pagini. Complicaţiile epice sunt mult mai mari. Dănuţ Ungureanu pune în mişcare personaje numeroase şi construieşte cu migală un mediu material stufos. Realizarea lui este cu totul altceva decât un roman „supt din unghii", adică un text fuşerit la repezeală, prin îmbinarea unor locuri comune. Lumea de coşmar a unui viitor, când oamenii vor fi făcuţi în eprubetă, drogurile vor relativiza realitatea, iar unii vor obţine nemurirea, este minuţios înfiinţată, autorul dovedind aptitudini de prozator realist. Pe bună dreptate, un comentator al romanului a constatat că *Aşteptând în Ghermana* este un text ce pare a deschide o posibilă serie: „Cartea se pretează însă la serializare. Pentru autor, riscul ar fi ca unei asemenea tendinţe comode să i se dea şi curs." (Mircea Opriţă, în *Anticipaţia românească. Un capitol de istorie literară,* Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p. 317) Dacă prima parte a afirmaţiei lui Mircea Opriţă este corectă, a doua poate fi discutată. Aceasta fiindcă decorul imaginat de Dănuţ Ungureanu este foarte bogat şi, în mod evident, ar putea implica, ba chiar ar pretinde, nişte continuări. În mod normal, cu premizele materiale de care dispune, *Aşteptând în Ghermana* ar fi putut „suporta" patru sau chiar cinci sute de pagini. Aşa stând lucrurile, una sau mai multe continuări n-ar fi deloc semne de comoditate, ci consecinţe fireşti ale unui remarcabil act de înfiinţare literară. Ar fi de dorit ca autorul să le producă.

Exceptând ultimul capitol, romanul este scris la persoana întâi, naratorul fiind unul şi acelaşi cu un poliţist mutant, înzestrat de creatorii lui cu darul nemuririi. Conflictul nu este original. Genetiah Yablonski, poliţistul, este cavalerul justiţiar intrat în divergenţă cu superiorii săi şi cu unii dintre puternicii zilei. El face faţă unei înfruntări de tipul unul împotriva tuturor şi izbândeşte. Aventurile sale sunt realmente pasionante şi bine conduse.

Autorul preia câteva ticuri ale prozei americane recente. Naratorul şi celelalte personaje ale sale vorbesc în argoul borfaşilor de la noi. Vorbele lor sunt cât mai agresive cu putinţă. Cele mai multe durităţi de limbaj îi aparţin lui Yablonsky. Aceasta exprimă, folosindu-le, un amestec de greaţă existenţialistă şi sictir postmodernist. El spune „să bag ceva în mine" în loc de „să mănânc", face comparaţii de tipul „cerul ne supse ca pe un supozitor" şi găseşte perifraze de felul: „Cineva s-ar putea simţi foarte mulţumit ca dimineaţa să-şi încalţe papucii în pieile noastre aşternute lângă pat." Poate că felul de a vorbi al personajelor a folosit la vânzarea cărţii. I se poate reproşa, însă, o contradicţie fundamentală. Cum de vorbesc mutanţii dintr-un spaţiu fără nici-o legătură cu România şi dintr-un viitor foarte îndepărtat exact ca nişte borfaşi din Bucureştii de azi? Apare o contradicţie greu de depăşit când este vorba despre perioade mult îndepărtate în viitor. Cine parcurge bine lucratul roman al lui Dănuţ Ungureanu nu poate să n-o remarce. Este adevărat, nu se vede cum s-ar exprima altfel agresivitatea de limbaj. Cu toate acestea, la lectură se naşte şi persisită un sentiment de frustrare.

Ca şi în povestiri, punctul forte al autorului nu sunt dialogurile, deşi, după cum am arătat, eforturile sale în această direcţie sunt considerabile. Cele mai reuşite pagini sunt cele unde naratorul, unul şi acelaşi cu lansatorul unor cruditaţi de limbaj, se transformă, din necesităţi narative, în povestitor. *Aşteptând în Ghermana* conţine fragmente descriptive deosebit de

reuşite. Poliţistul cam limitat se dovedeşte a fi un ins cu mult spirit de observaţie, ba chiar un poet al aglomerărilor umane. Iată un exemplu grăitor: „În aer stăpânea o muzică slabă ca un vaier şi oarecum toxică. În fapt, era suma scurgerilor eliberate de o sută de magherniţe muzicale şi vocile miilor de zbanghii ce forfoteau printre pereţi. [...] Erau orele furtişagurilor, ţepelor, distracţiilor mărunte, zgârieturilor uşoare cu şuriul, primelor fumuri de «iarbă». Orele pipăitului, tatonării, înţelegerii. Se făceau şi se desfăceau cuplurile, găştile. [...] Iar ceva mai încolo, noaptea aducea ceasurile afacerilor fabuloase, a (sic!) loviturilor răsunătoare şi, ce să-i faci, a (sic!) beregăţilor tăiate. [...] Câţiva vânători de recompense, printre care cel puţin un fost IULI, îşi căutau victimele ignorând cu profesionalism curgerea derutantă a reclamelor luminoase, hologramele obscene, drogaţii lipiţi de asfalt ca nişte abţibilduri. Fetele expunându-şi jartierele înţesate de rubine sintetice. Hermafrodiţii cu ochi oblici trecând mândri şi singuratici, învăluiţi în zâmbete subţiri."

Spre sfârşitul romanului, Yablonski dă la iveală o a treia dimensiune a discursului său. El lansează nişte tirade de politician populist, afirmând că se simte solidar cu cei mulţi şi nedreptăţiţi de elite. În fine, a patra ipostază a naratorului este cea de om cu simţul umorului. Ocazional, apare şi ea. Întrebarea este dacă aceste patru „personalităţi" nu sunt cumva contradictorii, făcând din personaj o apariţie incapabilă să se structureze suficient. Desigur, o critică permisivă n-ar trebui să exprime asemenea îndoieli. Una exigentă, da. Iată de ce, salutând reuşita carte a lui Dănuţ Ungureanu, îi sugerez autorului să dea mai multă atenţie arhitecturii în viitoarele sale romane. Cred, de asemenea, că ar fi interesant să încerce un roman scris în stil obiectiv. Talentul său de povestitor ar fi supus astfel la proba adevărului.

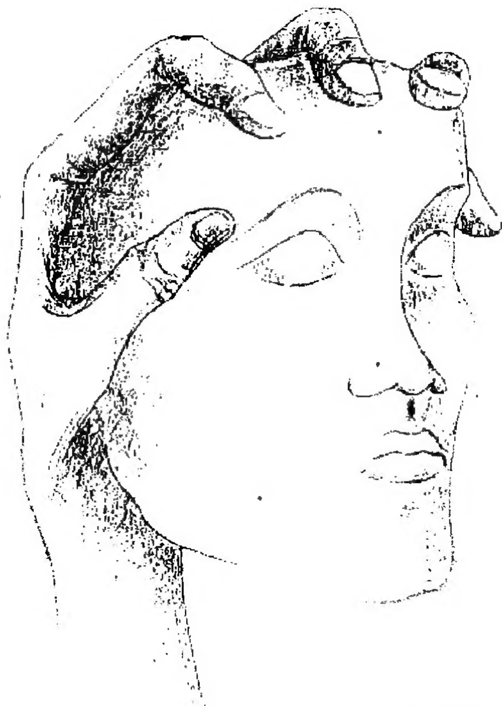
Quadrat

A apărut primul număr al revistei *Quadrat. Benzi desenate. S.F. – Fantastic – Aventură – Umor*. Publicaţia este patronată de Editura QUADRAT. Redactor şef: Cristian Lăzărescu. Printre colaboratori: Tudor Popa, cel mai bun ilustrator SF al momentului.

Într-un editorial semnat de Cristian Lăzărescu avem ocazia să citim: „Timpurile se schimbă: la fel, eroii şi oamenii. Ce dăinuieşte, însă, e AVENTURA. Walkman-ul, CD-ROM-ul şi pagerul jalonează sfârşitul de secol. În prag de 2000, între pulsul vizual al MTV, cultura tot mai copiată la indigo şi virtualitatea jocurilor pe calculator, banda desenată rămâne cea mai pură formă a aventurii. E tot ce ne mai rămâne pentru a vorbi între noi, pentru a ne colora lumea, pentru a sfida necunoscutul ce va să vină." Aşa o fi.

Privită şi citită în ceea ce îi este propriu, revista este excelentă. Grafica se situează la un nivel înalt, iar textele au o salutară lipsă de ţesut adipos. În mod special interesante sunt serialele ce-şi plasează acţiunile într-o Românie a viitorului mai mult sau mai puţin îndepărtat. Textele respective – în care îmi permit să văd ecouri târzii ale ideii lansate în *Anticipaţia* – sunt cele mai „atingătoare" pentru cititorul român. Unii autori de la noi se silesc să devină nişte americani care scriu, dintr-un accident nefericit, în româneşte. Realizările lor sunt uneori impresionante. Cu toate acestea, cititorul român nu poate să se schilodească interior într-un asemenea hal, încât să devină un american locuitor în România. Există nişte limite ale respectivei tendinţe de sincronizare. Desnaţionalizarea intelectuală nu poate fi dusă până la capăt nici măcar de cei stabiliţi în alte ţări. Iată de ce serialul *Aranca* (scenariu şi desene: Tudor Popa, text: Cristian Lăzărescu) este de departe cel mai bun, cel puţin deocamdată. În el aflăm lucruri neplăcute, dar interesante. În respectivul scenariu, „poporul sovietic" a fost şters de pe suprafaţa Pământului, locul lui fiind luat de nişte mutanţi extrem de agresivi. Aceştia din urmă atacă Regatul Valaho-Român. Deşi văduvit de Ardeal, regatul rezistă încă „năvălirii hoardelor barbare din est". Desenele sunt foarte reuşite (o notă specială pentru femeile lui Tudor Popa, toate, inclusiv cele de pe copertele *Nemirei*, dotate cu bordaje respectabile). Umorul nu lipseşte. *Aranca* are drept moto un proverb bulgar: „Să nu-ţi iei cal arab şi nevastă româncă."

GHINION

Desen de Titus Udrea

de
ANA VERONICA MIRCEA

– Fir-ar dracu' al dracului! Sigur că ştiu că eşti ARZ! Eşti destul de bătrân şi de important ca să meriţi asta! Dar eşti şi singurul destul de deştept ca să rezolve totul fără riscuri!

– Păi, asta şi fac! chicoti Isaac, mângâindu-şi tacticos favoriţii cărunţi – vechiul tic care îi trăda buna dispoziţie. Căci se amuza copios, se delecta privind masca pe care furia o aşezase pe chipul Coordonatorului – cutele adânci de la rădăcina nasului, cele adunate mănunchi în colţul ochilor, purpuriul nesănătos al obrajilor, maxilarele crispate. Crede-mă, şefule, e cazul să te relaxezi. Chiar să te culci pe-o ureche. De Mol – inegalabilul tău zvoner de rang I, care s-a lăsat prins în laţ ca o cioară proastă – e mai mult decât pregătit. E buimăcit, enervat, incitat, gata să jure că totul e putred, gata să se agaţe de cea mai nebunească explicaţie. Iar puştoaica – acuzată, cu dovezi în regulă, de refuz de cooperare şi sabotaj – e hipercondiţionată şi pregătită pentru teleportarea în P 11. Tărăşenia se va desfăşura pe schimbul lui Ruy, care o s-o materializeze chiar sub nasul lui De Mol. E specialist în treburi de-astea. Le zice „aranjamente matrimoniale" şi, când e rost de unul, face ore suplimentare chiar dacă nu i-o cer Organizaţia şi Coordonatorul. Cât despre Lish, a fost printre cei mai buni la medicina B. Şi e expertă în locoportarea B-T-B!

– Expertă! pufni celălalt. În jocurile voastre de laborator, cu roboţi, şoareci şi, eventual, câini?

– E vreo deosebire între un om şi-un câine din punct de vedere al principiului portării, fie ea tele sau loco, T-T, B-T sau T-B?

– La dracu', mormăi Coordonatorul. Oricum, nu-i acelaşi lucru.

– Ce? întrebă Isaac, calm, schimbând mâna cu care îşi explora favoriţii.

– Nu-i totuna dacă o faci tu, care eşti de-al noastru, sau dac-o face o puştoaică oarecare, care...

– Care are tot interesul să joace cum îi cântăm. Şi nu-i o puştoaică oarecare. Tocmai a absolvit cu brio Academia de Medicină Completă. Îţi spun că ea şi Ruy vor face treabă bună. Şi e corect să fie treaba lor, pentru că am aranjat ca ea să fie direct interesată, iar el e încă ARM. Nu-i un bătrân ARZ ca mine, ca să se retragă într-un Sanatoriu de Regenerare Neuro-Psi. O să-mi priască tratamentul, sunt sigur. La fel de sigur ca de actul ăsta – ia uite-l, are parafă lângă parafă – drăgălaşul ăsta de act care-mi garantează pensia maximă după externare!

X X X

Lish încă nu terminase de inspectat cabinetul, când auzi clip-clap-ul vătuit izvorând de pretutindeni. Privi uşa. Se albăstrea încet, parcă absorbind culoarea din canaturi – semn sigur că, de partea cealaltă, primul pacient aştepta să i se permită accesul.

– Liber! comandă cu voce pe care ar fi dorit-o impersonală şi fermă, dar care tremura supărător, ca întotdeauna când era emoţionată.

Oricum, era vocea ei, şi uşa tocmai fusese programată să i se supună; glisă brusc, ca suptă de peretele de deasupra, şi recăzu imediat ce bărbatul păşi înăuntru.

Era tânăr şi bine clădit. Ei, nu era chiar ceea ce Lish înţelegea prin „bărbatul fatal", dar faptul că arăta cum arăta nu avea darul să-i spulbere tracul. Ar fi preferat ca primul pacient din cariera ei să fi fost măcar un moşneag, dacă nu o femeie.

– Ia te uită! exclamă el în loc de salut, cu glas pe care Lish îl percepu ca pe un sunet din altă lume. Am scăpat de ursuzul vraci Rubo! Noroc pentru noi şi ghinion pentru tine! Ce dracu' cauţi în iadul ăsta, fetiţo?

Îl privi tăios, simţind cum îi ard obrajii şi sperând prosteşte că, de data asta, nu se înroşise. Îi zâmbea fără răutate, oarecum amuzat. Şi părea la locul lui acolo, în faţa uşii, între cuier şi fotoliu, ca şi cum ar fi fost zugrăvit, alături de ele, pe fundalul unui decor demodat. Totuşi, putea să se mişte, pentru că se aşează – neinvitat – pe fotoliu.

– Sunt Lish Harb, pronunţă ea răspicat, dar nu atât de rece cum ar fi dorit. Dr. Harb pentru dumneata, domnule...

– P-Alf, completă el prompt. Aşa sunt înregistrat aici. Nu-mi amintesc alt nume. Nu-mi amintesc nici ce făceam înainte de a mă... materializa în valea asta. Dar îmi amintesc o mulţime de chestii despre... lume şi viaţă. Rânji, măsurând-o cu obrăznicie. Ştiu, de exemplu, ce trebuie să facă un bărbat şi o femeie ca să se simtă bine împreună. Doar că n-am mai făcut-o de mult cu o femeie sănătoasă – vreau să spun, nici nu ştiu dacă înainte de a mă pomeni aici am făcut-o vreodată.

– Îţi place să şochezi, nu-i aşa? întrebă ea, evitând să-l privească.

Între timp formase indicativul lui pe claviatura fişierului, şi acum ecranul tocmai se umpluse cu litere mărunte: „P-ALF = anul IV de internare = sănătate perfectă = programat pentru controlul de rutină."

– Îmi plac femeile frumoase. Şi tinere... ca... dumneavoastră, dr. Harb. Pe-aici vezi rar aşa ceva, poate v-a povestit bătrânul Rubo.

– Doctorul Isaac Rubovici mi-a fost instructor, nu partener de şuetă, replică Lish sec, după ce chibzuise, preţ de câteva secunde, că nu risca nimic lăsându-se antrenată în discuţie. Şi nici măcar nu l-am întâlnit când i-am preluat îndatoririle.

– Şi Rubo? Ce s-a ales de el?

Lish se strădui să ignore amintirea bârfelor prinse din zbor în timpul procedurii de angajare şi aruncă, detaşată:

– Habar n-am. E un subiect care nu mă interesează. În schimb, adăugă, simţindu-se destul de stăpână pe sine ca să ridice ochii spre pacient, mă interesează tot ce spui dumneata. E datoria mea de vindecător, şi ştiu să ascult cu răbdare. Aşadar...?

– Nimic! se încruntă bărbatul. Lui Rubo i-am vorbit ore-n şir, am disecat în faţa lui toate îndoielile şi temerile mele. Nu m-a ajutat cu nimic, nu mi-a răspuns nici măcar la o singură întrebare. Nu cred că tu, drăguţă Harby, eşti mai brează!

Lish surâse. Nu i se mai spusese Harby din vremea primului ciclu de şcolarizare. La urma urmei, tipul ăsta avea hazul lui. Poate aşa erau toţi. Poate că se alesese nu numai cu un post bine plătit, ci şi cu o ocupaţie interesantă.

– De ce eşti aşa sigur, Alfy? Pune-mă la încercare!

– Te-aş încerca într-un singur fel, mormăi el, ridicându-se. Porni spre ea zâmbind într-o parte şi având în ochi acelaşi licăr pe care Lish îl văzuse destul de des ca să ştie că înseamnă dorinţă necontrolată.

„O, Doamne, sper că într-adevăr nu poate ieşi de acolo!", îşi spuse, înfiorându-se, deşi ştia că se lasă pradă unei spaime idioate.

Chiar atunci, P-Alf se opri, cu trupul lipit de un obstacol invizibil.

„Ca un personaj care nu poate părăsi tabloul", cugetă Lish, recăpătând certitudinea că e în siguranţă, deşi o sen-

zaţie stranie, un soi de presentiment stupid, continua, vag, să o neliniştească.

– E bine că cel puţin nu râzi, se consolă el, păşind înapoi. Ticălosul ăla de Rubo era să leşine hohotind prima oară când m-am repezit ca o muscă-n geam. Şi, poate că ştii, poate că scrie acolo, pe ecranul ăla la care te holbai adineauri, nici acum nu-s mai deştept ca musca, nici acum nu pricep ce se întâmplă. Lămureşte-mă tu, dr. Harb. Explică-mi!

– Dar e simplu! se precipită ea, amintindu-şi regulamentul de ordine interioară. E doar protecţia acordată Ocrotitorilor, cei care vindecă şi alină... .

– Poveşti! Mi le tot îndruga şi Rubo! De-aia i-aş fi sucit gâtul! Nu zic că n-aş fi preferat să scap lumea de-o javră din soiul „care-alină", dar alea sunt doar ochi vorbitori, încrustaţi într-un perete...

„Ciudat", îşi spuse Lish, intrigată. „Fişierul nu menţionează că e un pensionar-problemă! Ce interese o fi avut Rubovici să treacă peste asta?"

– Oricum, continuă el, n-am venit aici să mă spovedesc. Am fost... poftit pentru un „control de rutină". Aşa că, hai, Harby, deschide cutiuţa fermecată!

Se proţăpi lângă cabina neagră, ca un sicriu vertical, aflată pe linia obstacolului care-i stăvilise înaintarea.

– Acces permis, comandă Lish, socotind că e mai înţelept să-l asculte, şi se pregăti să se instaleze în dreptul vizorului încastrat în acea faţă a aparatului care îi era accesibilă.

Atunci, din interior, îl auzi chicotind.

– Ce te distrează? întrebă brusc iritată, în timp ce făcea reglajele şi-şi lipea ochiul de cercul transparent.

– Distracţie?! Ţi-o doresc ţie! Nu suport să fiu gâdilat – de fapt, sunt nişte furnicături blestemate! Parcă m-aş... umfla dintr-o dată!

Cutremurându-se, Lish observă nu numai că vocea lui devenea din ce în ce mai umană, ci şi că imaginea organelor lui interne căpăta relief, ca şi cum o antică planşă anatomică s-ar fi metamorfozat, văzând cu ochii, într-o hologramă de cea mai bună calitate. Desigur, ştiuse că asta avea să urmeze. Totuşi... Se întrebă dacă Isaac Rubovici într-adevăr înnebunise.

– Terminat, articulă într-un târziu.

– La dracu', acum parcă mă dezumflu, bombăni P-Alf înainte ca incinta să se deschidă, eliberându-l.

– Eşti sănătos tun, îl anunţă Lish. Mă rog, adăugă ezitând, poate nu ţi-ar strica o vizită la unul din cei-care-alină. Chiar te-aş sfătui...

El râse.

– Mulţumesc, am înţeles. O să-i anunţi – şi o să primesc o „invitaţie". Bunăvoinţa Ocrotitorilor e nemărginită!

Şi îi întoarse spatele.

– Liber! spuse ea, permiţându-şi să-şi trădeze agasarea printr-o grimasă.

X X X

În încăperea înaltă şi îngustă, pierduţi în moliciunea unei canapele lungi, trei bărbaţi şi două femei priveau în gol, ascultând scâncetele unui instrument cu coarde. P-Alf abia trecuse pragul, când unul dintre ei se ridică grăbit, se repezi spre uşă şi se sprijini cu palmele în canaturi, resemnat să aştepte până ce intrarea în cabinet avea să-i fie permisă.

– O să aveţi o surpriză, mieluşeilor! trâmbiţă P-Alf, făcându-i să tresară. Şi ăştia care vindecă dispar! Fără urmă!

Îl priviră ţintă şi întrebările lor se încrucişară. Ieşi fără să le răspundă. Nu-i plăcea să zăbovească în Palatul Ocrotitorilor. Pe de-o parte, Ocrotitorii, cei cu chip uman, arătau altfel, nu putea defini cum; simţea diferenţa, dar nu o putea înţelege. Pe de altă parte, el însuşi se simţea ciudat, excitat şi neliniştit, de parcă dezlegarea tuturor tainelor ar fi fost mai aproape ca niciodată, dar mai inaccesibilă ca oricând.

Se răsuci pe călcâie, aproape nemaisesizând infimul răstimp în care îşi simţea umerii striviţi şi burta îndepărtată de spate, şi privi, înjurând printre dinţi, faţada Palatului: mată, fără ferestre, cu uşile îngropate în firide strălucitoare, şi, mai ales, imensă – legând unul de altul munţii ce străjuiau valea şi unind pământul cu cerul.

O clipă se simţi neînsemnat şi nevolnic, gata să cedeze ispitei de a se prosterna în chilia unui ochi-care-alină... Dar găsi tăria să înjure din nou şi se întoarse, înfruntând aceeaşi senzaţie neplăcută, dar familiară. Porni către sat, păşind fără grabă, ca un muntean obişnuit cu urcuşul. Căci, deşi drumul şerpuia pe fundul aproape plat al văii, când te îndepărtai de Palat oboseai repede, ca şi cum ai fi urcat o pantă abruptă; iar când aveai Palatul înainte erai atras de el, tentat să alergi ca un copil care coboară dealul în fugă.

În faţa lui, aerul se învolbură deodată, formând un turbion şuierător. Încremeni. Ştia despre ce era vorba, dar niciodată un nou venit nu se materializase atât de aproae, încât să-l poată antinge doar întinzându-şi mâna.

Ca de obicei, totul se termină fulgerător. Lângă el stătea deja o femeie foarte tânără, aproape o copilă, purtând tradiţionala rochie bleu-ciel, scurtă, strâmtă şi decoltată.

– Bun sosit! spuse el de-

zinvolt, în timp ce o ocolea cântărind-o cu ochi de expert. Poate vrei să ştii unde-ai nimerit? E un sanatoriu pentru amnezici, fetiţo, aşa că e inutil să-mi spui că habar n-ai cine eşti şi de unde-ai apărut.

Îi prinse mâna stângă şi-i privi caracterele implantate la încheietură. Ea nu se împotrivi. Se mulţumea să-l fixeze, preocupată.

– P-Shreya, citi bărbatul. Aşa o să te cheme Ocrotitorii. Noi o să-ţi spunem doar Shreya. Iar eu o să te strig Shry. Ţine minte asta, pentru că o să locuieşti la mine, înţelegi?

Îi cuprinse umerii cu braţul stâng. Cu dreapta le dădu cu tifla celor trei duzini de bărbaţi care se buluceau, alergând, dinspre sat. Se opriră toţi, blestemându-l.

– Îi vezi? râse el. Au auzit şuierul, i-a chemat nădejdea că a sosit o femeie. Sunt puţine pe aici, şi cea nouă aparţine celui care o atinge primul. Cine calcă legea asta moare – şi Ocrotitorii sunt de acord să-l omorâm cu pietre! Dar nu e interzis să înjuri, şi ăia se răcoresc, sărmanii!

Fata se strânse lângă el, deodată însufleţită.

– Acum îmi amintesc! exclamă. Chipul tău! Şi glasul! Eşti P-Alf, pe tine te caut!

– Ce spui?! urlă Alf, zgâlţâind-o. Îţi aminteşti?! Mă cunoşti?! Mă cauţi?!

– Da, da! încuviinţă, bucuroasă.

– Ascultă, făcu el, prinzându-i gâtul în mâini, eşti vreun nou soi de Ocrotitoare? Îţi baţi joc de mine?

– Nu! Nuuu! scânci ea, speriată.

Îi dădu drumul. „Doar n-o s-o ucid înainte de a afla ce mă interesează! Chiar dacă e de-a lor, e una neprotejată – şi e în mâinile mele!"

– Hai! îşi înfipse degetele în braţul ei, smucind-o. Stăm de vorbă altfel, şi în altă parte!

– Ce faci, idiotule! N-o sugruma, lasă-ne-o nouă!

Era P-Jix, rivalul lui dintotdeauna. Un rânjet vulgar îi umfla mai tare obrajii şi îi sticleau ochii mici, pierduţi sub fruntea bombată. Din spatele lui, ceilalţi aruncau priviri rău prevestitoare. Alf îşi regretă deopotrivă şi gesturile nesăbuite care îi stârniseră, şi tulburarea care îl împiedicase săi observe apropiindu-se.

– Îi aparţin lui! se sumeţi Shreya.

O privi mirat. Îşi înfipsese ochii într-ai lui Jix, triumfătoare.

– Îi aparţin, şi-mi place că are mână grea şi ştie să arate că e stăpânul! Daţi-vă la o parte!

Atinse pieptul lui Jix cu dosul palmei, împingându-l. Mătăhălosul inspiră adânc, strânse din fălci, privi nehotărât în jur şi, în sfârşit, se feri din calea femeii. Scrâşnind din dinţi, ceilalţi se răsfirară. La urma urmei, era norocul lui Alf, şi nici măcar nu călcase înţelegerea, nu vătămase acel bun preţios care era femeia.

El trecu printre ei continuând să strângă braţul Shreyei.

– N-o să ai parte prea mult de ea, strigă Jix din urmă. Le umfli burta prea iute! Nu ştii cum să te bucuri de ele!

Auzi şi hohotele şi aplauzele gloatei. Shreya înălţă capul spre el, întrebătoare.

– Vorbim în casă, îi şuieră. E a cincea din dreapta. Hai, mişcă-te mai repede!

Uşa, deja întredeschisă, se despică înaintea lor, ajutată şi de mâinile Wadei.

– Una nouă, sigur, cârâi ea, măsurând-o pe Shreya cu răutate. Cu cine te-ai bătut pentru asta? Sau a scuipat-o norocul în braţele tale?

– Taci, femeie! Alf o privi ameninţător, îndepărtând-o şi închizând uşa. Tu stai acolo, îi arătă Shreyei un scaun, şi vezi cum îmi lămureşti povestea aia ciudată!

– Ţi-ai luat măsuri de prevedere, nu? continuă Wada, netulburată. Ştii că sunt programată azi la control, că El o să afle, că o să plec de-aici pentru totdeauna!... Poate or să mă omoare!

– Aiurea! Naşterea e genul de şoc care readuce memoria! N-o să te mai întorci, pentru că o să fii vindecată!

– Nu-mi mai vorbi ca unul de-al LOR! De când crezi tu ce îndrugă Ocrotitorii?

– Nu cred! Şi n-ai să te duci la control! Ştiu unde să te ascund. Ai să naşti aici, în sanatoriul ăsta!

– P-Alf, asta-i o închisoare!

– Ce zice?! tresări Wada.

– Nu ştiu, bâigui Alf, şi amândoi se întoarseră spre Shreya.

Stătea în picioare, etalându-şi tinereţea şi nevinovăţia ca pe o sfidare, şi se uita la ei ca un copil în aşteptarea laudelor binemeritate.

– Ce tot spui, Shry? se răsti bărbatul. Aşează-te şi ia-o de la capăt. Tu, Wada, dă-i ceva de mâncare!

– Mai târziu. Vreau să aud şi eu. Mă interesează!

– Daaa...? făcu Alf, ridicându-i bărbia. Ştii ce? Ori mă asculţi, ori te cari! Acum! Ca să nu întârzii la controlul de rutină!

Cu un gest scurt, Wada îi aruncă mâna.

– Să te ia dracu', câine! îi urâ şi dispăru în compartimentul distribuitorului de hrană.

– E o închisoare, reluă Shreya, continuând să stea în picioare. Îmi amintesc. Trebuia să te caut. Pe tine. Neapărat! Şi să-ţi spun asta! Neapărat ţie!

O scrută ironic şi neîncrezător, scoase de sub pat o funie subţire, se apropie de ea tacticos, o îmbrânci pe neaşteptate şi, chicotind, prinse să o lege de scaun cu îndemânare.

– Ce cauţi aici dacă ai

amintiri? Ce cauţi aici, viperă mică? îi susură în timp ce-şi încâlcea mâna în părul ei des, trăgând cu sete. Hai, spune-i tot tătucului Alfy, fetiţo!

– Rubo mi-a spus c-o să mă baţi, smiorcăi ea. Acum mi-aduc aminte!

Alf îi dădu drumul şi se lăsă să cadă lângă scaun.

– Ia te uită! exclamă, ca pentru el, şi-şi încolăci, visător, genunchii cu braţele. Lasă plânsul, puştime! Nu-ţi fac nimic dacă începi cu începutul!

– Promiţi? Shreya îşi trase nasul şi, luând „îhî"-ul lui drept legământ, turui pe nerăsuflate: Mi-a arătat holograma ta. A zis să te caut. M-a prevenit c-o să-mi amintesc numai când dau cu ochii de tine. Că o să mă baţi şi n-o să mă crezi. M-a învăţat să rabd şi să-ţi spun că te numeşti Alfred De Mol şi că aici eşti închis, că ţi-au furat trei grade de libertate, că Osooiştii te vor salva, că un Ocrotitor o să te-ajute, c-o să uit tot când o să ajung la controlul de înregistrare.

X X X

Zece controale de rutină. Cu excepţia primului, nici unul nu-i stârnise interesul. Lish se întinse, relaxată. Cu mâna stângă bâjbâi după telecomanda video-cercetătorului şi ceru o vizualizare a sălii de aşteptare.

Era goală. Cel de-al unsprezecelea pacient continua să întârzie.

„P-Wada – control de rutină", citi Lish singurul rând rămas pe afişierul sarcinilor de serviciu.

Oricum, nu se scurseseră decât patru din cele şase ore de consultaţii. Nu avea nici un motiv s-o înscrie pe această P-Wada în vreuna din categoriile de pensionari-problemă – în afară de cele ce i se povestiseră despre obiceiurile locului: „Toţi se grăbesc să scape de controlul de rutină; pentru ei e o sarcină neplăcută. În a doua parte a programului o să te ocupi de consultaţiile la cerere – astea sunt rare, şi vin mai ales ipohondrii – şi, la spartul târgului, câte un control de înregistrare."

Amănuntele i le dăduse Marusia Grovko, Şefa Personalului, specializată în coordonarea ochilor-care-alină, o femeie cu chip sever, fără vârstă, care o tratase cu bunăvoinţă glacială.

– Presupun că o să te descurci, îi mai spusese, după ce o evaluase dintr-o privire. Eşti tânără, nu cred să te debusoleze contactul cu o lume diferită. În rest, e un loc călduţ – vreau să spun, aproape monoton prin lipsa de probleme.

Ei bine, se felicită Lish, de data asta chiar dăduse lovitura! Şi pentru un şef de promoţie era noroc chior să capete un asemenea post. Fosilele din comisie strâmbau din nas şi conchideau: „Totuşi, e mult prea tânăr!" Dar pe ea, deşi clasată abia a treia, doctorul în medicină completă Isaac Rubovici o prezentase astfel încât aproape o rugaseră să nu refuze!

– Medic de închisoare, bodogănise maică-sa, nemulţumită. Total nepotrivit pentru o nevârstnică asemeni ţie! Dar, mă rog, omul trebuie să trăiască, se îmbunase aflând că salariul depăşea visele lor cele mai îndrăzneţe. Măcar de-ar fi avut norocul tău şi Shreya!

Lish oftă. Shreya! Micuţa răsfăţată, căreia coeficientul de inteligenţă submediocru nu-i permisese să treacă dincolo de primul ciclu de şcolarizare. În schimb, frumuseţea ieşită din comun şi neobişnuitul simţ al ritmului, exploatate cu fler de un instructor uns cu toate alifiile, făcuseră din ea, la o vârstă fragedă, atracţia Visului Erotic, celebrul lupanar-cabaret frecventat de elita societăţii. Fireşte, micuţa nu era obligată decât să danseze – prudenţi, mama, sora cea mare şi deşteaptă şi instructorul impresar se străduiseră ca asta să figureze în contract ca o clauză specială. Numai că, la fel de firesc, Shreya căzuse în plasa cui nu trebuia: cu şaptesprezece ani mai bătrân, însurat, notoriu pentru amestecul în afaceri dubioase – în care ea se lăsase vârâtă până-n gât, doar din devotamentul născut din dragoste prea multă şi minte prea puţină. Şi încă n-ar fi fost nimic, dacă nu s-ar fi lăsat convinsă să devină ţap ispăşitor. O arestaseră de un an şi ceea ce Lish numea „cruzimea absurdă a legii" nu permitea familiei să afle unde şi pentru cât timp era închisă.

Când i se oferise postul, Lish începuse să spere, nebuneşte, în şansa de a o descoperi pe Shreya. Dar visul i se surpase din temelii când o anunţaseră că se va ocupa exclusiv de plăcile P – cele cu deţinuţi politici.

Totuşi... Ca să-şi omoare timpul, comandă listarea pensionarilor P. Nu era nici o Shreya! Se consolă cu gândul că ar fi putut fi înregistrată sub alt nume – pentru ca imediat să se lase doborâtă de ideea că, oricum, n-ar fi putut întâlni decât o Shreya ruptă de trecut, căreia i-ar fi fost străină. Toată lumea ştia că deţinuţii nu aveau amintiri, că n-ar fi putut rezista dacă ar fi înţeles cum fuseseră transformaţi şi unde erau siliţi să trăiască.

Semnalul melodios o făcu să se dezmeticească. Sfârşitul programului?! Deja?!

Sfârşitul programului – şi P-Wada nu apăruse! La naiba cu posturile călduţe! Acum va trebui să facă ore suplimentare: să scotocească cu video-cercetătorul, să suplinească lipsurile aparatului mobilizând echipa de pază – cei şapte deţinuţi-model, devotaţi Ocroti-

torilor – să se prezinte personal pentru raport la Marusia Grovko...

X X X

Alf fluieră îndelung, încântat. Goală, micuţa Shry era o minunăţie. O atinse delicat, cu sfială şi pioşenie, ca pe o statuetă sacră, fragilă – uitând cu totul că încercase s-o sugrume, că aproape o bătuse, că o lăsase câteva ceasuri bune legată strâns de un scaun incomod. Dar se strâmbă când fata se lipi de el, alintându-se pisiceşte. Nu-şi amintea să-i fi plăcut vreodată genul linge-mâna-care-loveşte. De fapt, nu-şi amintea prea multe. Şi toate erau generalităţi, nimic nu se lega de el însuşi, de cele pe care le trăise. Dar ştia, de pildă, despre condiţionare. Poate că asta era! Shry fusese condiţionată. De Rubo! Ghiujul ticălos! Ghiujul care îl întărâtase, care râsese de nedumeririle lui – pentru ca într-o bună zi să dispară şi să-i trimită o puştoaică superbă, îndrugând chestii greu de crezut şi acceptând deopotrivă dragostea şi chinul.

O îndepărtă uşor. Fata făcu un pas înapoi, fără să protesteze, şi rămase aşa, aşteptând. Alf oftă. „E nesărată păpuşa asta de cârpă!" Totuşi... Nu-şi putea permite să aştepte apariţia altei femei, mai ales că era foarte puţin probabil să se repete norocul pe care-l avusese cu ea... Ei bine, o s-o dreseze într-un fel sau altul!

Tocmai întinsese mâna spre Shry, când uşa glisă cu un pocnet sec şi P-Jix năvăli înăuntru cu acoliţii lui cu tot. Vestitul sextet de pază!

– Ce dracu' vreţi? mârâi Alf, înverşunat ca un câine care îşi păzeşte osul. Cu ce drept aţi forţat accesul?

Nu răspunse nimeni. Încremeniră cu ochii bulbucaţi, parcă trupul Shreyei i-ar fi atras, scoţându-i din orbite. Jix bâigui ceva neinteligibil şi balele i se prelinseră pe la colţul gurii întredeschise.

Alf râse.

– Vă zgâiţi, ai? N-aţi mai văzut de mult o muiere goală! Prăpădiţilor!

Cei şase tresăriră. Îşi dezlipiră privirile de Shreya, devenind brusc interesaţi de albastrul pal al pereţilor. Jix îndrăzni chiar să înfrunte ochii lui Alf.

– Suntem în misiune, cocoşule! Căutăm una din găinile tale! Aia mai bătrână! Unde e Wada, Alfy băiatule?

– Zău că n-am habar, Jixy! Nu ţin femeia sub cheie, cum faci tu când se întâmplă să prinzi una! Şi, poate ai observat, am ceva mai bun de făcut decât să port grija Wadei!

– Să înţeleg că refuzi să colaborezi? întrebă Jix, mimând un zâmbet amabil.

– Am spus eu asta? se miră Alf, în timp ce arunca un cearşaf peste goliciunea Shreyei.

– N-ai spus, recunoscu Jix, fără să-l slăbească din ochi pe Alf, care se strâmbă, ridicând din umeri. Apoi îi concedie pe ceilalţi cinci cu o fluturare a mâinii şi strecură printre dinţi: Durerea e că n-ai spus nimic din ce trebuia. Da' e durerea ta, înţelegi?

Alf se concentră, străduindu-se să nu-şi schimbe expresia feţei. Jix ştia ceva, avea o bănuială bine înfiptă sub ţeasta teşită! Şi era în stare să raporteze că el, Alf, refuza colaborarea – ceea ce i-ar fi adus o invitaţie în compartimentul Sondei Psi. Alf nu cunoştea pe nimeni care să fi trecut pe acolo, dar se zvonea că sondajul readucea memoria în stadiul tabula rasa, anulând toate şansele de vindecare.

O privi pe Shreya. Vindecare? Sanatoriu? Şi dacă puştoaica nu aiura, dacă erau într-o închisoare? Alf nu pricepuse ce era cu gradele de libertate, nu-şi amintea să fi auzit vreodată de Osooişti, şi numele Alfred De Mol nu-i spunea nimic, deşi relaţia Alf – Alfred era grăitoare. Dar credea că ştie ce este o închisoare şi înţelesese că cineva, unul dintre Ocrotitori – poate drăgălaşa Harby? poate ghiujul Rubo? – avea să-l scape din valea aia, fie ea temniţă sau azil pentru amnezici.

Oricum, nu trebuia să rişte. Era lipsit de sens să rişte libertatea lui şi viaţa Wadei. Pentru că va reuşi cumva să-l convingă pe Ocrotitorul transformat în samaritean s-o scoată şi pe ea din capcană!

– Treci dincolo, Shry, spuse, apoi îi arătă lui Jix un scaun.

Fără să se mai prefacă, celălalt urmări cu ochi sticloşi fata care ieşea, îşi şterse cu dosul mâinii saliva iarăşi prelinsă pe bărbie, se trânti pe scaun şi articulă răguşit:

– Te scot basma curată, Alfy. Dacă-mi dai fata. Numai şi numai dacă mi-o dai. Ăsta-i preţul – şi n-am chef de tocmeală!

– Mă scoţi basma curată?! Nu înţeleg, o lungi Alf.

– Nu înţelegi că eşti murdar?! mugi Jix. Minciuna murdăreşte, cocoşule! lasă pete, intră în şi sub piele! Da' io te spăl. Io, care ştiu că minţi, pentru că te-am văzut. Pentru că v-am văzut, pe tine şi pe Wada, cocoţându-vă pe Muntele Stâng, spre pădure. V-am văzut şi v-am urmărit. Înţelegi, isteţule?

Alf înjură în gând. Tărăşenia se încurcase urât. Totuşi...

Ar fi putut s-o predea pe Wada. Să-i strige pe cei de afară, să recunoască în prezenţa lor că bănuieşte unde e femeia, să-i conducă la ascunzătoare. Şi, fiind atât de cooperant, nimeni n-ar fi crezut că Jix l-ar fi acuzat că e complice cu fugara. Ar fi fost

lăsat în pace. I-ar fi rămas puştoaica şi speranţa evadării.

L-ar fi putut lăsa pe Jix să plece cu Shry. I-ar fi rămas Wada, şansa de a-şi vedea copilul... şi speranţa evadării.

Şi-o închipui pe Shry în braţele celuilalt. Închise ochii. Îi revăzu mijlocul firav, rotunjimile delicate şi armonioase, ochii umezi şi blânzi, de ciută rănită. Îl văzu pe Jix mozolind-o, strivind-o sub trupul lui butucănos.

Clipi şi-şi trecu mâna peste frunte. Vedenia se şterse, dar îl copleşi imediat amintirea Wadei, a nopţilor în care dormise cu ea în braţe, a vocii în care îi tremura spaima când îl anunţase că e însărcinată – aceeaşi spaimă care-i mustea în profunzimea ochilor, revărsându-se în lacrimile prelinse spre colţul buzelor, de unde ea le aduna cu limba, copilăreşte – a disperării cu care mâna ei rece se încleştase într-a lui în timp ce urcau muntele, a groazei ghicite în spatele vorbelor prin care îl implorase să n-o abandoneze acolo, în cotlonul din preajma Zidului Invizibil.

Shry şi Wada... Putea alege. Trebuia să o facă!

De fapt, puştoaica îl speria. Era prea frumoasă, prea docilă, debita chestii prea stranii! Îl răscolise, îl umpluse de speranţe ilogice, îl îmbătase, îl... Poate totul era o farsă de prost gust, poate îl târa în capcană... Se lăsase deja târât, îmbrobodit, îi fuseseră gândurile departe când plecase cu Wada, ignorând cele mai elementare măsuri de prevedere, lăsându-se văzut şi urmărit de Jix – tocmai de Jix!

Şi-l imagină dând buzna în ascunzătoarea Wadei, urmat de trupa lui de brute. O văzu zbătându-se în mâinile lor – şi aproape îi simţi privirea arzându-l, i se năzări că o aude blestemându-l printre suspine:

– Să te ia dracu', câine!

Wada... Wada şi Shry... Chiar trebuia să aleagă!

XXX

– Ai ghinion. Sau aduci ghinion, spuse Marusia – plat, ca un robot furnizor de informaţii şi adrese utile.

– Se întâmplă rar? întrebă Lish, ca să nu tacă.

– Relativ. Cam douăzeci şi nouă la sută din cele care se ştiu însărcinate se ascund. Au presentimentul morţii apropiate!

– Însărcinată?! Lish se zbârli. Şi adăugă, însufleţindu-se: Eu aş putea intra. Am făcut întreruperi de sarcină în condiţii normale. Sunt sigură că reuşesc şi în B. Teoretic cunosc...

– Nici să nu te gândeşti! i-o reteză cealaltă.

– De ce?! Profesorul Rubovici ne-a explicat că riscul e minim când ştii la ce să te aştepţi şi ai certitudinea că poţi scăpa oricând de acolo. A experimentat. Şocul existenţei în B poate fi suportat şi de cei cu memoria intactă, doar indivizii cu psihic foarte labil riscă să-şi piardă controlul. Ar trebui să intru acum! Ar putea fi deja târziu, ştiu că în B a treia lună de sarcină e fatală!

Marusia o privi ca pe o fosilă vie.

– Nu poate fi prea târziu. Controalele de rutină se fac din patruzeci în patruzeci de zile. Şi, oricum, P-Wada e condamnată la moarte. Altfel n-ar fi fost închisă fără a fi sterilizată.

Lish oftă.

– Măcar să nu moară aşa, ca un câine... Şi copilul...

Marusia îi aruncă aceeaşi privire ciudată. Pe urmă se ridică, potrivi un pahar în dreptul orificiului cu eticheta „calmant" al dozatorului şi, după ce fu plin ochi, i-l întinse.

– Stai jos şi bea. Încep să mă întreb ce-o fi fost în capul lui Isaac când te-a recomandat pentru postul ăsta!

Lish se supuse. Cealaltă avea ceva, în voce şi în gesturi, ceva care nu admitea împotrivire. Şi, printre înghiţiturile mărunte cu care sorbea licoarea galben-portocalie, încercă o justificare:

– Eu... mă gândeam... doar...

Marusia duse un deget la buze, îi făcu semn să dea paharul peste cap şi hotărî să i se adreseze punându-şi în glas puţină căldură:

– În ordine. Înţeleg. E prima ta zi de serviciu. O zi cu ghinion, ţi-am spus-o. Dar n-are sens să te agiţi în halul ăsta. Femeia e condamnată şi va ispăşi. Cât despre copil, avem tot interesul să-l salvăm. Sper că n-o să încerci să-mi spui că nu ştii nimic despre asta!

Lish prinse curaj – bănui că o datora calmantului – şi reuşi să surâdă.

– Cunosc teoria. De la cursul profesorului Rubovici. Fătul conceput în Bidimensională şi supus, o dată cu mama, portării Bidimensional–Tridimensional are, de regulă începând cu a patra lună de viaţă extrauterină, capacitatea de autoportare temporală, înainte-înapoi, pe intervale care, la început, sunt de ordinul zecilor de secunde, dar care, la maturitate, se pot extinde până la cincisprezece-douăzeci de ani. Iar deplasarea, iniţial dirijată exclusiv de subconştient, devine perfect conştientă şi controlabilă, pentru cei mai dotaţi, chiar de la pubertate. Profesorul e măcinat de dorinţa de a descoperi şi îmbunătăţi mecanismul dobândirii acestei aptitudini, care cert nu e o mutaţie, pentru că descendenţii nu o moştenesc niciodată. Şi consideră excesiv de supărător faptul că mama nu supravieţuieşte naşterii, pentru a fi iarăşi T-B portată, în vederea contactării unei noi sarcini. Ne-a relatat şi despre munca lui

Desen de George Constantinescu

din Sanatoriul Experimental...

– Hm! pufni Marusia. Mă întreb şi dacă v-a povestit că rezultatele obţinute sunt nule! Eu, una, cred că de ciudă i s-au zdruncinat nervii şi a simţit nevoia să se pensioneze!

– Ne-a vorbit despre eşec în ultimul curs, mărturisi Lish. Dar e convins că, până la urmă, unul din elevii lui o să reuşească!

Marusia se strâmbă, strângându-şi buzele subţiri.

– Isaac e un visător bătrân! Soluţia pentru creşterea numărului de copii cu aptitudini de auto-tempo-portare am găsit-o noi, ăştia mai ancoraţi în realitate, şi am reuşit s-o vedem legiferată. De mâine, legea intră în vigoare!

– Mă tem că nu înţeleg... – spuse Lish, încurcată. Nu prea vizionez Ştirile şi...

– E simplu. Colonia de pe Marte a adoptat legea de doi ani. Toate femeile încarcerate în B sunt condamnate la moarte!

O clipă, Lish încremeni. „Shţeya!" Pe urmă se linişti, conştientizând că soră-sa era închisă de un an, pentru o infracţiune de gravitate medie, şi că, fără doar şi poate, fusese deja sterilizată.

– Mda... – bâigui. Dar asta nu va duce la scăderea delincvenţei feminine? În fond, frica...

– Poveşti! În zilele noastre toţi au tendinţa să se supraaprecieze. Nimeni nu se consideră destul de bleg ca să pice în plasa oamenilor legii! Şi asta nu e doar o teorie. Ne bazăm pe experienţa coloniştilor de pe Marte.

Lish zâmbi, spăşită. Marusia râse şi îşi dădu seama c-o auzea râzând pentru prima dată.

– Accepţi uşor înfrângerea! Deduc că licoarea şi-a făcut efectul. Şi că te poţi întoarce în cabinetul dumitale. Ar cam fi timpul să fie găsită P-Wada – şi acum eşti specialista noastră în B-T portare!

Lish înghiţi în sec. Descompunerea în plan, recompunerea în spaţiu! Şi retur! Deşi se baza pe acelaşi principiu, nu era un proces instantaneu şi insesizabil pentru subiect, ca teleportarea, fie ea T-T sau T-B. Îşi aminti de P-Alf, de furnicăturile care-l sâcâiau, de senzaţia stranie pe care o avusese privindu-i transformarea. Noroc că el era imobilizat în aparatul ăla ca un coşciug, de unde nu putea vedea exteriorul, nu se putea vedea nici măcar pe sine. Oare cum ar fi reacţionat dacă ar fi înţeles ce se petrece?

Părăsi biroul Marusiei obsedată de întrebarea asta, chinuindu-se să-i găsească alte şi alte răspunsuri, din ce în ce mai fanteziste, mai bizare.

Când intră în cabinet tocmai şi-l închipuia pe Alf scăpând din sarcofag şi repezindu-se spre ea, de data asta ca un bărbat real, nu ca o pată dintr-un tablou închisoare. Aşa că ţipă când un bărbat chiar se ridică de pe scaun, ieşindu-i în întâmpinare.

– Liniştiţi-vă, domnişoară Harb. Sunt Ruy Los, tehnician teleportator. Ne-am cunoscut azi dimineaţă.

– Şi ce cauţi aici? se răsti Lish, nădăjduind că era suficient de autoritară, amintindu-şi că omul îi era inferior în ierarhia personalului şi că nu avea dreptul să pătrundă în biroul ei din proprie iniţiativă.

– Îmi pare rău. Tehnicianul nu părea intimidat. Lish sesiză că scuzele erau pur formale. Plănuisem să vă aştept la ieşire, după terminarea programului, dar tevatura asta cu femeia lipsă a transformat totul într-un caz de forţă majoră.

„Doamne, ce zi!" cugetă Lish, detaşată, încă sub efectul calmantului băut mai devreme. „Ăsta ce-o fi vrând de la mine?"

– Cred că e doar un caz de indisciplină, spuse, şi am să raportez superiorilor...

– Eu, interveni bărbatul cu obrăznicie, m-aş feri să pomenesc de indisciplină dacă aş avea o soră în puşcărie!

– Am declarat asta în autobiografia prezentată la angajare, îl înfruntă Lish. N-am nimic de ascuns. Încearcă în altă parte cu şantajul!

O măsură amuzat.

– N-ai ghicit! Am venit să-ţi propun ceva, hai să-i zicem ilegal, dar nu e vorba de şantaj. Un târg, mai degrabă.

– Nu mă interes...

– Să-i spunem ajutor reciproc. Mai concret, libertatea Shreyei în schimbul colaborării tale!

În ciuda calmantului, Lish se pomeni tremurând.

– Te rog să ieşi, domnule Los. Sora mea îşi va recăpăta libertatea după expirarea termenului de detenţie! Iar eu voi menţiona în raportul meu de activitate propunerea...

Râzând, tehnicianul o întrerupse iarăşi.

– Te temi de o cursă! Moş Isaac nu mi-a spus că ai putea fi atât de prudentă. Oricum, nu când e vorba de micuţa Shreya, al cărei termen de detenţie expiră peste patruzeci şi nouă de ani! Evident, o nimica toată!

În fond, chibzui Lish, putea intra în jocul lui. Putea descoperi dacă era un provocator, caz în care avea să i-o ia înainte, raportând ea totul. Inspiră adânc şi îşi înfipse unghiile în palme, concentrându-se până ce îşi învinse tremuratul.

– Ce ştii despre Shreya? îl întrebă, pe cel mai tăios ton de care era în stare. Şi de unde ştii? Cum de ai acces la date secrete? De fapt, cine eşti dumneata, domnule Los?

– Poţi să-mi spui Ruy. Doar suntem pe cale să intrăm în aceeaşi oală. Iar Shreya e aici, în placa P11, asta la care ţi-e conectat acum cabinetul!

– Sub ce nume? Am citit lista pensionarilor şi...

– Sub numele ei. Nu prea se ostenesc să li-l schimbe. Dar nu e pe nici o listă. Mâine va sosi la controlul de înregistrare, împreună cu bărbatul care o va declara ca co-habitantă.

– Minţi, Ruy! îl acuză, triumfătoare. Soră-mea e arestată de un an, nu de câteva zile!

Bărbatul îşi puse mâna pe a ei.

– Aş vrea, pentru început, să taci şi să mă asculţi. Se poate?

Ea aprobă cu o mişcare a capului.

– Shreya a fost în Sanatoriul Experimental, la doctorul Rubovici.

Lish suspină şi se lăsă moale pe un scaun.

– Nu te speria ca proasta! o repezi Ruy. Eşti medic, ce dracu'! Doar ştii că experienţele nu periclitează viaţa şi sănătatea subiecţilor! Shreya a fost fecundată artificial în T, portată în B în a patra lună de sarcină, lăsată acolo trei luni şi readusă în T, unde a născut un copil sănătos, dar fără aptitudini speciale. Şi n-a mai vrut – pentru că aşa a fost condiţionată – să semneze acordul pentru o a doua însămânţare. A fost acuzată de sabotaj şi refuz de colaborare, încadrată la politici, sterilizată, şi eu am teleportat-o T-B azi dimineaţă. Rubovici a aranjat totul. Tu o s-o locoportezi B-T (fără retur!) şi o s-o scoţi din cutia aia. Împreună cu însoţitorul ei. Ăla ne interesează. Gândeşte-te că ai noroc! Noroc că ieşirea din placă se poate face numai prin locoportatorul din cabinet! Şi noroc că moş Isaac e ARZ şi n-a vrut să-l scoată el pe omul nostru! Deci, după ce-i vezi în T, îi aduci la postul de teleportare şi eu vă expediez pe toţi trei într-un loc sigur. Nu rişti nimic, înţelegi? Îi condiţionezi să te asculte şi să pară prăpădiţi. Dacă vă întâlniţi cu careva, spui că sunt contagioşi şi trebuie teleportaţi la Izolare. Cred că e simplu şi clar, nu?

Ea se scutură, buimăcită.

– Nu. Nu înţeleg nimic. Ce-i aia ARZ? Ce urmăriţi, tu, fostul meu profesor şi deţinutul căruia i-aţi plănuit evadarea? Cine sunteţi?

– ARZ înseamnă agent cu risc zero. Eu sunt ARM – agent cu risc maxim. Deţinutul a fost zvoner de rang I, o piesă de bază în organizaţia noastră. Cred că ai auzit de OSOO! Organizaţia pentru Subminarea Ordinii Oficiale!

Lish simţi că i se taie picioarele şi se bucură că era aşezată. OSOO era inamicul public numărul 1, căruia i se pusese dintotdeauna în cârcă tot răul din lume! Totuşi, se zvonea că nu existase dintotdeauna, că apăruse o dată cu descoperirea teleportării Tridimensional-Bidimensional şi cu inaugurarea aşa-numitelor Închisori-Plane. Atunci, adică cu numai un secol în urmă, omenirea socotise binevenită economia de spaţiu, căci toţi deţinuţii planetei încăpeau în trei cuburi în care plăcile destinate lor stăteau aliniate ca volumele dintr-un raft, grosimea acestora fiind, de fapt, cea a culoarelor de acces şi a instalaţiilor care le deserveau, plan-portând alimente şi creând iluzia succesiunii zi-noapte şi acele pseudo-plane care permiteau existenţa locuinţelor şi a ascunzătorilor (afurisitele de ascunzători în care adesea nu se putea pătrunde cu video-cercetătorul). Şi se considerase bineintenţionată ştergerea memoriei „pensionarilor", care trăiau cu impresia existenţei în Tridimensional, într-un Sanatoriu de Recuperare, sub oblăduirea Ocrotitorilor, cei-care-vindecă şi cei-care-alină. Şi se făcuseră – încă se mai făceau! –

bancuri pe seama faptului că cei închişi erau privaţi, la propriu, de trei grade de libertate.

Numai Osooiştii echivalau detenţia în Plan cu o monstruozitate, acuzau pe faţă Coordonatorii Terrei şi ai coloniilor Selena şi Marte pentru că sistaseră cheltuielile necesare terraformării celorlalte planete, generând astfel penuria de spaţiu locuibil, spuneau că există planuri pentru portarea T-B a unor întregi oraşe suprapopulate şi, mai ales, ucideau copiii cu capacitate de autotempo-portare, insinuând că se preconiza folosirea lor în scopul modificării trecutului şi al dirijării evenimentelor viitoare.

– Am auzit, răspunse, după aproape un minut de tăcere.

– Şi?

– Nu ştiu dacă sunteţi atât de răi cum susţin Oficialii. Nu ştiu nici dacă aveţi dreptate. Nici cu mama nu îndrăznesc să vorbesc despre asta! Iar acum mi-e frică! Frică să fac ce mi-ai cerut, frică c-o să se afle că te-am ascultat, că n-am dat alarma în clipa când ai pronunţat iniţialele alea!

– Mai gândeşte-te, spuse Ruy, atingându-i iarăşi mâna, cu blândeţe. Nu te pripi. Hotărăşte-te abia când o vei vedea pe Shreya. Şi nu te osteni să-i pui întrebări. E condiţionată să uite când va păşi în cabinetul ăsta, chiar şi întâmplările zilei de azi. Priveşte-o doar, şi gândeşte-te cum va fi ca ea să îmbătrânească aici, sub ochii tăi, cum va fi să o B-T-B locoportezi din patruzeci în patruzeci de zile, ca pe o deţinută oarecare, cum o să te considere ea doar cea-care-vindecă, adică o inaccesibilă Ocrotitoare, poate chiar una antipatică! Gândeşte-te că, în ziua pensionării tale, Shreya va mai avea de vegetat încă douăzeci şi patru de ani în „tabloul" ăsta, în Valea dintre Munţii Stâng şi Drept, între Palatul Ocrotitorilor şi Cascada-fără-fund. Gândeşte-te bine!

XXX

Alf privi Cascada-fără-fund ceasuri întregi. Ascultă bocetul apocaliptic al apelor prăvălite, şi le închipui ca pe o năvală de lacrimi argintii – până ce luna dispăru dincolo de munte, luându-le strălucirea. Atunci se dezlipi şi el de Zidul Invizibil, cel menit să împiedice vreun amnezic disperat să-şi ia zilele, sărind în vâltoare. (Se spunea că tot pentru protecţia lor erau şi zidurile de sus, de pe piscurile din dreapta şi din stânga, ca nu cumva să se azvârle sau să alunece în prăpastia bănuită de cealaltă parte.)

Porni agale prin valea adormită. N-avea chef să se întoarcă în casa pustie. Pentru că Shry cea ascultătoare plecase. Îi explicase că trebuia să plece cu Jix, să îl asculte orbeşte. Fusese simplu să o convingă că astfel îi făcea lui, lui Alf, o mare bucurie! Ea aruncase cearşaful, îl lăsase pe Jix să-i pipăie sânii şi coapsele – în timp ce îi zâmbea lui Alf, convinsă că lui scena îi făcea plăcere, apoi se îmbrăcase şi plecase de mână cu matahala, fără împotrivire.

Cu gândul dus, Alf ajunse lângă Palatul Ocrotitorilor. Apoi observă că mijeau zorii, şi că din chilia unui ochi-care-alină ieşea cineva. O femeie. Wada!

Văzând roşu înaintea ochilor, se repezi la ea. I se propti în faţă.

– Ce-ai făcut?! Muiere fără minte!

Ea-şi plecă ochii.

– M-am temut. Ştii că mi-e frică de întuneric. Şi de linişte. Din văgăuna în care m-ai ascuns nu se zărea luna. Am ieşit. Am văzut umbrele copacilor. Erau o împletitură hidoasă! Şi a trecut o pală de vânt, şi s-au zbătut! Parcă erau vii şi încercau să mă înşface! Am fugit în văgăună şi am încercat să dorm. Am visat monştri! M-am trezit ţipând şi strigând-o pe mama. Ştii, Alf, nu-mi amintesc de mama. Poate a murit. Poate nici n-am cunoscut-o...

Pe urmă am ieşit iar. Luna începuse să coboare. M-am temut c-o să înnebunesc când o să fie beznă. Că, dacă n-o să-mi pierd minţile în prima noapte, o să mi se întâmple sigur într-una din celelalte, una din multele nopţi de singurătate pe care le aveam înainte! Şi m-am gândit că poate tu n-o să mai vii, că n-o să-ţi mai pese, că eşti vrăjit de fata aia pe care ai adus-o acasă!

Alf se pocni peste frunte şi râse. Îndelung, ţinându-se cu mâinile de burtă.

Wada îl privi speriată. Pe urmă oftă a resemnare, se aşeză pe o piatră, îşi sprijini bărbia în pumni şi aşteptă, răbdătoare.

– Nu mai am fata, proasto! spuse el, încă hohotind. Jix ne-a văzut şi ne-a urmărit. I-am dat-o lui, ca să nu ne trădeze. Adică am dat mărgăritare porcilor! De dragul tău, idioato! De unde să ştiu c-or să te apuce spaimele şi-o să ţi se năzară să te spovedeşti – să te nenoroceşti! Să ne nenoroceşti, adică!

– Despre tine n-am pomenit, îl contrazise femeia. Am zis că m-am ascuns singură. Şi cel-care-alină a fost bun cu mine. Mi-a spus că n-are rost să-mi fie teamă, că îmi amână programarea la control cu trei zile, ca să am răgaz să-mi vin în fire. Şi c-or să mă mute într-un loc unde-o să fiu bine îngrijită. Şi că toate femeile care au născut s-au vindecat şi s-au întors în lume!

Alf se ghemui lângă ea.

– Proasto, spuse, pronunţând ocara ca pe o alintare. Astea le ştiai dinainte! Le spun

Ocrotitorii dintotdeauna!

– Dar nu intrasem niciodată la un ochi-care-alină! Mi-a spus-o altfel. Am simţit că nu minte!

El o privi încurcat. Rată o încercare de zâmbet, apoi înălţă din umeri şi-i mângâie părul.

– Hai acasă, Wada! Să dormim şi să visăm că tu ai dreptate!

„Şi că Shry nu m-a minţit", adăugă pentru sine. „Că unul din Ocrotitorii ăştia afurisiţi chiar o să mă ajute!"

X X X

După ce aflase de spovedania Wadei, Lish rămăsese în cabinet. Şi dormise. Nu mult, dar destul ca să o viseze pe Shreya. O Shreya cu douăzeci de ani mai bătrână, căpătând volum în timp ce ea îi cerceta organele interne, de parcă ar fi studiat o cultură de microbi sub microscop. Apoi, în loc să redevină plană, Shreya crescuse, spărgând placa P11 şi pereţii cabinetului, dărâmând închisoarea. Fericită, Lish aplaudase, şi atunci Shreya începuse să se dezumfle încet, fâsâind.

Imediat ce se dezmeticise, cercetase lista activităţilor din ziua aceea. Controlul de înregistrare figura ultimul, şi dimineaţa trecuse târându-se ca melcul. Lish fusese tot timpul cu gândul dus, când amintindu-şi visul, când imaginându-şi momentul în care îşi va revedea sora.

Când, în sfârşit, Shreya apăru – şi o privi, ca toţi ceilalţi, ca pe o străină care le părea, fără să ştie de ce, diferită – Lish nu simţi nici bucurie, nici durere. La început o sperie lipsa emoţiilor, faptul că se simţea ruptă de cele văzute, ca şi cum ar fi asistat la o holoproiecţie plictisitoare. Pe urmă o năpădi furia şi înţelese că o scotea din sărite mutra de idiot a tipului care o însoţea pe Shreya, şi care spusese că se numea P-Jix. Ce naiba, pentru individul ăsta tâmp se agita temuta OSOO?

În fine, n-avea importanţă! Importantă era doar şansa oferită Shreyei!

Îşi regăsi calmul. Şi le zâmbi celor doi, arătându-le cabina:

– Intraţi împreună! Trebuie să fiu sigură că sunteţi compatibili. Acces permis!

Pe urmă, în loc să le urmărească transformarea, dirijă spre ei un flux intens de unde condiţionate.

Şi abia când Shreya fu lângă ea, când putu să o atingă, fericirea şi spaima o cuprinseră deopotrivă, şi nu ştiu care dintre ele îi silea inima să se zbată înnebunită.

Deschise uşa cabinetului şi le făcu semn să o urmeze. Se supuseră, apatici ca două momâi muribunde. Şi aşa merseră în urma ei, pe culoarele pustii, până la postul de teleportare.

– În sfârşit! îi întâmpină Ruy. Începusem să fiu îngrijorat!

Lish vru să-i explice că o condiţionare nu se face cât ai bate din palme, dar tehnicianul dădu cu ochii de Jix înainte ca ea să deschidă gura.

– Sfinte Sisoie! Da' cu ăsta ce-i? De ce mi l-ai adus pe ăsta?

– E omul tău! se burzului Lish. Co-habitantul Shreyei!

– Băga-mi-aş...! sudui Ruy. Nu-i ăsta! Nu ăsta trebuia să fie! Cum mă-sa s-o fi făcut încurcătura asta?

– Nu ştiu! ţipă Lish. Şi nu mă interesează! Eu am făcut ce mi-ai cerut. Iar tu teleportează-ne odată! Avem timp să ne lămurim când o să fim în siguranţă!

– Nţ! se strâmbă Ruy. Trebuie să-i duci înapoi, ca să nu stârnim bănuieli. O scoatem pe Shreya altădată, împreună cu zvonerul nostru.

– Nici nu mă gândesc! Crezi că sunt dispusă să risc în fiecare zi? N-ai decât să duci bărbatul înapoi! Pe noi două scoate-ne de aici! Doar ai promis, fir-ar să fie!

– Domnişoară Harb, fii rezonabilă, te rog! Era vorba să ne ajutăm reciproc, înţelege că nu se poate să ne laşi baltă! Uite, nici nu e nevoie să defilezi iar cu ei pe coridor. Du-te singură. Îi teleportez eu în secţiunea bidimensională a cabinetului. Spune-mi doar cum să le anulez condiţionarea.

Cu ochii sticlind a triumf, Lish surâse:

– Mă tem că n-ai de ales, Ruy. Condiţionarea li se anulează doar în timpul teleportării T-T. Mi s-a părut soluţia cea mai simplă – şi acum înţeleg c-a fost cea mai deşteaptă!

– Şi eu mă tem că n-am de ales. Păcat că n-ai găsit o soluţie mai proastă, oftă Ruy şi apăsă butonul de alarmă.

– Ce faci?!! urlă Lish.

– Salvez ce se mai poate. Adică, pe mine, apucă el să răspundă înainte ca patru gardieni să dea buzna.

– Ce-i? întrebă cel cu însemne de şef.

– Domnişoara doctor insistă să-i teleportez pe ăştia doi. Dar mi-a dat coordonate false. Nu-i vorba de un spital, ci de un punct de pe autostradă!

X X X

– Teleportează-i pe ăia doi în Sanatoriul Experimental, la secţia Decondiţionare, ordonă Marusia Grovko.

Ruy se înclină respectuos şi ieşi, ascunzând un zâmbet sub mustaţă. Drăgălaşii de la Sanatoriu se vor trezi cu doi pacienţi gata decondiţionaţi, şi îi vor înjura de mama focului pe idioţii de la închisoare! Râse singur, surprins de sine însuşi, de propria sa capacitate de a se amuza după un eşec stupid, de care, mai mult

ca sigur, OSOO avea să-l facă răspunzător. Dar nu-l vor înlătura. Aveau încă nevoie de el, pentru că era „cûrat". Şi aşa avea să rămână. Din fericire, afurisiţii de doctori ştiau cum să-şi închidă mintea în faţa sondei psi. Puteau să le şteargă memoria, dar ceea ce conştientul lor nu voia să dezvăluie se ducea pe apa sâmbetei odată pentru totdeauna! Cât despre posibilitatea ca Lish să vrea să-l trădeze... Ei bine, asta nu ar fi îmbunătăţit situaţia ei nici cât negru sub unghie! Şi nu se temea de dorinţa idioată de a ucide şi capra vecinului, nu după ce recunoscuse în ochii ei privirea jucătorului care şi-a mizat viaţa pe o carte şi căruia înfrângerea i-a ucis până şi setea de răzbunare!

X X X

După plecarea tehnicianului, Marusia studie îndelung chipurile celor convocaţi de urgenţă în biroul ei confortabil. Asta îi luă ceva timp – de fapt adunase tot personalul închisorii. Nu putea să nu-şi reproşeze că nu cercetase destul de minuţios fizionomia noii angajate. Poate atunci ar fi descoperit ceea ce acum era sigură că nu desluşea la ceilalţi, adică un cât de vag semn care să trădeze predispoziţia spre indisciplină, refuzul obedienţei şi intenţiile răuvoitoare.

Relativ mulţumită, li se adresă pe tonul poruncitor la care renunţa rar, căci nu se întâmpla în fiecare zi să-i înmoaie ceva inima aşa cum tinereţea şi deruta lui Lish o făcuseră cu nici douăzeci şi patru de ore înainte:

– În P11 s-au petrecut lucruri dubioase. Vreau să fie măturată toată placa cu un fascicol de unde psi! Să dispară din mintea pensionarilor de acolo tot ce nu ţine de rutină! Şi să fie chemat un complet de judecată pentru doctoriţa Harb! Urgent, pentru că e periculoasă! Părea neajutorată ca un ied, şi n-a avut nevoie nici de două zile ca să organizeze o evadare!

X X X

De trei nopţi dormea singur. Wada plecase să nască într-un loc mai sigur. Şi era rău fără ea! Avea vise ciudate, în care cel-care-vindecă se transforma tot timpul: acum era bărbatul ştiut, acum contururile i se învălmăşeau, şi se recompunea ca femeie, tânără şi frumoasă, aşa cum Wada nu fusese niciodată. Aşa cum în valea aia nu fusese niciuna, niciodată. Adică... acum era una. De două zile. Nu se materializase aşa, ca toată lumea. Venise o dată cu Jix, când ăla se întorsese de undeva, de la un tratament special, despre care nu era în stare să dea amănunte. Ceilalţi numiseră imediat fata medicamentul lui Jix, şi Alf se întreba dacă toţi sufereau ca el când îşi imaginau minunea aia contopită cu bruta mătăhăloasă!

Poate, îşi spuse Alf, poate că visul lui era profetic. Tocmai auzise că bătrânul vindecător fusese schimbat; nu cu o femeie, dar, oricum, cu unul mai tânăr!

Părăsi piaţeta satului dornic să bată cărările muntelui, singur cu gândurile lui. Îl ispitea ideea unui control la cerere. Simţea nevoia să-şi povestească visul. Poate era un pas spre vindecare, o şansă de întoarcere în lumea celor cu minte-întreagă!

Sau, cine ştie? poate era mai bine să-şi deschidă mai întâi sufletul şi mintea în chilia unui ochi-care-alină...

În faţa lui, aerul se învolbură deodată, formând un turbion şuierător. Încremeni. Ştia despre ce era vorba, dar niciodată un nou venit nu se materializase atât de aproape încât să-l poată atinge doar întinzându-şi mâna.

Ca de obicei, totul se termină fulgerător. Lângă el stătea deja o femeie. Tânără. Nu atât de fragedă ca miraculosul medicament al lui Jix, totuşi... Şi îi părea cunoscută!

Îi părea cunoscută pentru că semăna leit cu alter-ego-ul vindecătorului din vis. La dracu'!

– Ia te uită! exclamă dezinvolt, în loc de salut. Ce naiba cauţi în iadul ăsta, fetiţo?

Ea îl fixă, zăpăcită. Îi zâmbi încurajator, apoi o ocoli cântărind-o cu ochi de expert.

– Poate vrei să ştii unde-ai nimerit? E un sanatoriu pentru amnezici, păpuşo, aşa că e inutil să-mi povesteşti că nu ştii cine eşti şi de unde-ai apărut!

Îi prinse încheietura mâinii stângi şi apucă să citească caracterele implantate înainte ca ea să şi-o smucească, speriată.

– P-Lish. Aşa o să te cheme Ocrotitorii. Noi o să-ţi spunem doar Lish. Şi eu o să te strig tot aşa. Îmi place! Şi îmi placi! Ţine minte asta, pentru că o să locuieşti la mine, înţelegi?

Ea scânci, privind undeva, în spate. Alf se întoarse şi, înainte ca lovitura să-l doboare, desluşi cu coada ochiului un bărbat cu o bâtă.

Lish ţipă. Celălalt îi luă mâna.

– Nu te teme! Cu mine o să-ţi fie mai bine decât cu Alf, să ştii! Oricine ţi-o poate spune!

– Alf? se miră ea. Ştii, îmi amintesc ceva. Parcă s-a întâmplat adineauri. Nu ştiu unde eram, dar un bărbat m-a împins într-o cutie şi mi-a spus: „Încurajează-l pe Alf. E tot ce pot să fac pentru el – şi pentru tine!"

Vântul începuse să bată în rafale printre şipcile pereţilor de lemn, printre fragmentele cenuşii de acoperişuri, printre ghemotoacele de paie ce rămăseseră în loc de patrui, mese şi scaune. Cândva, aici trăiseră oameni, însă acum uliţele satului erau pline de bălării. Prin frunzele lor se juca vântul, aşa cum pe chipul straniu al unui adult se joacă mânuţa fragilă a unui bebeluş. Dar jocul încetă brusc când

VICTOR TOROŞ

INVENŢIA

ultimul ceas din noapte se scurse pe jumătate.

Pe drumul ce trecea pe lângă sat, tocmai apăruse o lumină slabă, străvezie. Lumina micuţă se mări, apoi se diviză în două şi, nu peste multă vreme, apăru o maşină. Şoferul încetini şi opri în cele din urmă, chiar la intrarea în sat. Coborâră doi bărbaţi în costume negre, se dezmorţiră întinzând mâinile către cer şi lăsându-se pe spate alene, mişcări lipsite de ritm. Soarele apăru, un sfert de disc auriu, din spatele munţilor tociţi, bătrâni.

Cei doi scoaseră din portbagajul maşinii componentele acceleratorului de particule miniaturizat, pe urmă aparatele grele, magneţii uriaşi şi firele de felurite culori pe care le conectară la bateria automobilului.

Când terminară lucrul, era miezul zilei. Priviră încă o dată desenele circuitelor de putere, îndepărtară frunzele uscate, crenguţele şi orice altceva care s-ar fi putut aprinde repede, după care mulţumirea le însenină chipurile. Schema era funcţională.

– E timpul, Degas.

– Curând, un pas epocal va fi realizat şi omenirea ne va ridica în slăvi! răspunse Degas unei întrebări nepuse.

O clipă ochii îi scânteiară, iar celălalt îşi întoarse faţa de la el, căci soarele îl împiedica oricum să vadă în direcţia aceea. „Da," gândi, „planurile sunt corecte, invenţia este gata şi ai dreptate, *va fi un pas epocal.*"

Mândru, Degas îşi scoase haina şi o lăsă să cadă pe pământ, departe de accelerator. Se îndreptă către aparate, se aşeză în centrul construcţiei conice şi întinse mâinile în lateral, atingând cei doi magneţi.

– Acum, René, rosti el închizând ochii.

Şi René apăsă, cu o forţă care depăşea cu mult necesarul, pe butonul roşu de pe micul tablou de comandă. Circuitele se închiseră cu un pocnet prevestitor de rele.

Urletul, răgetul de fiară explodă ieşind afară din plămânii lui Degas. Acceleratorul crăpă fumegând şi instalaţiile căzură arse, distruse.

Linişte.

Într-un târziu cineva tuşi, făcându-şi drum printre rămăşiţe. Era Degas. Îşi căută din ochi prietenul. Îl ridică de sub tabloul de comandă. Era în regulă, cu excepţia câtorva vânătăi.

Peste un timp porniră amândoi pe jos, în direcţia din care veniseră, căci bateria maşinii era pe deplin şi iremediabil consumată: bucăţi din ea zăceau în neorânduire pe marginea drumului... lângă o parte din volanul automobilului şi o treime de şasiu.

– Îmi pare rău, spuse încet René.

Celălalt nu îi răspunse.

– Poate că data viitoare... mai făcu el o încercare de conversaţie.

Pe chipul lui Degas apăru o uşoară umbră de speranţă.

Invenţia nu le reuşise, trăiască invenţia.

– Da, poate.

René zâmbi. Începură să meargă mai repede.

În urma lor, satul prinse a fremăta de viaţă. Bălăriile dispăruseră, vântul devenise briză, casele păreau mai solide şi aveau toate acoperişurile în regulă.

O gospodină întindea sârma pentru rufe. Se auzeau glasuri de pretutindeni, acoperind ţipătul unui copil după mama sa...

Iar aparatele, câte erau, au rămas o veşnicie în paragină, stricate şi uitate la o margine de sat.

Desen de Mugurel Dionisie

GREG EGAN

NIMICURI A.D.N.

Desen de Mugurel Dionisie

În 1984, când **Neuromantul** câştiga toate marile premii SF, PC-urile „386" încă nu apăruseră. Cu toate acestea, William Gibson scria nonşalant despre reţele de calculatoare, realităţi virtuale, implanturi de softuri şi viruşi. Realmente, la momentul acela cititorul SF mediu din România – binişor rămas în urma tehnologiei informaticii – citea paginile lui Gibson simţind pe propria-i piele celebra afirmaţie a lui Arthur C.Clarke: „Orice tehnologie suficient de avansată nu se poate deosebi de magie." Nu exagerez absolut cu nimic, afirmând că scriitorul american a fost în cei 3–4 ani de vârf ai săi un vizionar al genului science fiction, din categoria extrapolărilor pe termen apropiat. Influenţa lui asupra contemporanilor (scriitori sau nu) a fost atât de mare, încât în siajul său a apărut un întreg curent literar (ciberpunk), transformat ulterior în subcultură.

Care însă este legătura cu Greg Egan? Una singură cu adevărat importantă. Greg Egan schimbă cursul istoriei SF-ului, extrapolând în mod coerent şi tulburător o altă pagină din viitorul nostru imediat. Impactul lui a fost deja resimţit pe cea mai mare piaţă science fiction mondială, cea anglo-saxonă, el dominând-o (la fel ca Gibson la începutul carierei) prin textele scurte apărute încă din 1990. De vreo treizeci de ani (de la explozia New Wave-ului britanic), nici un alt scriitor ne-american n-a pătruns atât de autoritar în revistele SF de specialitate, celebre prin „xenofobia" lor faţă de tot ce nu este Made In the USA. Greg Egan scrie despre noile probleme ale unei omeniri pentru care tehnica de calcul este la fel de integrată în cotidian ca şi banalele antinevralgice şi... se implementează *în acelaşi mod*!

Citind povestirea de faţă, veţi regăsi genul de hard SF oarecum clasic, în măsura în care principalele personaje sunt ideile – dar idei la care nu v-aţi gândit până acum şi pe care, poate, le veţi digera chiar mai greu, întrucât Egan nu se joacă: el vă aruncă în faţă mecanică cuantică, cosmologie şi neurobiologie, adică ştiinţele care s-ar putea să ne afecteze viitorul în aceeaşi măsură ca şi calculatoarele lui Gibson, chiar dacă acum ni se par desprinse din „magia" lui Arthur C.Clarke.

Pentru toţi împătimiţii SF-ului deschişi spre nou, care vor aprecia un autor pe care nu mă sfiesc să-l consider unul dintre cele mai strălucitoare noi nume din domeniu, iată şi câteva date bio-bibliografice.

În 1983, editura australiană Norstrilia Press a publicat **An Unusual Angle (Un unghi neobişnuit)**, romanul de debut al unui scriitor foarte tânăr, Greg Egan. Cartea n-a avut un mare răsunet şi Egan a rămas mai degrabă necunoscut cititorilor. Începând cu 1990, un număr de povestiri tot mai mature şi mai bine scrise au început să apară în *Isaac Asimov's Science Fiction Magazine* (cea mai importantă revistă SF americană), contribuind la stabilirea reputaţiei lui Egan. Născut în Perth, Australia, în 1961, Greg Egan a absolvit matematica la University of Western Australia dar, pasionat de film, a abandonat cariera ştiinţifică dedicându-se realizării unor filme de amator pe 8 şi 16 milimetri, iar din 1992 devine scriitor profesionist.

În 1992, Greg Egan publică al doilea roman **Quarantine (Carantină)**, urmat apoi de al treilea, **Permutation City (Oraşul permutărilor)**, apărut în 1994, an în care vede lumina tiparului şi culegerea de povestiri **Axiomatic**. Cel mai recent roman al lui, **Distress (Distres)**, a fost publicat în 1995.

Mihai-Dan Pavelescu

1

Abia trecuse de ora cinci când am coborât colina dinspre staţia Eastwood. Cerul se arăta palid şi incolor. Venus se pierdea lent în est, totuşi strada în sine arăta exact ca la lumina zilei. Atât doar că era inexplicabil de pustie. Şi vagonul în care călătorisem fusese pustiu. Ora ultimului-om-de-pe-Pământ.

În tufele luxuriante ce mărgineau coridorul căii ferate, ca şi în labirintul de parcuri împădurite întreţesute în suburbiile înconjurătoare, păsările ciripeau sonor. Multe parcuri aduceau cu pădurile virgine – totuşi, fiecare arbore şi fiecare tufiş fusese reproiectat: pentru cele mai mici secete, rezistent la foc şi fără să lase în jur mizerii de felul crenguţelor, scoarţei sau frunzelor inflamabile. Ţesuturile moarte ale plantelor se resorbeau şi refoloseau; le văzusem într-o expunere de lungă durată (un gen de fotografiere pe care nu-l deţinusem niciodată): o ramură întreagă, cafenie şi veştedă retrăgându-se în tulpina vie. Majoritatea copacilor generau o cantitate modestă de electricitate, în esenţă fotosolară, deşi procesele chimice erau complexe, iar eliberarea energiei stocate continua douăzeci şi patru de ore pe zi. Rădăcini specializate căutau superconductorii subterani ce şerpuiau prin parcuri şi-şi aduceau obolul. Doi volţi şi un sfert constituia valoarea intrinsecă maximă a unei energii electrice inofensive, însă, pentru o transmisie eficientă, rezistenţa trebuia să fie nulă.

O parte a faunei fusese, de asemenea, modificată; coţofanele erau docile chiar şi primăvara, ţânţarii ocoleau sângele mamiferelor, iar majoritatea şerpilor veninoşi nu puteau face rău copiilor. Micile avantaje asupra rudelor sălbatice, asociate biochimiei vegetaţiei reproiectate, garantau dominarea speciilor modificate în această microecologie – iar micile handicapuri prevăzute le opreau să se dezvolte din plin dacă evadau vreodată într-o rezervaţie cu adevărat sălbatică, departe de aşezările omeneşti.

Închiriasem o mică unitate, dintr-un grup de patru, situată într-o grădină cu grad de întreţinere zero care se contopea perfect cu un tentacul al zonei parcurilor, aflat la capătul unei fundături. Locuiam acolo de opt ani, de când căpătasem prima comandă de la SeeNet, totuşi continuam să mă simt un intrus. Eastwood se afla la numai optsprezece kilometri de centrul lui Sydney, care – deşi tot mai puţini oameni aveau motive să călătorească acolo – menţinea un avans inexplicabil în privinţa preţurilor proprietăţilor mobiliare; eu n-aş fi putut cumpăra unitatea nici într-o sută de ani. Chiria (de abia) acceptabilă reprezenta un norocos produs secundar ce făcea parte din complicatele scheme de evaziune fiscală ale proprietarului; probabil că era numai o chestiune de timp până ce bătaia unor aripi de fluturi pe pieţele financiare mondiale avea să asigure reţelelor câştiguri mai puţin generoase, sau până ce proprietarul meu avea să aibă mai puţină nevoie de câştiguri suplimentare, iar eu urma să fiu azvârlit cincizeci de kilometri spre vest, înapoi în periferiile cărora le aparţineam.

M-am apropiat prudent. După evenimentele nopţii, casa ar fi trebuit să mi se pară un sanctuar, totuşi am ezitat aproape un minut în faţa uşii, cu cheia în mână.

Gina se trezise, era îmbrăcată şi-şi lua dejun. N-o văzusem de ieri, de la aceeaşi oră; parcă nici nu lipsisem de acasă.

— Cum au fost filmările? se interesă ea.

Îi trimisesem un mesaj de la spital, explicându-i că, în sfârşit, *avusesem noroc.*

— N-am chef să discut despre ele.

M-am retras în salon şi m-am lăsat într-un fotoliu. Acţiunea aşezării păru să se rederuleze în urechile mele interne; continuam să cobor, din nou şi din nou. Mi-am aţintit privirea asupra desenului covorului; treptat, iluzia a dispărut.

— Andrew? Ce s-a întâmplat? Mă urmă în odaie. S-a întâmplat ceva rău? Trebuie să mai filmezi o dată?

— Ţi-am zis că n-am chef să...

M-am oprit. Am privit-o şi m-am silit să mă concentrez. Gina era derutată, totuşi încă nu se enervase. *Regula numărul trei: Spune-i totul, oricât ar fi de neplăcut, cu prima ocazie. Indiferent dacă ai sau nu chef. Orice altceva va fi tratat ca o excludere intenţionată şi considerat un afront personal.*

— N-o să mai fie nevoie de filmări. S-a terminat.

I-am povestit ce se petrecuse.

Păru şocată.

— Fii rezonabilă, i-am spus. E un material extraordinar, nu-l pot arunca, pur şi simplu. În plus, deţin toate drepturile de întrebuinţare. Am avut acordul participării, atât de la poliţie, cât şi din partea spitalului. Voi obţine şi acceptul familiei...

— Adică vrei să spui că avocaţii reţelei îi vor băga în sperieţi ca să semneze un fel de accept de renunţare „în interesul public".

Nu aveam ce să-i replic; exact aşa urma să se întâmple.

— Tu eşti cea care tocmai a declarat că reînvierea este obscenă, i-am atras atenţia. Vrei s-o vezi interzisă? Asta îţi poate doar ajuta cauza. Este o doză de frankenştiinţă bună pentru orice luddit imbecil.

Gina păru afectată; nu-mi puteam da seama dacă juca teatru.

— Mi-am luat doctoratul în ştiinţe materiale,

ţărane, aşa că nu mă face pe *mine*...

— Nu te-am făcut nimic. Ştii bine la ce mă refeream.

— Dacă cineva este un luddit, ăla eşti tu. Întregul tău proiect începe să sune a propagandă Edenistă. „*Nimicuri ADN!*" Care-i subtitlul? „Coşmarul biotehnologic"?

— Pe aproape.

— Ceea ce nu înţeleg este de ce n-ai putut include un singur caz pozitiv...

— Am mai discutat asta, i-am răspuns obosit. Nu depinde de mine. Reţelele nu cumpără nimic dacă nu există un punct de vedere unitar şi susţinut. În cazul de faţă, e vorba de partea întunecată a biotehnologiei. Asta-i subiectul, asta va prezenta. N-am intenţionat să fie „echilibrat". Echilibrul îi derutează pe cei de la marketing. Nu poţi face reclamă unui produs care conţine două mesaje contradictorii. Cel puţin, ar putea contracara imnurile de laudă la adresa ingineriei genetice, pe care, în ultima vreme, le înalţă toată lumea. În plus, arată *cu adevărat* întregul tablou. Adăugând ceea ce au omis laudele.

Gina nu putea fi clintită.

— Asta-i o făţărnicie. „Senzaţionalismul nostru echilibrează senzaţionalismul lor." Nu-i adevărat! Pur şi simplu, polarizează opiniile. Ce-i greşit în expunerea calmă şi raţională a faptelor, care ar putea ajuta la interzicerea reînvierii şi altor câtorva atrocităţi flagrante, fără să invoci vechiul rahat al transgresărilor împotriva naturii? N-ai decât să arăţi excesele, dar prezintă-le în context. Ar trebui să-i ajuţi pe oameni să ia decizii informate în legătură cu ceea ce doresc de la autorităţile reglementatoare. *Nimicuri ADN* pare mai degrabă să-i inspire să arunce în aer cel mai apropiat laborator bioteh.

M-am ghemuit în fotoliu şi am lăsat fruntea pe genunchi.

— Bine, cedez. Tot ceea ce spui este adevărat. Sunt un jurnalist care manipulează, agită spiritele şi se opune ştiinţei.

— „Se opune ştiinţei"? se încruntă ea. N-aş merge chiar până acolo. Eşti corupt, leneş şi iresponsabil, totuşi n-ai ajuns încă material bun pentru Sectele Ignoranţei.

— Credinţa ta mă mişcă.

Mă lovi cu o pernă, afectuos cred, apoi reveni în bucătărie. Mi-am acoperit faţa cu palmele şi odaia a pornit să se încline.

Ar fi trebuit să jubilez. *Se terminase!* Reînvierea fusese ultimul subiect ce trebuia filmat pentru *Nimicuri ADN*. Gata cu miliardarii paranoici transformându-se în ecologii umblătoare autonome. Gata cu firmele de asigurări ce proiectau implanturi personalizate pentru supravegherea regimului alimentar, exerciţiilor fizice şi expunerii la poluanţi – de dragul interminabilelor recalculări ale datei calendaristice şi cauzei cele mai probabile a morţii purtătorului. Gata cu Autiştii Voluntari militând pentru dreptul mutilării chirurgicale a propriilor creiere, astfel încât să poată atinge, în final, acea stare pe care natura nu le-o putuse acorda...

Am intrat în camera de lucru şi am derulat ombilicalul de fibră optică din partea laterală a consolei de montaj. Mi-am ridicat cămaşa şi mi-am curăţat buricul de nişte reziduuri indefinibile, apoi am scos cu unghiile dopul de culoarea pielii, dezgolind tubul scurt din oţel inoxidabil care se termina printr-un port laser opalescent.

— Iar desfăşori activităţi contra naturii cu maşinăria aia? strigă Gina din bucătărie.

Mă simţeam prea obosit ca să mă gândesc la o replică inteligentă. Am cuplat conectorii şi consola s-a activat.

Ecranul derula totul pe măsură ce recepţiona. Opt ore de înregistrare în şaizeci de secunde – majoritatea sub forma unei ceţe incomprehensibile, dar mi-am ferit oricum privirea. Nu mă încânta ideea de a retrăi evenimentele nopţii, indiferent cât de concentrate ar fi fost.

Gina intră, aducând o farfurie cu pâine prăjită; am atins un buton, ca să ascund imaginea.

— Tot mă întreb, rosti ea, cum poţi avea patru mii de teraocteţi RAM în cavitatea peritoneală, fără nici o cicatrice vizibilă?

Am coborât ochii spre mufa conectoare.

— Ţi se pare că asta-i invizibilă?

— E prea mică. Cipurile de opt sute teraocteţi au lăţimea de treizeci de milimetri. Am consultat un catalog de fabrică.

— Sherlock punctează din nou! Sau, mai bine, să zic Shylock? Cicatricile pot fi îndepărtate, nu?

— E adevărat. Dar... ţi-ai fi distrus tu semnele celui mai important ritual de iniţiere?

— Scuteşte-mă de aiurelile antropologice.

— Am şi altă teorie.

— Nu confirm şi nici nu neg nimic.

Consola piui. M-am decuplat. Gina mă privi cu interes; probabil că expresia de pe chipul meu trădase ceva.

— Aşadar, aduce cu sexul... sau cu defecarea?

— Eu aş zice că, mai degrabă, cu spovedania.

— Nu te-ai spovedit în viaţa ta.

— Nu, dar am văzut spovedanii în filme. Glumeam... Pur şi simplu, nu seamănă cu nimic.

Îşi consultă ceasul, apoi mă sărută pe obraz, lăsând acolo firimituri de pâine prăjită.

— Trebuie să fug. Culcă-te, tâmpitule. Arăţi îngrozitor.

Am rămas locului şi am ascultat cum se mişca de colo-colo. În fiecare dimineaţă, mergea

nouăzeci de minute cu metroul până la staţiunea de cercetare a turbinelor eoliene CSIRO*, în vestul Munţilor Albaştri. Obişnuiam să mă scol şi eu la aceeaşi oră. Era mai bine decât să te trezeşti singur.

O iubesc, m-am gândit. *Şi dacă mă concentrez, dacă respect regulile, nu există nici un motiv pentru care n-ar putea dura.* Recordul meu de optsprezece luni era undeva sus, dar nu reprezenta un motiv de teamă. Aveam să-l spulberăm, cu uşurinţă.

Gina reapăru în cadrul uşii.

— Ia spune, în cât timp trebuie să-l montezi pe ăsta?

— Ăăă... în exact trei săptămâni. Începând de azi.

N-aş fi dorit să mi se reamintească.

— Azi nu se pune la socoteală. Du-te şi culcă-te.

Ne-am sărutat. Ea plecă. Mi-am răsucit scaunul spre consola dezactivată. Am şchiopătat în dormitor şi m-am dezbrăcat. Mi-am atârnat hainele pe rackul de curăţire şi l-am pus în funcţiune. Polimerii din diversele materiale îşi eliminară picăturile de apă în vapori umezi, apoi compactară murdăria rezultată şi uscară transpiraţia într-o pulbere fină pe care o îndepărtară electrostatic. Am privit-o plutind în jos, într-un recipient; avea întotdeauna acelaşi albăstrui surprinzător – era ceva legat de mărimea particulelor. Am făcut un duş rapid, după care m-am băgat în pat.

Am potrivit deşteptătorul la ora două după-amiaza. Farmul de lângă ceas mă întrebă:

— Pregătesc o medicaţie cu melatonină pentru revenirea la orarul normal până mâine seară?

— Da, bine.

Mi-am vârât degetul mare în tubul de prelevare a eşantioanelor; de abia am simţit înţepătura prin care mi s-a luat o probă de sânge. Modelele RMN** fără contact direct apăruseră de câţiva ani pe piaţă, dar continuau să fie prea scumpe.

— Doreşti ceva care să te ajute să adormi?

— Da.

Farmul bâzâi încetişor, producând un sedativ corespunzător actualei mele stări biochimice, într-o doză conformă duratei de somn stabilite. Sintetizatorul interior folosea o varietate de catalizatori programabili, zece miliarde de enzime reconfigurabile electronic, legate de un cip semiconductor. Imersat într-o cuvă micuţă de molecule parentale, cipul putea asambla câteva miligrame din zece mii de medicamente. Sau, cel puţin, dintre cele pentru care aveam software, sau atâta vreme cât plăteam taxa de licenţă.

Maşinăria scuipă o tabletă mică, încă puţin călduţă. Am muşcat din ea.

— Aromă de portocale după o noapte grea! N-ai uitat!

M-am întins şi am aşteptat ca medicamentul să-şi facă efectul.

2

Cândva, văzusem în vitrina unui muzeu o Moviolă din anii 1950. Celuloidul lat de treizeci şi cinci de milimetri urma un drum întortocheat prin măruntaiele aparatului, deplasându-se înainte şi înapoi între două bobine acţionate de o curea de transmisie, ţinute de braţe verticale înapoia micuţului vizor. Bâzâitul motoraşului, scrâşnetul rotiţelor dinţate, ţăcănitul ca de elicopter al paletelor obturatorului – sunete provenind de la un audio–video rulat pe un display alături de vitrina în care era expus aparatul – făcuseră să semene mai mult cu o maşină de distrus documente, decât cu una pentru montaj.

O noţiune atrăgătoare. *Îmi pare teribil de rău... dar scena aceea a fost pierdută pentru totdeauna. A înghiţit-o Moviola.* Bineînţeles, practica standard fusese de a lucra doar cu o copie a originalului filmat de aparat (oricum, de obicei era un negativ ce nu putea fi vizionat), totuşi, ideea unei alunecări a unui dinte care să transforme metri de celuloid preţios în confeti îmi rămăsese de-a pururi în minte ca o fantezie minunată, secretă.

Consola mea de montaj, Affine Graphics 2052, avea o vechime de trei ani şi nu putea distruge absolut nimic. Orice cadru pe care-l descărcam în ea se înregistra pe două cipuri independente de memorie de unică scriere, simultan încriptate şi expediate la arhive aflate în Mandela, Stockholm şi Toronto. Fiecare decizie de montaj ce urma, nu însemna decât o rearanjare a referinţelor din originalul intangibil. Puteam cita din metrajul neprelucrat (rămăsese denumirea de *metraj,* deşi diletanţii foloseau neologisme pretenţioase precum „octaj"), oricât de selectiv doream. Puteam parafraza, substitui şi improviza. Însă nici măcar o fotogramă a originalului nu avea să fie afectată sau modificată, astfel încât să nu poată fi reparată, recuperată.

Cu toate acestea, nu-i invidiam pe omologii mei din epoca anterioară; mecanicismul chinuitor al meseriei lor m-ar fi înnebunit. Etapa cea mai lentă a montajului digital o reprezenta decizia umană, iar eu învăţasem să obţin aprecierile corecte la cea de-a zecea sau a douăsprezecea

---

* *Commonwealth Scientific and Industrial Research Organization:* Organizaţia pentru cercetări ştiinţifice şi industriale a Commonwealth-ului (n.tr.).

** Rezonanţă magnetică nucleară (n.tr.).

încercare. Sofware-ul putea altera ritmul unei scene, reglând fin tăieturile, şlefuind sunetul, înlăturând din cadru personajele nedorite; ba chiar deplasând clădiri întregi, dacă era necesar. Partea tehnică era asigurată; nu exista nimic care să te distragă de la realizarea conţinutului.

Ca atare, pentru a monta *Nimicuri ADN*, mie nu-mi rămânea decât să transform o sută optzeci de ore de timp real în cincizeci de minute de semnificaţie.

Filmasem patru subiecte şi le ştiam deja ordinea din documentar: o progresie gradată de la cenuşiu la negru. Ned Landers, biosfera Umblătoare. Implanturile actuariale SanoPază. Grupul militant Autiştii Voluntari. Reînvierea lui Daniel Cavolini. SeeNet ceruse excese, transgresări, frankenştiinţă... Nu avea să-mi fie greu deloc să-i ofer exact ceea ce dorea.

Landers se îmbogăţise din calculatoarele fără curent, nu din bioteh, însă ajunsese să achiziţioneze câteva corporaţii de cercetare–dezvoltare intensivă în domeniul geneticii moleculare pentru a-l ajuta în obţinerea transformării personale. Mă implorase să-l filmez într-un dom geodezic etanş, conţinând bioxid de sulf, oxizi de azot şi compuşi ai benzilului; eu purtând un costum de scafandru, iar el în slip. Încercasem, dar vizorul căştii mi se aburea în exterior cu reziduuri petroliere canceroase, aşa încât fusesem nevoiţi să aranjăm altă întâlnire, în centrul lui Portland. Deşi domul otrăvit păruse atât de promiţător, cerul azuriu, imaculat, de deasupra statului care se întrecea cu California în privinţa legislaţiei, asigurând gradul zero al noxelor emise la toţi poluanţii cunoscuţi, se dovedise a fi un decor mult mai suprarealist.

— Dacă doresc, nici nu trebuie să respir, mărturisise Landers, înconjurat de aer curat şi proaspăt.

Îl convinsesem să facem interviul într-un părculeţ plin de verdeaţă, vizavi de sediul modest al Grupului NL. (În fundal, nişte copii jucau fotbal, dar consola urma să supravegheze toate problemele legate de continuitate, oferind soluţii pentru majoritatea lor printr-o singură apăsare de tastă.) Landers se apropia de cincizeci de ani, însă avea aspectul unui bărbat de numai douăzeci şi cinci de ani. Cu un trup robust, păr auriu, ochi albaştri şi piele trandafirie, strălucitoare, aducea mai degrabă cu versiunea hollywoodiană a unui fermier din Kansas (din timpurile bune) decât cu un bogătaş excentric al cărui corp viermuia de alge modificate şi gene străine. L-am privit pe ecranul bidimensional al consolei şi l-am ascultat prin difuzoare stereo simple. Mi-aş fi putut introduce redarea direct în nervii optic şi auditiv, însă majoritatea spectatorilor aveau să folosească un ecran ori o cască integrală, şi trebuia să mă asigur că softul realizase *cu adevărat* o grilă de pixeli continuă, plauzibilă şi rectilinie din stenografia vizuală extrem de comprimată a retinelor mele.

— Simbionţii ce trăiesc în sângele meu pot converti la nesfârşit bioxidul de carbon în oxigen. Ei primesc o parte din energie prin piele, de la soare, şi eliberează glucoza care le prisoseşte. Totuşi, asta nu-i de ajuns pentru ca să trăiesc, ei necesitând o sursă alternativă de energie atunci când sunt în întuneric. Aici intervin simbionţii din stomac şi intestine: am treizeci şi şapte de tipuri diferite, care pot rezolva absolut orice. Pot mânca iarbă. Pot mânca hârtie. Aş putea trăi numai cu anvelope uzate, dacă le-aş tăia în bucăţi îndeajuns de mici pentru a fi înghiţite. Dacă mâine toată flora şi fauna ar dispărea de pe faţa Pământului, aş putea supravieţui timp de o mie de ani consumând anvelope. Am o hartă a tuturor depozitelor de anvelope uzate din America de Nord. Majoritatea sunt destinate remedierii biologice, dar am introdus deja acţiuni judecătoreşti ca să asigur că o parte din ele vor rămâne neatinse. Pe lângă motivele mele personale, consider că reprezintă o parte a moştenirii noastre ce trebuie păstrată pentru generaţiile viitoare.

M-am întors şi am inserat metraj filmat la microscop, cu algele modificate şi bacteriile ce-i populau sângele şi traiectul digestiv, ca şi imaginea hărţii cu depozitele de anvelope, pe care mi-o afişase pe notepadul lui. Am vizionat şi o animaţie pregătită în prealabil, o reprezentare a ciclurilor sale personale de carbon, oxigen şi energie, totuşi nu eram încă sigur asupra locului ei.

Îl îndemnasem:

— Aşadar sunteţi imun înaintea foametei şi extincţiei în masă, dar ce spuneţi despre viruşi? Ce spuneţi despre armele biologice, sau despre o molimă accidentală?

Am tăiat întrebarea; era redundantă şi preferam să intervin cât mai puţin posibil. Schimbarea subiectului fiind oarecum bruscă, am sintetizat o imagine a lui Landers spunând: „În privinţa folosirii simbionţilor", pe care am lipit-o de răspunsul său real:

— Îmi înlocuiesc treptat celulele din corp care prezintă potenţialul cel mai ridicat pentru infecţii virale. Viruşii sunt compuşi din ADN sau ARN: ei deţin aceeaşi chimie fundamentală ca toate organismele de pe planetă. Din acest motiv, ei pot ataca alte celule umane pentru a se reproduce. Dar ADN-ul şi ARN-ul pot fi fabricaţi printr-o chimie complet nouă, întrebuinţând perechi fundamentale non–standard, care să preia locul celor normale. Un nou alfabet pentru codul genetic: în loc de guanină cu citozină, adenină cu timină – în loc de G cu C, A cu T – poţi avea X cu Y, W cu Z.

I-am modificat cuvintele după „timină" în: „...poţi folosi patru molecule alternative care nu

apar deloc în natură." Înţelesul rămânea acelaşi, dar ideea se evidenţia mai limpede. Cu toate acestea, după ce am vizionat noua scenă, nu mi s-a părut deloc naturală, aşa că am revenit la original.

Fiecare jurnalist îşi parafrazează subiectele; dacă aş fi refuzat să utilizez tehnica respectivă, n-aş mai fi lucrat. Toată şmecheria era s-o faci cu onestitate, cam la fel de dificil ca şi impunerea aceloraşi criterii asupra procesului de montare privit în ansamblu.

Am inserat din arhivă o grafică moleculară a ADN-ului obişnuit, figurând atomii din bazele perechi ce uneau spiralele duble, şi am atribuit culori codate şi etichete pentru câte un exemplu al fiecărei baze. Landers refuzase să specifice bazele non–standard pe care le utiliza, însă găsisem destule posibilităţi în literatura de specialitate. Am pus softul grafic să înlocuiască patru baze din spirală cu altele noi, plauzibile, şi am repetat transfocarea lentă şi rotirea din prima imagine cu acest lanţ ipotetic al ADN-ului Landers. Apoi am revenit la chipul lui vorbind:

— Desigur, nu ajunge o simplă înlocuire a bazelor în ADN. Celulele au nevoie de enzime noi pentru a sintetiza noile baze, iar majoritatea proteinelor care interacţionează cu ADN şi ARN trebuie adaptate modificării, aşa că genele pentru acele proteine trebuie *translatate*, nu doar rescrise în noul alfabet.

Am improvizat o grafică pentru ilustrarea ideii, însuşindu-mi exemplul unei legături nucleare a proteinelor dintr-un articol citit într-o revistă, dar redesenând moleculele în alt stil, pentru a evita problemele de copyright.

— Încă n-am reuşit să ne ocupăm de absolut toate genele umane ce necesită translaţie, totuşi am făcut câteva linii de celule specifice care se descurcă perfect cu mini–cromozomii conţinând doar genele absolut necesare.

Şaizeci la sută din celulele fusiforme din măduva spinării şi timusul meu au fost înlocuite cu versiuni ce utilizează neo–ADN. Celulele fusiforme dau naştere celulelor sangvine, incluzând celulele sistemului imunitar. Temporar, am fost silit să-mi comut sistemul imunitar înapoi, la o stare imatură, pentru ca tranziţia să se desfăşoare lent – am reluat unele faze de ştergere clonală din copilărie, pentru a îndepărta orice ar fi putut cauza un răspuns autoimunitar – dar, în esenţă, acum sunt capabil să mă injectez cu HIV pur şi să glumesc despre asta.

— Există însă un vaccin foarte bun...

— Bineînţeles.

Mi-am tăiat replica şi l-am făcut pe Landers să spună:

— Bineînţeles că există un vaccin pentru asta.

Apoi:

— Oricum, am simbionţi care-mi asigură un al doilea sistem imunitar, independent. Dar cine ştie ce mai poate apărea... Voi fi pregătit, indiferent despre ce ar fi vorba. Nu anticipând la nivel de detalii – nimeni nu poate aşa ceva – dar asigurându-mă că nici o celulă vulnerabilă din corpul meu nu mai vorbeşte acelaşi grai biochimic cu indiferent care virus pământean.

— Dar pe termen lung? Pentru a vă asigura cu toate aceste protecţii, a fost necesară o infrastructură costisitoare. Ce se întâmplă dacă tehnologia respectivă nu va supravieţui îndeajuns pentru copiii şi nepoţii dumneavoastră?

Erau remarci redundante, aşa că le-am eliminat.

— Desigur, pe termen lung intenţionez să îmi modific celulele fusiforme care produc sperma. Soţia mea, Carol, a început deja un program de colectare a ovulelor. Odată ce vom translata întregul genom uman şi vom înlocui cei douăzeci şi trei de cromozomi din spermă şi ovule... ceea ce am realizat va putea fi transmis urmaşilor. Oricare din copiii noştri va folosi neo–ADN pur şi toţi simbionţii vor trece de la mamă la făt, în uter.

Vom translata şi genomurile simbionţilor – într-un al treilea alfabet genetic – ca să-i protejăm de viruşi şi să eliminăm riscul unor schimburi genetice accidentale. Ele vor fi recoltele şi turmele noastre, dreptul nostru prin naştere, proprietatea noastră inalienabilă, vieţuind pentru totdeauna în sângele nostru.

Iar copiii noştri vor reprezenta o nouă specie de viaţă. Mai mult decât o nouă specie – un întreg nou regat.

Fotbaliştii din parc chiuiră; cineva marcase un gol. N-am modificat coloana sonoră.

Landers surâse brusc, radios, contemplând parcă pentru întâia oară această Arcadia stranie.

— Asta creez eu. *Un nou regat.*

Stăteam optsprezece ore pe zi în faţa consolei şi mă străduiam să trăiesc ca şi cum lumea s-ar fi strâmtat, nu la dimensiunile odăii de lucru în sine, ci la momentele şi locurile capturate în metraj. Gina mă lăsa în pace; supravieţuise montajului făcut pentru *Supralicitarea statisticilor sexuale*, aşa încât ştia cu exactitate la ce să se aştepte.

— Voi pretinde, pur şi simplu, că lipseşti din oraş, spusese ea voioasă. Iar forma aceea din pat nu este decât o uriaşă sticlă cu apă fierbinte.

Farmul îmi programase un plasture dermal aplicat pe umăr, care elibera doze de melatonină atent reglate şi calibrate, sau un blocaj de mela-

tonină, adăugându-se, ori scăzându-se din obişnuitul semnal biochimic produs de glanda mea pineală, remodelând normala undă sinusoidală de atenţie într-un palier urmat de o depresiune foarte, foarte accentuată. Mă deşteptam în fiecare dimineaţă după cinci ore de somn îmbogăţit REM, la fel de alert şi energic ca un copil hiperactiv, cu capul vuindu-mi de o mie de vise dezintegrându-se (majoritatea fiind remixaje complicate ale montajelor din ziua anterioară). Până la unsprezece patruzeci şi cinci nu făceam altceva decât să casc, dar după cincisprezece minute porneam cu viteza luminii. Melatonina era un hormon circadian natural, mult mai inofensiv şi mai precis în privinţa efectelor decât stimulenţii grosolani de tipul cafeinei sau amfetaminelor. (Încercasem de câteva ori cafeina; mă făcea să mă cred focalizat şi energic, dar îmi preschimba agerimea în rahat. Larga răspândire a cafeinei explica multe despre secolul douăzeci.) Ştiam că atunci când ieşeam de sub influenţa melatoninei, aveam să sufăr de o scurtă perioadă de insomnie şi moleşeală în timpul zilei, încercări neizbutite ale creierului de a contracara ritmul impus. Cu toate acestea, efectele secundare ale celorlalte posibilităţi erau cu mult mai neplăcute.

Carol Landers nu dorise să fie intervievată; îmi părea rău, întrucât ar fi fost de-a dreptul o lovitură să pălăvrăgesc cu viitoarea Evă Mitocondrială. Landers refuzase să dezvăluie dacă soţia lui începuse să utilizeze simbionţii; poate că femeia aştepta să vadă dacă el continua să înflorească, ori dacă avea să sufere în urma exploziei de populaţie a unei variante mutante de bacterie, intrând în şoc anafilactic.

Mi se permisese să discut cu câţiva dintre angajaţii cu experienţă ai lui Landers, inclusiv cu cei doi geneticieni care răspundeau de majoritatea cercetărilor. Deveneau timizi când se ajungea la chestiuni ce depăşeau cadrul tehnic, totuşi atitudinea lor generală părea să fie că un tratament liber ales, ce ajuta la protejarea sănătăţii unui individ – şi nu punea în pericol pe cei din jur – nu putea fi contestat din punct de vedere etic. Aveau dreptate, cel puţin prin prisma riscului biologic; lucrul cu neo–ADN elimina hazardul unei recombinări accidentale. Chiar dacă deversau toate experimentele nereuşite direct în râul cel mai apropiat, nici o bacterie naturală n-ar fi putut prelua genele ca să le utilizeze.

Implementarea viziunii lui Landers asupra perfectei familii de supravieţuitori nu avea să se limiteze la cercetare şi dezvoltare. Efectuarea de modificări ereditare în genele umane fusese interzisă în S.U. (şi multe alte ţări), exceptând câteva zeci de „remedieri autorizate" pentru eliminarea unor boli precum distrofia musculară şi fibroza cistică. Evident, legislaţia putea fi oricând revocată, deşi însuşi principalul avocat bioteh al lui Landers insista că modificarea *perechilor de baze*, ba chiar translatarea câtorva gene pentru asimilarea modificării respective, n-ar fi încălcat spiritul anti-eugenic al legii existente. N-ar fi alterat caracteristicile externe ale copiilor (înălţimea, conformaţia corpului, pigmentarea). Nu le-ar fi influenţat coeficientul de inteligenţă, ori personalitatea. Când ridicasem problema presupusei sterilităţi (excluzând incestul), el adoptase poziţia interesantă conform căreia în nici un caz n-ar fi fost vina lui Ned Landers dacă *copiii altor persoane* erau sterili faţă de ai săi. La urma urmelor, nu existau persoane sterpe, doar cupluri sterpe.

Un expert în domeniu, de la Columbia University, afirmase că toate astea nu erau decât rahaturi: substituirea de cromozomi întregi, indiferent de efectele fenotipice, ar fi fost, pur şi simplu, ilegală. Un alt expert, de la University of Washington, nu manifesta aceeaşi siguranţă. Dacă aş fi avut timpul necesar, probabil că aş fi putut colecta o sută de păreri ale unor jurişti eminenţi, exprimând toate nuanţele posibile de opinie în legătură cu subiectul.

Discutasem cu mai mulţi critici ai lui Landers, inclusiv cu Jane Summers, consultantă bioteh liber profesionistă stabilită în San Francisco, membră proeminentă a Biologilor Moleculari pentru Responsabilitate Socială. Cu şase luni în urmă (în netzinul semipublic al lui BMRS, pe care investigatorul meu ştiinţific îl parcurge întotdeauna cu atenţie), ea afirmase că deţinea dovezi potrivit cărora câteva mii de bogătaşi, din S.U. şi nu numai, recurgeau la translatarea ADN-ului propriu, celulă cu celulă. Landers, susţinuse Summers, era singurul care făcuse publică operaţia, acţionând ca un fel de momeală: un excentric singuratic, dezamorsând subiectul, făcându-l să pară fantezia ridicolă (totuşi aproape donchijotescă) a unui individ. Dacă cercetarea ar fi fost prezentată în mass-media fără a fi asociată unei persoane anume, s-ar fi întronat paranoia: nu s-ar mai fi putut limita posibilii membri ai acelei elite fără nume, care plănuia să se despartă de biosferă. Dar fiindcă totul fusese dezvăluit în public şi pus în cârca inofensivului Ned Landers, nu exista nici un motiv de teamă.

Desigur teoria prezenta un anumit grad de bun simţ, însă dovezile lui Summers nu urmaseră. Fără tragere de inimă, ea mă pusese în legătură cu o „sursă industrială", care se părea că fusese implicată în activitatea de translatare a genelor pentru cu totul alt beneficiar, dar „sursa" negase totul. Când se insistase pentru oferirea altor indicii, Summers devenise evazivă. Fie că nu deţinuse nicicând ceva substanţial, fie că făcuse o înţelegere cu alt jurnalist pentru eliminarea concurenţei. Era frustrant, totuşi nu

avusesem nici timpul şi nici resursele pentru a urmări în mod independent pista. Dacă, într-adevăr, exista o cabală a separatiştilor genetici, urma să citesc reportajul exclusiv în *Washington Post*, ca toată lumea.

Am încheiat cu un potpuriu de alţi comentatori -- bioetici, geneticieni, sociologi – care în general ignorau întreaga afacere. „Domnul Landers are dreptul să-şi ducă propria viaţă şi să-şi crească odraslele aşa cum i se pare potrivit. Nu-i persecutăm pe amishi* pentru căsătoriile lor între rude de acelaşi sânge, pentru tehnologiile ciudate, sau pentru dorinţa de independenţă. De ce atunci l-am persecuta pe el, pentru, practic, aceleaşi „crime"?"

Versiunea finală a subiectului avea optsprezece minute. În varianta ce urma să fie distribuită nu era spaţiu decât pentru douăsprezece. Am redus nemilos, rezumând şi simplificând, îngrijindu-mă să obţin un rezultat profesionist, dar fără să mă îngrijoreze prea mult pierderea detaliilor. Majoritatea emisiunilor în timp real de pe SeeNet nu aveau decât scopul atragerii publicităţii şi garantării recenziilor în unele mass-media mai conservatoare. *Nimicuri ADN* fusese programat la ora unsprezece seara, într-o miercuri; marea parte a spectatorilor aveau să se cupleze la versiunea integrală, interactivă, când le convenea. Ca şi versiunea completă puţin mai lungă, cea interactivă urma să fie presărată cu derivaţii opţionale spre alte surse: toate articolele din revistele de specialitate pe care le citisem în vederea documentării (şi toate articolele pe care le citau acestea la rândul lor), alte ecouri mass-media referitoare la Landers şi la teoria conspiraţiei elaborată de Jane Summers), principala jurisprudenţă în domeniu, atât în S.U. cât şi pe plan internaţional, ba chiar şi piste conducând în mlaştina cazurilor legislative potenţial comparabile.

În seara celei de-a cincea zile de montaj – exact după program, motiv suficient pentru o satisfacţie minoră – am încheiat finisările şi am rulat episodul pentru ultima dată. Am încercat să-mi alung amintirile legate de filmări şi prejudecăţile, pentru ca să privesc documentarul ca un spectator SeeNet care până atunci nu mai vizionase nimic despre subiect (cu excepţia câtorva forşpanuri publicitare înşelătoare).

Landers stârnea o simpatie neaşteptată. Crezusem că fusesem mai dur. Crezusem că-i oferisem toate ocaziile de a se autocondamna prin relatarea deschisă a ambiţiilor sale suprarealiste. În loc de aşa ceva, nu părea încruntat, ci, mai degrabă, cu simţul umorului; lăsa chiar impresia că aprecia glumele făcute la adresa lui. *Un regim alimentar de anvelope uzate? Injecţii cu HIV?* L-am privit, surprins. N-am putut decide dacă în maniera lui exista cu adevărat un vag curent subteran de ironie deliberată, o aluzie autocritică pe care o scăpasem până atunci, sau dacă subiectul în sine făcea imposibil ca un spectator cu mintea întreagă să-i interpreteze cuvintele în mod diferit.

Dacă Summers avea dreptate? Dacă Landers nu reprezenta decât o nadă, un element de distragere, un clovn excelent? Dacă, într-adevăr, mii dintre cei mai bogaţi oameni ai planetei plănuiau să-şi acorde, lor şi copiilor lor, izolarea genetică perfectă şi imunitatea virală absolută?

Ar fi contat în vreo măsură? Într-un mod sau altul, bogătaşii se îndepărtaseră totdeauna de plebe. Nivelurile poluării aveau să continue să scadă, indiferent dacă simbionţii algelor urmau sau nu să treacă aerul proaspăt în desuetitudine. Şi oricine ar fi ales calea lui Landers, n-ar fi însemnat mare pierdere pentru zestrea genetică comună a omenirii.

Mai rămânea o singură întrebare micuţă la care nu se răspunsese şi am încercat să nu mă gândesc mult la ea.

Imunitate virală absolută... împotriva cui?

3

În mod clar, cei de la Delphic Biosystems fuseseră extrem de generoşi. Nu numai că aranjaseră să intervievez un număr de membri ai departamentului Relaţii cu Publicul ce depăşea de zece ori posibilităţile mele de timp, dar mă îngropaseră sub ROM-uri conţinând micrografică atrăgătoare şi animaţie excepţională. Organigramele soft pentru implanturi SanoPază fuseseră realizate sub forma de fantezii pictate cu aerograful: maşinării superb cromate, benzi rulante negre deplasând strălucitoare pepite argintii de „date" de la un subproces la altul. Schemele moleculare ale proteinelor interacţionând erau învăluite cu hărţi ale densităţii electronilor, delicate şi minunate – şi cu totul nejustificate – , văluri de aurore boreale roz şi bleu topindu-se şi contopindu-se, transformând cea mai neînsemnată cununie chimică într-un vis microcosmic. Aş fi putut asorta totul cu Wagner, sau cu Blake*, trimiţând apoi setul membrilor Renaşterii Mistice, ca să-l ruleze într-o buclă infinită oricând doreau să rămână cu gurile căscate înaintea unei incomprehensibilităţi supranaturale.

---

* Sectă religioasă din Pennsylvania, Ohio, Indiana şi Canada, descendenţi ai discipolilor lui Jakob Ammann, episcop protestant elveţian care a trăit în secolul al XVII-lea (n.tr.).

* William Blake (1757–1827), poet, gravor şi pictor mistic englez (n.tr.).

Am izbutit totuşi să nu mă sufoc sub avalanşa aceea şi în cele din urmă a meritat efortul. Îngropate sub tehnoporno şi ştiinţa–ca–psihedelic, existau câteva imagini demne de folosit.

Implantul SanoPazei întrebuinţa cel mai recent cip programabil pentru analize: o reţea de proteine complexe legată de siliciu, aducând mult cu sintetizatorul unui farm, dar proiectat pentru numărătoarea moleculelor, nu pentru realizarea lor. Generaţia anterioară de cipuri întrebuinţase o mulţime de anticorpi specifici, proteine în Y plantate în semiconductor într-o configuraţie tablă–de–şah, aducând cu loturile adiacente a o sută de culturi diferite. Atunci când o moleculă de colesterol, insulină sau altceva lovea din întâmplare exact lotul cuvenit, era legată de acesta un interval de timp suficient de lung pentru a se detecta mica schimbare de capacitate electrică, ce se consemna într-un microprocesor. Cu timpul, înregistrarea coliziunilor accidentale estima cantităţile fiecărei substanţe din sânge.

Noii senzori utilizau o proteină ce semăna mai degrabă cu o plantă carnivoră cu creieri, decât cu şablonul pasiv, unideterminat al unui anticorp. În starea sa receptivă, „Analizorul" era o moleculă lungă în formă de clopot, un tub deschizându-se într-o pâlnie largă. Conformaţia era metastabilă; distribuţia sarcinii pe moleculă o făcea extrem de sensibilă, aidoma unui regulator cu arc. Orice element suficient de mare care se ciocnea de suprafaţa interioară a pâlniei determina o undă de deformare având viteza luminii, ce înconjura şi învelea strâns intrusul. Sesizând declanşarea capcanei, microprocesorul putea după aceea să testeze molecula captivă, căutând o formă a analizorului care s-o încătuşeze şi mai fix. Nu mai existau coliziuni irosite, interpretate eronat; moleculele de insulină nu se mai ciocneau de anticorpii colesterol fără să ofere nici o informaţie. Analizorul ştia întotdeauna cine îl lovise.

Progresul tehnic merita să fie comunicat, explicat, *demistificat*. Indiferent care ar fi fost implicaţiile sociale ale implantului SanoPază, ele nu mai puteau fi prezentate într-un vid, separate de tehnologia ce făcuse posibil dispozitivul. Odată ce oamenii încetau să înţeleagă modul real de funcţionare al aparatelor din jur, lumea pe care o locuiau începea să se destrame în peisajul de neînţeles al unui vis. Tehnologia depăşea controlul, depăşea discuţiile, evocând doar veneraţia sau ura, dependenţa sau înstrăinarea. Referindu-se la o posibilă întâlnire cu o civilizaţie extraterestră, Arthur C.Clarke sugerase că orice tehnologie suficient de avansată n-avea să poată fi deosebită de magie, dar dacă un jurnalist ştiinţific deţinea o responsabilitate primordială, aceea nu putea fi decât să oprească aplicarea Legii Clarke la tehnologia omului, în ochii omului.

(Sentimente nobile... iar eu colportam acum frankenştiinţă, fiindcă aceasta era nişa ce trebuise completată. Îmi salvam conştiinţa, sau o amorţeam pentru o vreme, cu platitudini despre cai troieni şi modificarea sistemului pornind din interior.)

Am preluat grafica Delphic Biosystems ce arăta analizorul în acţiune şi am pus consola să înlăture zorzoanele excesive, aşa încât să fie posibil să se vadă ce anume se petrecea. Am eliminat comentariile entuziaste şi le-am introdus pe ale mele. Consola le-a debitat folosind dicţia aleasă pentru toată naraţiunea din *Nimicuri ADN*, clonată din eşantioane ale unui actor englez, Juliet Stevenson. Spre deosebire de orice dialect britanic contemporan, de multă dispărută pronunţie engleză „standard" rămânea inteligibilă în vasta lume anglofonă. Cu toate acestea, orice spectator care dorea să audă altă voce o putea înlocui cu uşurinţă; adeseori, eu însumi ascultam programe dublate în accentele regionale care îmi produceau cele mai mari necazuri – din sud-estul S.U., nordul Irlandei, centrul şi estul Africii – sperând să-mi obişnuiesc urechea cu ele.

4

Auzisem că Londra fusese puternic afectată de apariţia reţelelor, totuşi era un oraş mai puţin fantomatic decât Sydney. Deşi mai întinse, Ruinele erau exploatate mult mai sârguincios; chiar şi ultimele turnuri din sticlă–şi–aluminiu construite pentru bancheri şi agenţi bursieri la sfârşitul mileniului, iar ultima dintre tipografiile „de înaltă tehnologie" ce „revoluţionaseră" publicarea ziarelor (înainte de a deveni complet depăşite) fusese etichetată „istorică" şi luată sub aripa industriei turistice.

Nu avusesem totuşi timp să vizitez mormintele tăcute de la Bishopsgate sau Wapping. Zburasem direct la Manchester, care părea să înflorească. Balanţa dintre preţurile bunurilor imobiliare şi costurile infrastructurii favorizase oraşul în anii douăzeci şi mii de companii informaţionale – cu o masivă forţă de muncă navetistă, având însă nevoie şi de mici birouri centrale – se mutaseră acolo, venind din sud. Renaşterea industrială afectase şi sectorul academic, Universitatea din Manchester fiind recunoscută ca vârf mondial în cel puţin o duzină de domenii, incluzând neurolingvistica, chimia neo–proteinelor şi generarea avansată de imagini medicale.

Am rulat încă o dată metrajul filmat în centrul oraşului – un furnicar de pietoni, biciclete şi cva-

dricicluri – şi am ales câteva scurte imagini pentru identificare. Închiriasem eu însumi o bicicletă, de la un depou automat din exteriorul Gării Victoria; pentru zece ecu, rămânea a mea toată ziua. Era un model Whirlwind recent; o maşinărie minunată: uşoară, elegantă şi aproape indestructibilă, fabricată în apropierea lui Sheffield. După dorinţă, putea simula o bicicletă clasică (o opţiune banală care-i fericea pe masochiştii purişti), fără să existe nici o legătură mecanică între pedale şi roţi; în esenţă era un electroscuter, funcţionând pe baza energiei umane. Bucle superconductoare de curent ascunse în şasiu stocau energia pe termen scurt, uşurând sarcina ciclistului şi profitând din plin de frânele solicitante de energie. Viteza de patruzeci de kilometri pe oră nu necesita un efort care să depăşească în intensitate o plimbare vioaie, iar dealurile erau ca şi inexistente, întrucât urcuşurile şi coborâşurile se anulau reciproc în privinţa energiilor pierdute şi câştigate. Preţuia, probabil, vreo două mii de ecu, dar sistemul de navigaţie, emiţătoarele de ghidaj şi siguranţele erau aproape imposibil de furat fără ajutorul unei mici fabrici şi al unui doctorat în criptologie.

Tramvaiele oraşului ajungeau cam peste tot, dar acelaşi lucru se putea spune şi despre benzile acoperite pentru ciclişti, aşa încât, la întâlnirea din după-amiaza aceea mă deplasasem cu Whirlwind-ul.

James Rourke era Ofiţerul Mass-Media al Asociaţiei Autiştilor Voluntari. Un bărbat slab şi uscăţiv, abia trecut de treizeci de ani, el mă şocase prin stângăcia dureroasă, utilizarea rară a contactului vizual şi limbajul redus al corpului. Articulat la nivel verbal, totuşi departe de a fi telegenic.

Privindu-l însă pe ecranul consolei, mi-am dat seama cât de mult greşisem. Ned Landers oferise o interpretare strălucită, atât de iscusită şi lipsită de cusur, încât nu lăsa loc întrebărilor referitoare la cele ce se aflau îndărătul faţadei. Rourke nu juca absolut nici un rol, iar efectul era simultan fascinant şi extrem de tulburător. Urmând eleganţilor şi fermilor purtători de cuvânt ai lui Delphic Biosystems, episodul avea să fie precum trezirea bruscă din visarea cu ochii deschişi, cauzată de un şut în cap.

Trebuia să-l mai atenuez cumva.

Aveam eu însumi un văr complet autist, Nathan. Îl întâlnisem o singură dată, în copilărie. Fusese unul dintre puţinii norocoşi care nu suferiseră alte leziuni cerebrale congenitale şi pe atunci încă locuia cu părinţii săi în Adelaide. Îmi arătase calculatorul lui, catalogându-i în mod exhaustiv particularităţile, sunând prea puţin diferit de alţi tehnofili entuziaşti de treisprezece ani care au o jucărie nouă. Când însă începuse să-mi demonstreze programele favorite – pasienţe ridicole, alături de teste bizare de memorie şi puzzle geometrice care semănaseră mai degrabă cu nişte teste dificile de inteligenţă decât cu orice altceva ce consideram recreere – comentariile mele sarcastice nu-l atinseseră câtuşi de puţin. Eu îl insultasem, din ce în ce mai răutăcios, dar el se mulţumise să privească ecranul şi să zâmbească. Nu atât tolerant, cât indiferent.

Petrecusem trei ore intervievându-l pe Rourke în micuţul său apartament; AV nu aveau „birou central" nici în Manchester şi nici altundeva. Existau membri în patruzeci şi şapte de ţări, aproape o mie de persoane în toată lumea, însă numai Rourke fusese de acord să stea de vorbă cu mine, şi asta doar pentru că i-o cerea slujba.

Desigur, el nu era complet autist. Îmi arătase totuşi scanările lui cerebrale.

Am revizionat metrajul brut.

— Vedeţi leziunea aceasta micuţă în lobul frontal stâng? (Un mic spaţiu întunecat, un interstiţiu minuscul în materia cenuşie, deasupra săgeţii cursorului.) Comparaţi-o cu aceeaşi zonă la un bărbat de douăzeci şi nouă de ani, complet autist. (Un alt spaţiu întunecat, de două–trei ori mai mare.) Şi acum iată un subiect non–autist de aceeaşi vârstă şi sex. (Nici o leziune.) Patologia nu-i întotdeauna atât de evidentă – structura poate fi malformată, mai degrabă decât absentă în mod vizibil – dar aceste exemple subliniază existenţa unui fundament fizic precis pentru revendicările noastre.

Imaginea se deplasă de la notepad la chipul lui. Softul meu de înregistrare asigurase tranziţia lină între „unghiurile obiectivului", la fel cum elimina şi sacadările: mişcările rapide şi bruşte ale globilor oculari, scanând şi re–scanând fără oprire scena, chiar atunci când, subiectiv vorbind, privirea era fixă.

— Nimeni nu va nega că aţi suferit leziuni în aceeaşi regiune a creierului, am spus. Dar de ce nu sunteţi mulţumit că-i vorba doar de leziuni minore şi lăsaţi lucrurile ca atare? De ce nu vă consideraţi norocos că puteţi funcţiona în societate, continuându-vă viaţa?

— Asta este o întrebare complicată. Pentru început, depinde ce anume înţelegeţi prin „funcţionare"?

— Nu trebuie să trăiţi în spitale. Puteţi îndeplini munci calificate.

Principala ocupaţie a lui Rourke era în cercetare, asistent al unui academician lingvist; nu tocmai o slujbă lipsită de griji.

— Aşa este, a răspuns el. Dacă n-am putea face asta, am fi clasificaţi drept complet autişti. Acesta e criteriul de definire al „autismului parţial": putem supravieţui în societatea obişnuită. Deficienţele noastre nu sunt copleşitoare şi, de

obicei, putem simula multe dintre lucrurile care ne lipsesc. Uneori ne putem chiar autoconvinge că nimic nu este în neregulă. O vreme...

— O vreme? Aveţi slujbe, bani, independenţă. Ce altceva este necesar pentru *a funcţiona*?

— Relaţiile interpersonale.

— Vă referiţi la relaţiile sexuale?

— Nu neapărat. Deşi sunt cele mai dificile. Şi cele mai... iluminatoare.

A atins o tastă a notepadului; se ivi o hartă neurală complexă.

— Toţi oamenii, sau aproape toţi, încearcă în mod instinctiv să-i înţeleagă pe ceilalţi. Să le ghicească gândurile. Să le anticipeze reacţiile. Să... „să-i cunoască". Oamenii construiesc în creiere modele simbolice ale altor indivizi, atât pentru a le folosi drept reprezentări coerente, asociind toate informaţiile observabile din exterior – modul de vorbire, gesturile, acţiunile anterioare – cât şi pentru a-i ajuta să facă deducţii fundamentate despre aspectele ce nu pot fi cunoscute în mod direct: motivele, intenţiile, emoţiile.

În timp ce vorbea, harta neurală s-a dizolvat şi s-a refăcut ca diagramă funcţională a modelului unui „terţ": o reţea complexă de dreptunghiuri etichetate cu trăsături obiective şi subiective.

— La majoritatea indivizilor, toate acestea se întâmplă în urma unui efort conştient minim sau chiar inexistent: există o *abilitate înnăscută* de a modela alte persoane. Ea se perfecţionează în copilărie prin folosire, iar totala izolare i-ar afecta dezvoltarea... în acelaşi mod în care întunericul total afectează centrii vizuali. Totuşi, exceptând soiul acesta de abuz extrem, educaţia nu constituie un factor. Autismul poate fi provocat doar de leziuni cerebrale congenitale, sau de ulterioare leziuni fizice ale creierului. Există factori genetici de risc care implică susceptibilitatea la infecţii virale *in utero*, dar autismul în sine nu este o simplă boală ereditară.

Filmasem deja un expert în halat alb spunând cam aceleaşi lucruri, însă cunoaşterea detaliată pe care o deţineau membrii AV asupra propriei stări constituia o parte crucială a scenariului..., iar explicaţiile lui Rourke erau mai limpezi decât ale neurologului.

— Structura cerebrală implicată ocupă o regiune mică din lobul frontal stâng. Detaliile specifice care descriu individul sunt distribuite prin creier, ca toate amintirile, însă această structură reprezintă *singurul loc* unde ele sunt integrate şi

interpretate în mod automat. Dacă ea este afectată, acţiunile altor persoane pot fi în continuare percepute şi reamintite, dar îşi pierd semnificaţia specială. Nu mai generează aceleaşi implicaţii „evidente", nu mai produc acelaşi fel de pricepere imediată.

Harta neurală a reapărut, de data aceasta cu o leziune. S-a transformat din nou într-o diagramă funcţională, acum vizibil dizlocată, acoperită cu zeci de linii roşii punctate ce ilustrau conexiunile pierdute.

— Probabil că structura respectivă, a continuat Rourke, a început să evolueze către forma ei umană, modernă, la primate, deşi avea precursori în cele dintâi mamifere. A fost identificată şi studiată pentru prima oară la cimpanzei, în 2014, de către un neurocercetător pe nume Lamont. Versiunea umană corespondentă a fost cartată după câţiva ani.

Poate că întâiul rol crucial al zonei Lamont a fost să facă posibilă minciuna, să te înveţe cum să-ţi ascunzi adevăratele motive prin înţelegerea felului cum te percep alţii. Dacă ştii cum să *pari* servil sau cooperant, indiferent care ţi-ar fi intenţiile reale, ai o şansă mai bună de a fura nişte mâncare sau de a întreţine un contact sexual rapid cu partenera altuia. Apoi, însă... selecţia naturală ar fi plusat miza, favorizându-i pe cei care puteau sesiza înşelătoria. Odată ce fusese inventată minciuna, nu se mai putea da înapoi. Dezvoltarea urma prin efectul „bulgăre de zăpadă".

— Deci complet autistul, am spus eu, nu poate minţi, sau aprecia dacă altcineva minte. Dar parţial autistul...?

— Unii pot, alţii nu. Depinde de specificul leziunilor. Nu suntem cu toţii identici.

— Perfect. Ce se întâmplă însă în privinţa relaţiilor?

Rourke şi-a ferit privirea, de parcă subiectul ar fi fost insuportabil de dureros, totuşi a continuat fără şovăială, sunând precum un orator public experimentat care rosteşte un discurs familiar:

— Modelarea încununată de succes a altor indivizi ajută cooperarea, dar şi minciuna. *Empatia* poate acţiona pentru îmbunătăţirea coeziunii sociale la toate nivelurile. Dar pe măsură ce primii oameni au dezvoltat un grad superior de monogamie, comparativ cu strămoşii lor imediaţi, întregul ghem de procese mintale implicat în *formarea cuplurilor* s-a încâlcit. Empatia faţă de partenerii de reproducere a dobândit o poziţie specială: în anumite circumstanţe, viaţa lor putea fi la fel de importantă pentru transmiterea genelor personale.

Bineînţeles, majoritatea animalelor îşi protejează puii, sau perechea în mod instinctiv, cu riscul vieţii – altruismul este o străveche strategie comportamentală. Dar cum să asiguri compatibilitate între *altruismul instinctiv* şi conştiinţa de sine a omului? Odată ce în planul doi al fiecărei acţiuni există un eu înmugurit, un simţ crescător al sinelui, cum poate fi el oprit să nu adumbrească totul?

Răspunsul este următorul: evoluţia a inventat *relaţiile intime*. Acestea fac posibil ca unele, sau toate calităţile irezistibile asociate eu-ului – modelul sinelui – să poată fi ataşate modelelor altor persoane. Şi nu numai posibil, ci şi plăcut. O plăcere întărită de actul sexual, dar nu limitându-se la el, cum este orgasmul. Şi nici măcar limitându-se la partenerii sexuali, în cazul oamenilor. Relaţiile intime nu sunt decât credinţa, răsplătită de creier, că-i *cunoşti* pe oamenii pe care-i iubeşti în aproape aceeaşi manieră în care te cunoşti pe tine.

În mijlocul expunerii sociobiologice, cuvântul „iubeşti" venise ca un şoc. El însă îl utilizase fără ironie ori intenţie, de parcă izbutise să contopească perfect, într-un singur grai, vocabularele emoţiei şi evoluţiei.

— Iar asta e imposibil până şi pentru parţial autismul? Pentru că nu-i poţi modela pe toţi îndeajuns de bine ca să-i *cunoşti* cu adevărat?

Rourke nu credea în răspunsurile ferme de tipul da–sau–nu.

— Repet, noi nu suntem identici. Uneori modelarea este destul de corectă – la fel de corectă cu a tuturor – însă nu-i răsplătită: lipsesc acele părţi din zona Lamont care îi fac pe majoritatea oamenilor să se simtă bine în relaţiile intime şi să le caute în mod activ. Persoanele respective sunt considerate „reci", „distante". Uneori este adevărat şi reversul: oamenii sunt împinşi să caute relaţiile intime, dar modelarea lor este atât de slabă, încât nu pot spera niciodată să le găsească. Poate că le lipsesc talentele sociale de a clădi relaţii sexuale durabile. Sau chiar dacă sunt îndeajuns de inteligenţi şi inventivi pentru a ocoli problemele sociale, *creierul însuşi* poate aprecia că modelul e imperfect şi refuză să-l răsplătească. În felul acesta, pornirea nu-i niciodată satisfăcută, întrucât aşa ceva este imposibil din punct de vedere fizic.

— Relaţiile sexuale sunt dificile pentru toţi oamenii, am spus. S-a sugerat că voi n-aţi făcut altceva decât să inventaţi un sindrom neurologic ce vă permite să abdicaţi de la responsabilitatea faţă de problemele cu care, de fapt, se confruntă toată lumea.

Rourke a privit podeaua şi a zâmbit tolerant:

— Şi ar trebui să ne reunim forţele şi să ne străduim mai mult, nu-i aşa?

— Ori asta, ori să apelaţi la autogrefe pentru corijarea leziunilor.

Din creier se puteau extrage, fără probleme, un mic număr de neuroni şi celule gliale, care erau regresate la starea embrionică, multiplicate

în culturi de ţesuturi şi apoi reinjectate în zona afectată. Gradienţi artificial menţinuţi de hormoni indicatori embrionari puteau păcăli celulele, făcându-le să creadă că se găseau în creierul aflat în stare de evoluţie, conducându-le spre o nouă încercare de realizare a conexiunilor sinaptice necesare. Rata de succes nu era impresionantă la compleţii autişti, însă la persoanele cu leziuni relativ reduse se apropia de patruzeci la sută.

— Autiştii Voluntari nu se opun opţiunii respective. Noi nu facem campahie decât pentru legalizarea alternativei.

— Mărirea leziunii?

— Da. Până la, şi incluzând, extirparea completă a zonei Lamont.

— *De ce*?

— O altă întrebare complicată. Fiecare are alt motiv. Pentru început, aş spune asta ca o chestiune de principiu, ar trebui să obţinem domeniul maxim de opţiuni. Precum transsexualii.

— Rezultatul final al oricărei operaţii asupra transsexualilor, am spus, este un bărbat *sănătos* sau o femeie *sănătoasă*. Asta nu-i tocmai acelaşi lucru cu a deveni autist.

Rourke a contracarat.

— Exact ca transsexualii, şi noi suferim de o nepotrivire. Nu între corp şi creier, ci între pornirea către intimitate şi incapacitatea de obţinere a ei. Nimeni, cu excepţia câtorva fundamentalişti religioşi, n-ar fi atât de crud încât să-i spună unui *transsexual* că va trebui să se resemneze să trăiască aşa cum este şi că intervenţia medicală reprezintă o autoindulgenţă imorală.

— Dar nu vă opreşte nimeni să alegeţi intervenţia medicală. Grefa este legală, iar rata de succes se va îmbunătăţi, cu siguranţă.

— Am mai spus, AV nu se opune la aşa ceva. Pentru unii oameni reprezintă alegerea corectă.

— Cum însă ar putea fi *o alegere greşită*?

Rourke a ezitat. Fără îndoială, gândise şi repetase tot ceea ce dorea să declare, dar acum ajunsesem în miezul problemei. Ca să aibă cea mai mică speranţă de obţinere a unui sprijin pentru cauza sa, trebuia să facă audienţa să priceapă de ce *nu* voia să fie vindecat.

— Mulţi compleţi autişti, a început el cu grijă, suferă de afecţiuni cerebrale suplimentare şi de diverse tipuri de retardare mintală. În general, noi nu înregistrăm aşa ceva. Indiferent ce leziuni ale zonei Lamont avem, cei mai mulţi dintre noi sunt îndeajuns de inteligenţi ca să ne înţelegem starea. Noi *ştim* că non–autiştii sunt capabili să creadă că au dobândit intimitatea. Însă în AV, am decis că am duce-o mai bine fără capacitatea respectivă.

— De ce?

— Pentru că nu este altceva decât o autoamăgire.

— Dacă autismul reprezintă incapacitatea de a-i înţelege pe ceilalţi, am spus, iar vindecarea leziunii v-ar asigura acea cunoaştere pierdută...

Rourke m-a întrerupt:

— Dar cât anume *este* cunoaştere şi cât este *amăgirea cunoaşterii*? Reprezintă intimitatea o formă de cunoaştere, sau nu-i decât o credinţă fals alinătoare? Evoluţia nu este interesată dacă noi pricepem sau nu adevărul, decât în sensul cel mai pragmatic. Şi pot exista neadevăruri la fel de pragmatice. Dacă, să zicem, creierul trebuie să ne transmită o senzaţie exagerată asupra capacităţii noastre de a ne cunoaşte reciproc, de a face împerecherea compatibilă cu conştiinţa de sine, el va minţi fără ruşine, atât cât este necesar, pentru ca strategia să reuşească.

Amuţisem, neştiind ce să răspund. Acum îl priveam pe Rourke aşteptându-mă să continui. Deşi părea la fel de stângaci şi timid ca întotdeauna, în expresia lui exista ceva care mă înfiora. El credea cu onestitate că starea sa îi conferise o intuiţie pe care o persoană obişnuită n-o putea împărtăşi. Dacă nu ne *compătimea* capacitatea neurală de autoamăgire fericită, era imposibil să nu se considere ca deţinând viziunea cea mai limpede şi cuprinzătoare.

— Autismul, am început ezitând, este... o invaliditate tragică. Cum o puteţi... *romantiza* întrun fel de... alternativă viabilă a modului de trai?

Rourke era politicos, însă ferm:

— Nu fac aşa ceva. Am cunoscut peste o sută de complet autişti şi familiile lor. *Ştiu* câtă suferinţă este implicată. Dacă aş putea s-o desfiinţez mâine, aş face-o.

Totuşi avem problemele, istoriile şi aspiraţiile noastre. Noi *nu* suntem complet autişti, iar extirparea zonei Lamont la maturitate nu ne va transforma în persoane identice celor care sunt aşa din născare. Cei mai mulţi dintre noi am învăţat să compensăm prin modelarea conştientă, explicită a oamenilor. Necesită mai mult efort decât capacitatea înnăscută, totuşi, când vom pierde şi acest puţin pe care-l avem, nu vom rămâne neajutoraţi. Sau „egoişti", „nemiloşi", „incapabili de compasiune" ori alţi termeni cu care ne denumesc murdoch-ii*. Iar dacă ni se va accepta operaţia chirurgicală pe care o revendicăm, nu va însemna că ne vom pierde slujbele şi nici nu va fi nevoie să fim internaţi în spitale. Aşadar, comunitatea nu va cheltui nici un ban...

— Cheltuielile reprezintă partea cea mai neînsemnată, l-am întrerupt iritat. Este vorba despre faptul că, în mod deliberat, chirurgical, vă lipsiţi de ceva... *fundamental uman*.

---

* Keith Rupert Murdoch (1931–), australian, magnat al mass-media mondiale, deţinând trusturi în Australia, SUA, Marea Britanie şi Hong Kong (n.tr.).

Rourke a înălţat privirea din podea şi a încuviinţat calm, de parcă, în sfârşit, spusesem ceva cu care se declara întru totul de acord.

— Exact, a aprobat el. De asemenea, am trăit, decenii întregi, cu un adevăr *fundamental* referitor la relaţiile umane, pe care am optat să nu-l schimbăm pentru efectele alinătoare ale unei grefe cerebrale. Acum nu dorim decât să completăm alegerea respectivă. Să încetăm de a fi pedepsiţi pentru refuzul nostru de a ne amăgi.

Cumva, am dat o formă interviului. Mă îngrozea să-l parafrazez pe James Rourke; la majoritatea oamenilor, îmi venea destul de uşor să judec ce anume era cinstit şi ce nu, însă aici mă găseam pe un teren nesigur. Nu aveam nici măcar siguranţa că l-aş fi putut imita convingător; când încercasem să folosesc consola, limbajul corpului păruse complet anormal, de parcă aprecierile implicite ale software-ului (utilizate, de obicei, pentru a încarna un profil gestic semicomplet întrezărit la subiect) erau introduse exclusiv pentru a umple vidul. Am sfârşit prin a nu modifica nimic, mulţumindu-mă să extrag replicile cele mai bune şi să le montez în alt material, rezumându-mă la naraţiune, când nu aveam altă modalitate.

Am comandat consolei să-mi arate o diagramă a segmentelor întrebuinţate în versiunea montată, aşchii răspândite prin lunga secvenţă lineară a metrajului brut. Fiecare scenă, fiecare cadru neîntrerupt de filmare, a fost clar „definită": etichetată cu ora şi locul înregistrării, precum şi o fotogramă eşantion la început şi sfârşit. Existau puţine scene din care nu extrăsesem chiar nimic; le-am vizionat pe toate pentru ultima dată, ca să mă asigur că nu scăpasem nimic important.

Într-una din ele, Rourke mă conducea în „biroul" său – un colţ al apartamentului de două camere. Observasem o fotografie a lui, probabil în jurul vârstei de douăzeci de ani, alături de o femeie de aceeaşi etate.

L-am întrebat cine era.

— Fosta mea soţie.

Cuplul se găsea pe o plajă aglomerată, cu aspect mediteranean. Se ţineau de mână şi încercau să privească obiectivul, dar fuseseră surprinşi, incapabili de a schimba căutături furişe, conspirative. Încărcate de sexualitate, dar... şi *cunoscătoare*. Dacă acesta nu constituia un portret al relaţiilor intime, era o imitaţie foarte bună.

Uneori ne putem convinge chiar pe noi înşine că nimic nu-i în neregulă. O vreme...

— Cât timp aţi fost însurat?

— Aproape un an.

Fusesem curios, bineînţeles, dar nu insistasem pentru amănunte. *Nimicuri ADN* era un documentar ştiinţific, nu un reportaj indiscret; viaţa lui particulară nu mă privea.

Mai exista, de asemenea, o convorbire neoficială pe care o avusesem cu Rourke a doua zi după interviu. Ne plimbasem prin parcul universităţii, imediat după ce înregistrasem un metraj de câteva minute cu el la masa de lucru, ajutând un calculator să cerceteze reţelele de limbă hindi în căutarea vocalelor mobile (o operaţiune pe care, de obicei, o făcea de acasă, însă fusesem disperat după o modificare a fundalului, chiar dacă asta însemna distorsionarea realităţii). University of Manchester avea opt campusuri separate răspândite prin oraş; noi ne găseam în cel mai nou, unde arhitecţii peisagişti o luaseră razna cu vegetaţia reproiectată. Până şi iarba era imposibil de luxuriantă şi verde; în primele secunde, scena îmi păruse chiar şi mie un compus prost trucat: cerul filmat în Anglia, iar solul înregistrat în Brunei.

— Să ştiţi că vă invidiez meseria, spusese Rourke. Cu AV sunt silit să mă concentrez asupra unui domeniu îngust de schimbare. Dumneavoastră însă deţineţi o privire de ansamblu general.

— Asupra cui? Vă referiţi la progresele biotehnologiei?

— Bioteh, imagistică, IA... toate. Întreaga bătălie pentru termenii–O..

— Termenii–O?

Surâsese enigmatic.

— Cel mic şi cel mare. Aşa va fi reamintit secolul acesta. O bătălie pentru două cuvinte. Două definiţii.

— N-am nici cea mai mică idee la ce vă referiţi.

Treceam printr-o pădure miniaturală în mijlocul curţii de onoare; densă şi exotică, la fel de capricioasă şi ameninţătoare ca orice junglă pictată de un suprarealist.

Rourke se întorsese către mine.

— Care-i lucrul cel mai condescendent pe care-l puteţi oferi celor cu care nu sunteţi de acord, sau pe care nu-i înţelegeţi?

— Nu ştiu. Care este?

— Să-i vindecaţi. Ăsta-i primul termen–O. *Ocrotirea sănătăţii.*

— Aha.

— Tehnologia medicală se va transforma într-o supernovă. În caz că n-aţi observat... Atunci la ce va fi utilizată toată energia respectivă? La menţinerea sau crearea „sănătăţii". Dar ce înseamnă „sănătate"? Să lăsăm deoparte rahaturile evidente cu care este de acord toată lumea. Odată ce vor dispărea viruşii, paraziţii şi oncogenele, care va rămâne obiectivul final al „vindecării"? Să ne jucăm cu toţii rolurile prestabilite într-o „ordine naturală" edenică – se oprise

pentru a gesticula ironic spre orhideele şi crinii care înfloreau în jur – în scopul de a fi readuşi la starea pentru care este optimizată biologia noastră: vânătoare, cules şi moarte la treizeci sau patruzeci de ani? Asta să fie? Sau... să deschidem fiecare mod de existenţă posibil din punct de vedere tehnic? Acela care pretinde autoritatea de a defini graniţa dintre *sănătate* şi *boală* pretinde... totul.

— Aveţi dreptate, aprobasem, termenul este înşelător, înţelesul e interpretabil... şi probabil că va fi contestabil întotdeauna.

Nu puteam argumenta nici în privinţa lui *condescendent*; Renaşterea Mistică se oferea permanent să „vindece" oamenii de „amorţeala lor psihică", transformându-ne pe toţi în fiinţe omeneşti „perfect echilibrate". Altfel spus: cópii perfecte ale lor, cu aceleaşi credinţe, aceleaşi priorităţi şi aceleaşi nevroze şi superstiţii.

— Care este celălalt termen–O? Cel „mare"?

Lăsase capul pe un umăr şi mă examinase şiret.

— Chiar nu puteţi ghici? Poftim un indiciu. Care-i modul cel mai comod din punct de vedere intelectual la care vă puteţi gândi pentru a câştiga o dispută?

— Trebuie să mi-l spuneţi chiar dumneavoastră. Nu sunt priceput la ghicitori.

— Spui că interlocutorul este lipsit de *omenie*.

Amuţisem, brusc ruşinat, sau cel puţin stânjenit, întrebându-mă cât de tare îl ofensasem cu unele din lucrurile spuse cu o zi în urmă. Necazul cu întâlnirile post-interviuri era că, adesea, interlocutorii îşi petreceau răstimpul scurs de la interviu reconsiderând întreaga discuţie în detaliile cele mai infime şi concluzionând că nu se descurcaseră deloc bine.

— Este cea mai veche armă semantică, continuase Rourke. Gândiţi-vă la toate categoriile sau oamenii care au fost clasificaţi *non-umani*, în diverse societăţi şi la diferite momente. Cei din alte triburi... Cei cu altă culoare a pielii... Sclavii... Femeile...: Bolnavii mintali... Surzii... Homosexualii... Evreii... Bosniecii, croaţii, sârbii, armenii, kurzii...

— Nu credeţi că există o mică diferenţă, începusem pe un ton defensiv, între a trimite pe cineva în camera de gazare şi a folosi expresia pe un ton retoric?

— Bineînţeles că există. Dar să presupunem că dumneavoastră mă acuzaţi de „lipsă de omenie". Ce înseamnă asta de fapt? Ce aş fi putut face? Să fi omorât cu sânge rece pe cineva? Să fi înecat un căţeluş? Să fi mâncat carne? Să nu mă fi impresionat Simfonia a Cincea de Beethoven? Sau, pur şi simplu, să nu fi reuşit să deţin, ori să caut, o viaţă emoţională identică din toate punctele de vedere cu a dumneavoastră? Să fi eşuat în a vă împărtăşi toate valorile şi aspiraţiile?

Nu-i răspunsesem. Bicicliştii zumzăiau prin jungla întunecată dinapoia mea; începuse să plouă, dar frunzişul ne proteja.

Roruke continuase satisfăcut:

— Răspunsul este: „toate cele menţionate". De aceea şi este atât de al dracului de comod. Punând la îndoială „omenia" cuiva, îl aşezi pe aceeaşi treaptă cu ucigaşii în serie, fiind astfel scutit de grija de a mai trebui să adaugi ceva inteligent despre opiniile persoanei. În plus, laşi să se înţeleagă un vast consens, o majoritate scandalizată aflată înapoia ta, gata să te susţină până la capăt. Atunci când afirmi că Autiştii Voluntari caută să scape de *umanitatea* lor, nu numai că defineşti termenul ca şi cum ai avea dreptul divin de-a o face... dar sugerezi că toţi cei de pe planetă, cu excepţia reîncarnărilor lui Adolf Hitler şi Pol Pot, sunt de acord cu tine în toate privinţele. A desfăcut braţele şi a declamat către copaci: „*Lasă bisturiul, te implor... în numele întregii omeniri!*"

— Bine, rostisem jalnic. Poate că ieri ar fi trebuit să formulez altfel anumite lucruri. N-am intenţionat să vă insult.

Rourke clătinase din cap amuzat.

— Nu m-am supărat. La urma urmelor este un război, nu mă pot aştepta la o predare instantanee. Sunteţi credincios unei definiţii limitate a Marelui O, ba chiar este posibil să credeţi cu toată onestitatea că şi ceilalţi gândesc ca dumneavoastră. Eu sunt pentru o definiţie mai cuprinzătoare. Suntem de acord să fim în dezacord. Ne vedem în tranşee.

Limitată? Deschisesem gura să neg acuzaţia, dar nu ştiusem cum anume m-aş fi putut apăra. Ce aş fi putut spune? Că, odată, făcusem un documentar plin de înţelegere faţă de emigranţii sexuali? (Câtă bunăvoinţă!) Şi că acum trebuia să-l contrabalansez cu o poveste de frankenştiinţă despre Autiştii Voluntari?

Aşa încât el avusese ultimul cuvânt (chiar dacă numai în timp real). Îmi scuturase mâna şi ne despărţisem.

Am mai vizionat încă o dată totul. Rourke se dovedea remarcabil de elocvent, aproape charismatic în felul lui straniu, şi tot ceea ce spusese era relevant. Totuşi terminologia proprie, izbucnirile demente... păreau prea bizare, dezordonate şi provocatoare.

N-am folosit metrajul şi nici n-am citat din el.

(Fragment din *Distres*, roman în curs de apariţie la Editura *Teora*)

Traducerea: Mihai-Dan Pavelescu

RAREŞ SZEITZ

ÎN CLOPOTULUI

La şapte ani bătuse la poarta mănăstirii cu sfială. La a şaptea bătaie îi răspunse, prudent şi binevoitor în acelaşi timp, fratele Ioachim.

Nu avea pe nimeni, nici acum şi nici atunci. Şi numai Dumnezeu îi călăuzise paşii spre mănăstirea aceea din creierul munţilor, unde fusese primit cu blândeţe, adoptat de călugări şi îndrumat întru cele sfinte. Acum era unul din cei şapte călugări ai mănăstirii cu hramul sfântul Iacob.

La doisprezece ani după ce pătrunsese în mănăstire simţise fenomenul acela straniu. La umbra clopotului ciudat, în dangătul nepământesc, se prăbuşi în genunchi, tremurând, cu bătăile inimii ritmate de o melodie percepută numai de el. Apoi se scufundă în extazul divin, spontan. Era o stare hărăzită numai sfinţilor. De atunci, din ce în ce mai des, minunea se repetă. Fraţii considerau asta drept sfinţenie dar arhiereul Flavian era de părere că este un lucru periculos pentru sănătatea lui şi îi interzise accesul în clopotniţă.

Turnul bisericii continua să se înalţe şi să se modifice. Era minunat să vezi cum, din zi în zi, devenea mai zvelt, mai neted, mai argintiu, sfidând legile degradării, ale gravitaţiei şi ale timpului. Ca orice construcţie din secolul al XVI-lea ar fi trebuit să se chircească, să se înegrească. Dar nu la fel se întâmpla şi cu mănăstirea Sfântul Iacob şi asta era considerat un miracol. Auzind şi constatând, patriarhul de la Constantinopol îl ridicase pe fondatorul bisericii, Iacob din Calchedon, în rândul sfinţilor şi îl trecu în calendar la data de 7 iulie.

Chiar şi clopotul suna din ce în ce mai ciudat, uneori bătea singur, lent, într-un ritm nefiresc, mai cu seamă noaptea. Şi de asta era considerat un loc cu har. Urmând aceeaşi nefirească lege a întineririi pe care o urma cu obstinaţie întreaga clădire, clopotul, în loc să se coclească, să se uzeze, devenea tot mai alb şi mai strălucitor, ajungând asemenea „mercurului ucis" din textele *saddhi*-lor tantrici.

Apoi, o nouă minune începu să se producă. Noaptea, fulgere fluide coborau din înalt şi se înfăşurau pe turnul bisericii într-un dans ritual tăcut. Şi era atâta tandreţe în acest dans de lumină, încât numai lui Dumnezeu i se putea atribui atâta eleganţă şi mister.

Se apropia ziua hramului şi Orfanul sau fratele Ioan, cum fusese rebotezat, devenea tot mai agitat, îngrijorându-l pe arhiereu. Cădea tot mai des în starea aceea de extaz mistic şi refuza hrana zile de-a rândul. Arhiereul Flavian îl scuti de participarea la rugăciunile comune şi dădu dispoziţie ca unul dintre fraţi să îl supravegheze permanent. Mai erau câteva zile până la sărbătorirea hramului. Ioan căzu într-o stare de extaz comatos. Şedea de mai bine de două zile lungit pe patul simplu din chilie cu faţa luminată de o strălucire interioară, respirând rar.

În preziua hramului, poienile din preajma mănăstirii se umplură de corturile pelerinilor, veniţi spre ultimul loc sfânt din lume, singurul care mai comunica cu Dumnezeu. Călugării erau ocupaţi până peste cap cu pregătirile şi cu rugile din ce în ce mai prelungite.

În noaptea de dinaintea hramului, limbi prelungi de materie eterică linseră turnul bisericii şi clopotul îşi îngână bătăile acelea ritmate după Dumnezeu ştie ce odă cerească. Pelerinii, în număr de câteva mii, căzură în genunchi în faţa luminii. Câţiva, după ce fenomenul încetă, povestiră că au văzut turnul rotindu-se, subţiindu-se şi crescând, înfigându-se cu încă o palmă în cer, şi nimeni nu se sfii să-i creadă.

Călugărul care stătea de veghe la căpătâiul Orfanului observă cum corpul acestuia începe să emită lumină proprie, eclipsând lumânarea, apoi se acoperi cu un giulgiu de raze aurii. Arhiereul Flavian nu se mai îndoi de sfinţenia Orfanului şi puse să fie scos, cu tot cu pat înaintea mănăstirii, ca mulţimea să poată beneficia de apropierea acestui sfânt, ultimul pomenit în decursul câtorva secole de istorie laică. Fraţii prinseră să se roage necontenit în faţa icoanei sfântului Iacob.

Cu puţine minute înainte de ora şapte Orfanul deschise ochii şi se ridică. Privi mulţimea cu o milă nesfârşită. Deşi nu rosti nici un cuvânt, orice murmur încetă. Orfanul merse, aproape plutind, şi intră în mânăstire. Rugile miilor de credincioşi se înteţiră. În bătaia piezişă a soarelui, aura fratelui Ioan deveni aproape imperceptibilă. Nimeni nu îndrăzni să-l urmeze. Cu o bucurie nebună în suflet, urcă scările clopotniţei, una câte una. Bucuria, un fel de orgasm sfânt, îl chema să urce, să urce.

Ajunse în umbra clopotului. Acesta începu să vibreze. Se desprinse de la locul lui şi începu să coboare spre Orfan, care aştepta încremenit. Clopotul deveni mai mic. Zumzăind imperceptibil, se aşeză pe umerii fratelui Ioan, acoperindu-i capul, sudându-se cu câmpul luminos care îl înconjura. Instinctiv, Orfanul se aşeză pe un scaun foarte moale, care nu fusese niciodată acolo. Şerpi flexibili îl încolăciră.

În colţul vizorului, mesajul roşu clipi: '07 sec. Fratele Ioan împinse manşa înainte.

În faţă: stelele, în spate: un crater radioactiv cu câteva mii de cadavre calcinate.

ADRIAN AVEL

Zei Nemuritori

Raport înaintat I.A.-ului, aflat în dotarea CONSILIULUI, spre decodificarea termenilor necunoscuţi limbajului scaurian:

„Totu' s-a petrecut într-o fracţiune de secundă; mai întâi un tentacul, apoi un braţ cheratinic şi p'ormă tot restu' organismului s-a topit în LUMINĂ şi-a ţâşnit sub forma unei radiaţii concentrate spre inima galaxiei-ţintă, străpungând un culoar invizibil prin tenebrele subspaţiului; a fost o învârtejire scurtă, a' fost câteva scântei liliachii dansând în juru' meu, apoi RECOMPUNEREA; am devenit din nou MATERIE şi-am avut grijă să verific dacă nu cumva vreun tentacul îmi fusese plantat în gât, sau vreun braţ gălbui mi se iţea din omoplatu' drept, aşa, ca o „banală" eroare a Inteligenţei Artificiale ce asistase operaţiunea, da' spre imensa mea bucurie, totu' era la locu' lui, şi când spun totu' nu am în vedere şi codiţa solzoasă ce mi se revărsa peste faţă din creştetu' „scăfârliei"... însă, unde mă aflam, căci am privit în jur, da' materia albă, pufoasă, care mă înconjura, nu-mi oferea prea multe indicii, aşa că i-am contactat mental pe CEILALŢI, folosind subspaţiul şi le-am transmis primele impresii de la faţa locului, da' răspunsu' care mi-a parvenit prompt şi care spunea: „Experiment teleportare reuşit băiatu'... trei mii ani lumină SCAURUS" m-a lăsat niţel „mască" pen' că-mi promiseseră un impuls minim, cel mult zero-doi ani lumină, cât să mă poată recupera la nevoie, utilizând o misiune de croazieră, da' uite, mă trezeam, pur şi simplu, aruncat undeva, tocmai în marginea Universului Cognoscibil, aidoma unui deşeu al dracu' de toxic, aşa că nu m-am putut abţine să nu le zic: „Bine, tipilor, experienţa a fost încântătoare, m-aţi şutat la naiba-n praznic, a fost distractiv, din cale-afară de distractiv, da' acu' vă rog din fundu' sufletului, încă puţintel efort... ŞI CĂRAŢI-MĂ ÎNAPOI ACASĂ PEN' CĂ MONOTONIA ASTA MONOCOLORĂ MĂ DEPRIMĂ TERIBIL", da' vezi, idioţi' naibi' nu-şi pusese' niciodată până atunci întrebarea cum avea să mă aducă înapoi, şi ca un netrebnic clasa-ntâi nici chiar eu, însă după câteva momente m-a' sfătuit: „Băiatu', eşti un tip haios, aşa că distrează-te şi matale pe-acolo cum poţi-cu ce poţi, omoară-ţi plictiseala, că noi ne strofocăm de zor şi-ţi cărăm curu' napoi", da' o' fi fost ţăcniţi ori ba, eu i-am ascultat, drept pentru

care m-am gândit c-ar fi tocmai nimerit să arunc o privire prin jur şi-atunci am găsit CREATURA aia cvadritentaculară, am descoperit-o repede la mică distanţă de locu' unde mă teleportaseră, când de sus începuse să cadă materie albă în bucăţele mici şi moi, iar gazu' ăla ciudat, care forma atmosfera planetei, izbea în mine mai puţin furios şi CREATURA – „Puştiu'", „Bucătaru'" sau „Hoopy", cum îl numea' adesea semeni' lui – belea ochi' printr-un complicat sistem de sticle de apropiere a imagini', fiind astfel limpede pentru mine că se rătăcise şi încerca să se orienteze, aşa că i-am scanat mai întâi creieru', pen' că oricât de nefiresc ar părea AVEA un CREIER, ş-am dat peste o mulţime de minunăţii acolo, înlăuntru' lui, imagini mentale reprezentând lucruri de o neasemuită frumuseţe, mii de combinaţii coloristice şi de forme şi de mirosuri şi mii de sunete, ohh, toate acestea m-au asaltat, „Oh, arată-mi toate astea" i-am spus, şi el a devenit dintr-o dată conştient de prezenţa mea şi s-a speriat un pic, da' p'ormă i-a trecut, s-a obişnuit repede cu forma mea care era „de moluscă-miriapod-mirositoare-dezgustător-de-urâtă", şi-a mai zis că oricum nu conta asta, atâta vreme cât n-aveam gânduri rele cu el, ca „urşi' polari" ce mişuna' prin zonă înfometaţi, după care mi-a explicat că venea de departe, dintr-un loc „USA", că toată întinderea aceea albă din juru' nost' se numea „POLUNORD" şi că meseria sa era de „bucătar" la o „staţiepolarădecercetaremeteo", da' că tot învârtindu-se pe lângă „avion" după un „puidefocă" rătăcit, s-a rătăcit el însuşi prin „viscol" şi tare i-ar fi plăcut să fie atunci înapoi în „usa" şi nu acolo discutând „beatcriţă" cu un „nămete" în formă de „moluscăurâtădezgustătordeurâtă", şi-n timp ce spunea asta cântărea între tentaculele superioare un recipient ciudat, pe care era' nişte semne aurite, orbitor de strălucitoare, „johnnywalkercincistele", şi-am fost de acord să-l duc până unde voia, numa' să-mi arate şi mie grozăviile alea stocate în creieru' lui peoîntindere de „cincimegabiţi", aşa că mi-am desfăşurat cele trei mantii de pe spinare şi l-am înfăşurat înăuntru, la adăpostu' lor călduros, unde el s-a simţit mai mult decât agreabil pe perioada cât m-am deplasat în direcţia indicată, după care-am ajuns în „usa", sau în alt loc, nici el nu ştia prea bine dacă era „Oregonsaualabama", şi-acolo totu' era altfel, totu' era plin de mirosuri noi, imagini, sunete, gusturi, forme, totu'-era-plin-peste-tot-de-ele, ohhh, şi-am „simţit" „livezilede portocali", şi-am gustat amândoi „gutuiaurii" „mereroşietice", „caisepufoase", lucruri moi şi umede-zemoase, şi multe chestii cu gusturi, arome şi senzaţii înnebunitor-de-multe, şi-am plutit împreună peste „oraşe", locuri forfotind de CREATURI aidoma lui „Hoopy", am „simţit" „oceanealbastre" şi „coamemuntoaseînzăpezite", oh, şi-am plonjat în adâncurile „lacurilor", am penetrat materia rece a „gheţarilor", apoi ne-am înălţat printre „păsărilevăzduhului" şi chiar mai sus, până-n „ucigătoarelecenturideradiaţiivanallen" şi-am „simţit" „lava" ţinuturilor subpământene, protejându-l pe el îndărătul mantiilor mele transparente în tot timpu' ăsta, ... am „simţit" „zăcămintedepetrol" şi „filoanedeaurşidiamant", şi nici eu şi nici el nu ne mai săturam de imagini, de SENZAŢII, da' timpu' a curs, a tot curs, o noţiune abstractă pentru noi scaurieni', şi el parcă începuse să se schimbe, şi-ntr-o zi a spus că trecuseră mulţi, mulţi ani de când eram împreună, doar noi doi, că „îmbătrânise" şi că eu nu cunoşteam transformarea aia, eram „nemuritor", iar curând el n-avea să mai existe, da' eu da, însă avea să „moarăfericit" că doar văzuse într-o „viaţă" cât alţii într-o sută, şi-atunci tare rău părutu-mi-a auzindu-l astfel grăind, pen'că mă obişnuisem să-l „simt" alături de mine, cu mine, în mine... da' peste puţină vreme, într-o zi când ne desfătam cu deliciile „pădurii-tropicale", când primu' tentacul mi s-a transformat în lumină, i-am strigat să se depărteze de mine, da' el s-a apropiat, a vrut să mă „simtă" încă o dată, un fel de rămas bun, şi-atunci am devenit tot LUMINĂ, şi-am săgetat din nou UNIVERSU' supt de forţa invizibilă a TELEPORTĂRI', care m-a recompus aproape instantaneu pe Scaurus, în mijlocu' semenilor mei ce sălta' de bucuria reuşitei lor, că mă vedea', în sfârşit, înapoi, întreg şi... m-a' privit deodată straniu, de parcă ceva se schimbase la mine, de parcă nu mai eram eu ăla pe care-l trimiseseră în necunoscut, şi-atunci, plecându-mi privirea în jos, înspre punctul în care îşi concentra' ei atenţia lor, am observat capu' lu' „Hoopy-puştiu'-bucătaru'", răsărindu-mi din torace şi uitându-se în jur buimac, dezorientat, cu ochi' clipind des-înlăcrimaţi şi uite, a trecut ceva vreme de când convieţuim în simbioza asta perfectă, motiv pentru care rugăm CONSILIU' să nu ia vreo măsură care ne-ar putea despărţi, căci suntem UNUL, chiar dacă experţi' a' zis că mi-am pierdut puterea de a transmite imagini mentale şi că ne-ar putea descompune şi recompune la loc – ca mai înainte –, nu cred că ne-ar face plăcere, nici mie şi nici lu' „Hoopy" nu cred, pen'că el e-acum NEMURITOR prin mine însumi, iar eu UMAN prin el, oh, şi pen'că acum... acum SUNTEM PERFECT!"

HYDE PARK

Inaugurăm în numărul de față al revistei această rubrică de opinii asupra fenomenului SF românesc. *HYDE PARK* din Londra este un loc unde oricine, „de la vlădică, la opincă“, poate să spună orice, neavând a se teme de vreo sancțiune penală sau morală. Redacția va respinge doar textele plicticoase. Prima intervenție îi aparține, după cum se poate vedea, cunoscutului scriitor Mihail Grămescu.

Anticipația

Drept tîrziu la replică

MIHAIL GRĂMESCU

FANDOM POSTDECEMBRIST CRITICA CRITICII CRITICE A CRITICULUI CRITICAT (sau DESPRE CURAJUL OPORTUNIST)

Vă voi scrie aici despre mutațiile postrevoluționare în „stilul" critic al domnului Bugariu Voicu (parcă pseudonim, dacă țin eu bine minte) – cunoscutul re-autor al povestirii cu titlul *Noapte bună, Sofia!* de Lino Aldani (vezi *Lumea lui Als Obb*), de la sarcasmul deplasat și insidios al tonului infatuat al *Antologonului* (vezi Robert Escarpit – *'Literar și social*) – în care-i dădea lecții de scris prozatorului *Mircea Ciobanu* cu un aplomb de duleus – cu acea viclenie castrată de bună-credință a „școlii crohmălniceaniste" multilateral dezvoltate (vorba *garde au coeur*-istului: „Foaie verde și-un *denunț*, nu renunț, măi, nu renunț!"), la sobrietatea boantă din pastilele din *Anticipația CPSF*. Îl felicit pentru primirea sa în rîndurile ex-uteciste ale acestei publicații și îi urez succes întru promovarea sa către cele mai înalte funcții ale acestei organizații pînă la cea de membru supleant al unității de pionieri a sectorului 3, pentru care prezintă reale aptitudini veleitare: maliție și limbă de

lemn.

„*Trucuri de traducător*" (nr. 526) – capitolul „*Un nou traducător*": „Înainte de decembrie '89 nu exista o critică a traducerilor SF, părînd de la sine înţeles că versiunile româneşti sînt reuşite". (Haida-de! Informaţie eronată. Să mai caute prin fanzine şi reviste.) „Creditul moral era justificat de existenţa unei instituţii a traducătorilor". (Exista şi una a turnătorilor – îl anunţăm de domnul Bugariu. Să nu fie însă trist – ambele „instituţii" de profil funcţionează în continuare). (...) „iar o editură nu acceptă un manuscris realizat după o traducere" (formulare confuză. Şi ce acceptă editura? numai un manuscris realizat înainte de o traducere) (...) „La fel ca mulţi alţi sefişti contemporani (inclusiv autori), traducătorul foloseşte verbe la perfectul compus acolo unde spiritul limbii române ar fi cerut alte timpuri. Apar astfel nişte disonanţe stilistice asemănătoare celor comise de vorbitorii pentru care limba română nu este limba maternă". (Urmează un exemplu neconcludent – nu ca formularea de mai sus a domnului Bugariu, care e o mostră de exprimare improprie – cu un citat destul de corect gramatical, dar al cărui sens se pare că i-a scăpat marelui exeget. Domnul Voicu propune, deci, generalizarea unei *Ars Poetica* proprii: revenirea la perfectul simplu popular – „în spiritul limbii" – în locul perfectului compus al limbii culte.)

Aflăm din titlul următorului capitol de un „SF neortodox". Există, înţeleg, un SF drept credincios, unul eretic şi unul ateu de SF.

Următorul titlu de capitol este şi mai interesant: „*Sefişti şi sefultură*" – construcţia „*sefultură*" sugerînd o compoziţie constrictă între sepultură şi fulton-culture. Autorul nu mai revine în text cu precizări, descoperind acest hiatus de sens abia într-un număr ulterior al fanzinului *Anticipaţia*, printr-o explozie de automăgulire extaziată înaintea propriei „invenţii" semantice.

Iată, în continuare, un exemplu de „stil" bugarian bombastic-emfatic-confuz: „O carte recentă (...) ne aminteşte că există o paraliteratură SF formată din texte neortodoxe, ce-şi escamotează marca narativă". (Virgula între subiect şi predicat este, probabil, o sugestie de nostalgie după ortografia ceauşistă). După care, domnul Voicu dă sfaturi de cenaclu autorului polonez tradus – cum să-şi îmbunătăţească textul editat. În finalul discursului afirmă: „O teorie a expansionismului SF ar fi interesantă". Bine. Să ne-o ţină şi pe asta. Sau să ne-o facă.

Domnul Bugariu mai dă şi informaţii defectuoase (despre *Motocentaurii pe acoperişul lumii*): „Autorii şi editorii sînt sefişti din grupul format şi consolidat de revista *Jurnalul SF*." Întrucît „editorii" au abuzat şi de numele meu la reţetarul de redacţie, precizez că eu am fost „format" în altă parte şi „consolidat" de *Uniunea Scriitorilor din România* în 1990. „Exasperaţi de succese exclusiv cenacliere, sefiştii grupaţi în mişcarea „*Quo Vadis?...*" – bre, nea Voicule, pe merit sau nu, SebiC.O. a ciugulit *Euroconul 95* şi *Premiul Nemira* pe acelaş an, precum şi cîteva premii naţionale la întîlnirile cenacliere. Tu le ai? Restul observaţiilor fiind relativ corecte: *Motocentaurii* şi mie mi se pare că sînt un subprodus cultural fără cine ştie ce valoare estetică (cel mult, poate, cu una de „Avangardă") – dacă dl. Bugariu nu făcea atîta tevatură pe seama acestui volum obscur nici nu s-ar fi ştiut că a apărut, la cele cîteva zeci de exemplare vîndute. Însă, fiind scos pe banii autorilor, treaba lor ce tîmpenii publică. Numai că „antologia" NU ESTE „o prelungire publicitară a *JSF*", cum afirmă Voicu Bugariu, ci o tentativă culturală a grupurilor Tărăcilă – ploieşti, *Alternativ* – Iaşi şi a domnilor Sebastian A Corn şi Ionuţ Bănuţă, Bucureşti-Buzău (alias Jeguţ Bănuţă, cum îi zic eu, codificat, cenzorului meu care se dă de ucenic pastişînd şi furîndu-mi texte şi idei).

Cît despre „testul" *Alte Românii* (vezi Norman Spinrad – *Alte Americi* apărut după vizita în România) pe tema *2050* (probabil de la formarea primului stat dac sub conducerea lui Burebista) (dl. Bugariu este un nostalgic şi al sărbătorilor ceauşiste) – eu, deşi marele sfetnic SF mi-a „cerut texte" – i-*am răspuns negativ* (deci, slavă Domnului, sînt sănătos, măcar la acest „test").

Intrăm în Europa, domnule Bugariu! Cum zice şi domnul ministru Mironov în *Trenul Progresului* (CPSF 523) „de bună voie şi nesiliţi de nimeni" – dansăm bam cu ea, ce mai una alta, „purtînd cu noi bagajele averii naţionale" – cu Marea Neagră, cu Crinul Halaicu, cu milionul lui Văcăroiu, cu ţiganii noştri, cu 23 miliarde datorie, cu motocentaurii de pe acoperişul blocului, cu 700 000 de foşti securişti, cu patru – cinci milioane de foşti comunişti (plus 7 – 11 milioane de utecişti), în frunte cu tovarăşii Nicu Gecse şi Ghidoveanu, cu porno-fictionul lui SebiCorn şi cu ex-tovarăşul membru supleant în CC al UTC IEAlbescu! Apropos – o *Federaţie Europeană* fără Statele Unite şi China Roşie n-are nici un chichirez. Să fie invitate şi ele, să sînt „pămînt din vechi pămînt" (cu î din a şi ă din e)! Degeaba face domnul Voicu Bugariu (fost tov. Bugariu – colaborator al *Procuraturii* ceauşiste din Cluj) „Critică de direcţie". Noi sîntem „pe linie". Sîntem trenuleţe! Sîntem *Metrorex*. Nu deraiem. Aceasta este calea cea bună. „Se-ndreaptă România

spre *FSUE* în zbor"! Vine anul 2000, cînd „noi nu vom mai fi copii", vom fi originale autentificate prin notariat. Ce ne tot vinde atîta cartofi SF expandaţi? Noi implodăm (vezi tirajele)!

„*Critică de direcţie*" (*CPSFA* 523) – „*fuşerînd* la repezeală text după text" (de remarcat folosirea de neologisme „zemoase" – îmbogăţirea lexicului prin neo-barbarisme rebarbative). „Mihnea Columbeanu (un abil mînuitor al limbii române) a lăsat să-i scape o întreagă colecţie de agramatisme, improprietăţi şi stîngăcii stilistice". În contextul acestei propoziţii autodefinitorii îi propun dlui. Bg. să înlocuiască „mînuitor" cu *manipulant*.

„Mărirea cererii a dus la apariţia unei *pleiade* de traducători improvizaţi". (Folosire improprie a termenului „pleiadă" – că n-or fi doar 7 ciurucuri în ţara asta – avem, tovarăşi, avem şi noi cretinii noştri! – „pletoră" cred că voia să spună maestrul B.). Aflăm şi de „un reputat *anglist*" (probabil de la englezescul „ungle" = *unghi*, că, dacă era de la „engleză", ar fi fost *anglicanist*). Nu e vorba că VB nu are dreptate – într-adevăr, proaspeţii „anglişti" ai culturii române sînt, uneori, totalmente neculturalizaţi, dar critica asta trebuie lăsată pe seama unui stilist autentic, nu a unui critic-de-duminică şi cultură ceauşistă ca d-sa care, nici el, n-o prea bungheşte pe româneşte.

(...) „imperialismul SFului de limbă engleză. Cum orice SFist mai răsărit" (de unde „răsărit"? din est?) „reuşeşte să citească în engleză" – eu nu reuşesc să citesc în engleză – ce face cu mine? mă dă afară din Partidul Imperial Sefist? Mai departe dl. VB se îngrijeşte de soarta traducătorului SF – ce se va face traducătorul anglo-sefist cînd engleza se va generaliza? va fi el obligat să treacă în tagma scriitorilor originali de limba română, sau va fi primit în *Academie*? în care din ele? (*Caţavencu* – aşa cum a fost primit domnul Iliescu, sau *IEFS* – ca Mişu Constantinescu?).

Ce-are, domne, nea Bugariu ăsta cu cineaştii? Ce, el nu ştie că Lăzărescu şi Columbeanu sînt cineaşti, nu scriitori? Şi ce dacă traduc prost? Ce, n-au voie? Filmele le fac, însă, bine. Păi, n-a văzut ce succes a avut *Liceenii trosc and zbang*? Eee!

Din *Ars Poetica* voicu-bugariană: „Cu toate acestea, SFiştii n-au motive să se simtă ŞIFONAŢI" (a se remarca grija autorului pentru îmbogăţirea terminologiei critice; VB putea scrie şi „vexaţi", sau, şi mai poporanist hiperurbanist „ofuscaţi", dar el este un 'TELECTUAL). „Aceasta fiindcă structura de temă cu variaţiuni a literaturii SF, criticabilă pe plan estetic, are un rol sociologic esenţial" (nu ni se spune care: ce rol social joacă SF-ul? rolul de ciocănar al noii societăţi socialiste multilateral dezvoltate? ce construieşte el SFul? ce edifică?). „Supravieţuirea fenomenului SF este asigurată de un specific literar ce permite o iniţiere rapidă şi creează apoi un efect de dependenţă". (dacă dl. VB crede că e aşa de simplu să parcurgi cel mai fecund compartiment al scrisului contemporan de ce nu face dînsul o istorie exhaustivă a „genului"? – cît despre „efectul de dependenţă", eu ştiu persoane care, după ce au citit prima aiureală cu sigla SF n-au mai vrut să audă de tîmpenia asta niciodată). „Este incomparabil mai uşor să devii autor SF decît autor non SF". (Fals! Uite, dînsul preferă să fie autor non SF facil şi oportunist şi critic la *Anticipaţia CPSF* decît sefist.) „Maximalismul estetic n-are ce căuta acolo unde primează prozelitismul". (Să explicăm această aserţiune sapienţială în întreaga ei profunzime: acolo unde funcţionează regula „e el prost, da-i prostul nostru", nu mai funcţionează regula „cine e cel mai tembel autor român de SF şi cel mai curvă? – corect! lista ar fi prea lungă şi s-ar lupta prea mulţi pentru locul I). „La mainstream e mai simplu". Cine a fost cel mai mare mîncător de spanac din *Epoca de Aur* a zilelor de fior şi rîs? Acela care şi-a luat angajamentul solemn să scrie „viaţa şi opera preamăritului conducător iubit" – şi n-a scris-o (recte VB – vezi *Luceafărul* de după *Revoluţie*, seria veche, mărturiile veselului critic din textul *August – Decembrie 1990*. Aici lucrurile sînt clare. Doar în SF e mai confuz. Să fie Wells cel mai mare utopist? Nu, fiindcă scria distopii. Să fie Marx? Nu, că a dat faliment Ceauşescu. Uite, pînă şi trepăduşii şi lingăii din mainstream, ca răsuflaţii „critici" VB sau Croh., în SF sînt „consideraţi" (Vezi CTP – *Adevărul* scînteii *Pravdei* de Bucureşti) – le dau fanii apă la moară să se dea şi ei de specialişti importanţi. Cum zice şi VB în articolu' său: „Aceeaşi regulă funcţionează şi în cazul cititorilor lipsiţi de veleitatea de a deveni autori". E clar pentru cine spune Voicu asta! „Trage tare în ciocoi, tu-i mama lui!" Să fie primit în *Quo Vadis?*...!

„Într-un timp relativ scurt" (150 de ani de la naşterea lui Wells), „amatorii de literatură SF devin competenţi sau, cel puţin, capătă sentimentul că au devenit. Aşa stînd lucrurile, conceptul de cultură SF, adesea invocat de *mandarinii* genului, se cere rediscutat". (Aici cam are dreptate Bugariu, că şi eu am boală pe Ghidoveanu – şi el e „mandarina" care a venit cu aiureala asta: „cultură SF" – adică n-ai voie să scrii o năzbîtie pînă nu citeşti toate cretinismele de traduceri publicate de el – ca Voicu Bugariu cu „cultura şahistă" – adică n-ai voie să i-o tragi la o întîlnire

amicală „profesionistului" candidat pentru că n-ai citit nu ştiu ce-a spus nu ştiu cine despre doamna Polihroniade, să zicem. Apropo, *Planeta* aia *Şah* nu şi-a inspirat cumva titlul după *O planetă numită Anticipaţia* (vezi Alexandru Mironov)? (Drepturi de autor a plătit?). „Se pare că un cunoscător al structurilor n-are nevoie să devină un erudit, pentru a fi SFist competent. Un argument în acest sens este lipsa mizei stilistice". Dl. VB se vrea, prin aceasta, „un SFist erudit". Dar e cam incompetent, fiindcă „miza stilistică" a domniei sale „este mare, este superbă... dar lipseşte cu desăvîrşire", cum ar spune ILC. Păi dogmatismul structuralist al SFului (apropo de cuvîntul *structuralist* – mă simt obligat să-l corectez pe Liviu Radu care, într-un articol din *JSF* îl face „existenţialist" pe Levi-Strauss, Claude-Levi-Strauss este *structuralist*, ceea ce e cu totul altceva) nu l-a promovat chiar domnul VB cu bazaconia aia de articol din *Almanahul Anticipaţia* (parcă) despre „caracterul de artă manieristă al SFului"? Şi, în cazul baladelor, să zicem, sau al sonetului, aşa e: ştii forma fixă – o aplici. Doar nu mi-o pretinde acum să citesc toate sonetele din lume înainte să mă „aventurez" să-i scriu şi eu unul iubitei? Dar nu ne-a edificat, încă, şi pe noi, care naiba-i *forma* aia *fixă* a SF-ului şi, pînă nu o pune în evidenţă, eu nu-l cred că SFul e manierist, mai ales după ce a afirmat că e, de fapt, experimentalist.

Dar să cităm şi cîteva bugarisme rebarbative (*ACPSF*): „*CONSECUŢIA TIMPURILOR VERBALE*", de exemplu.

Lîngă *Trenul progresului 2* în care domnul Mironov ne povesteşte încurajator despre concertul corului simfonic dirijat de la Snagov unde maeştrii cîntăreţi din Nüremberg au stabilit în mod armonios să ne înhame la acelaş jug pe toţi: cerbi şi căprioare, boi şi privighetori, ciori şi coţofene, că altfel vine nenea naş-acar şi ne aruncă peste bord (ştiut fiind că trenurile au bord), şi solicitîndu-ne nouă sfatul-medicului cum să facă el asta mai bine, VB îşi continuă prezentarea cioburilor critice. El nu îi dă sfaturi domnului Ministru cum să „încurajeze populaţia din zona rurală să ia hotărîri privind activităţile economice" – adică unde să-şi investească milionul guvernului Văcăroiu: în vaci sau în boi, în lupi sau în urşi cu care să tracteze spre cele mai noi cuceriri ale spaţiului cosmic „maşina" socialismului capitalizat (sau a capitalismului monopolizat de comunişti) ci persevereazã în a „prolifera" critica sa „cu caracter global" (*Greenpeace*?) de genul „*Intern-ET*" (vezi pct. 14 din *trenuleţul* cu acelaş nume din rubrica *Politique*... Frections) „monetizînd informaţia" pînă la demonetizare. „Atenţie: (...) Strategiile pe termen lung ale celor mai multe ţări europene sunt deja demodate" – ne avertizează domnul Ministru *AL*exandru Mironov (vezi dicţionarul *Teora* de expresii de argou în engleză şi americană – GM96) că ne avertizează *AL*vin Tofler în *AL treilea val* (de emigranţi evrei ruşi spre Israel – cu z din s cf. noii grafii). „Să sperăm, deci, că executorii *Declaraţiei de la Snagov* (Parc sau Sat?) „vor ţine seama de treptele care trebuie SĂRITE" (NB!) „pentru ca generaţiile carpato-danubiene-viitoare! –" să-şi rupă gîtul pentru a „prinde, totuşi, trenul Progresului" – care le-a luat-o mult înainte în manevra de prăbuşire în hăurile fără de sfîrşit (cu î din a) ale capitalismului aflat „pe buza prăpastiei"!

„Asocierea lui Cioran cu literatura SF poate să pară un semn de frivolitate intelectuală", zice Voicu, dar ne consolează că Cioranul face parte, totuşi, „ÎN MOD FĂŢIŞ" (deci nu „duşmănos") dintr-o „categorie" inedită, inventată de mister Bug., a distopiilor de idei" (spre deosebire de distopiile de partid şi de stat, de distopiile de mărfuri şi obiecte, precum şi de alte distopii cu caracter mai puţin judicios). Domnul Bug. este un ameţit („cu toate acestea, AMEŢEALA INTELECTUALĂ" (vezi Robert Escarpit) (raţai dracu' de telectuali!) „ce ne cuprinde" (nu ne dă numele grupului cu care a făcut chermeza) „atunci cînd citim unele viziuni cioraniene asupra viitorului este înrudită cu aceea generată de miturile eshatologice ale literaturii SF". (sic!) Întrucît dînsul nu dă exemple la ce „mituri" ale literaturii SF face referinţă în poezia sa postmodernistă în vers alb, îmi permit să citez eu, aici, de pildă, *Nepoţii nepoţilor noştri* de I. şi S. Safronov (ed. *Tineretului* – 1961 – apărut – „mitul", vreau să zic – sub tehnoredactarea Constanţei Vulcănescu în 30.200 exemplare, broşate 28.070 + legate 2.130 – carte de mare succes de public şi critică, vîndută integral).

Dl. Voicu propune un nou concept estetic: „groparul textului" (nici o aluzie la dra Daniela Gropariu). După pretenţia că editura *Nemira* (actualul trust editorial *Nemira – ACPSF – ŞT* de pe lîngă CC al UTC – GM96) ar fi „iniţiat conquista SF în România" („adevăr" fals: *conquista* aia de care zice dumnealui a fost „iniţiată" de editura *Albatros* sub comanda *Guliverului între chitici* Sîntimbreanu (cu în din i), ca o continuare a politicii de culturalizare a satului iniţiată de tovarăşul Victor Zednic – păi se pot compara tirajele de 30.000 de exemplare ale *Insulei cutremurelor* – Feher Klara (în româneşte de Ion Chinezu, bă! – vezi cîrciuma din spatele autoservirii de vizavi de cofetăria *Scala*) ed. *Tin.* 1962, cu spanacurile alea de tiraje ale *Nemirei*?). Cît despre

dispariţia din scenă a „Expertului" – asta s-o creadă nea Bugariu! Ea este un ideal al societăţii socialiste multilateral dezvoltate, sau al Creştinismului apocaliptic vizionar („să-nceapă-al lumii vechi apus" – vezi *Internaţionala*). Ceea ce numeşte el „Expert" este, de fapt, o imagine deformată tendenţios a tovarăşului Dulea (*Duleus* – vezi „*Dulăii*" de Lăncrănjan – cu ă din e cf. *Bibliei* „Ferdinand-Carol II".). Că unii cenzori (consilieri editoriali, în terminologie standard – vezi Robert Escarpit – *Literar şi social*) sînt agramaţi şi incompetenţi (ca domnii critici şi exegeţi de la *Anticepesefe*) asta e altă problemă. Ei sînt cazuri particulare ale nobilei tagme a cenzorilor, împrospătată post-revoluţionar cu forţe noi recrutate dintre ofiţerii şi subofiţerii nedreptăţiţi de vechiul regim de teroare a tristei amintiri (vezi cazurile Ghido, Pav, etc).

Aflăm, în continuare, din articol, că „Leguin nu se îndepărtează deloc de *reţetele* hegeliene" (de dreapta sau de stînga?) „pledînd cur ăbdare" (sic! grafia îmi aparţine şi este destinată sublinierii eleganţei stilului exegetului nostru) „benedictină" (...) etc. Precizăm că încadrarea hegelienilor la benedictini este novatoare, dacă nu chiar arbitrară. Ipoteza îi aparţine în întregime dlui Bug. Teza, altfel originală, ar trebui susţinută cu exemple concrete din Istoria Culturii. Marx, de exemplu, după cîte ştiu eu, a fost iezuit. Kierkegaard, alt hegelian (de dreapta, de astă dată) era protestant.

Am remarcat cu plăcută surpriză, însă, în textul cultului şi pedantului exeget VB grafia interesantă a lui „nici-o" în loc de „nici o" sau „nicio" recomandate de *Îndreptar*. Îl felicit pentru curajul de autor. Şi pe mine mă agasează, uneori, dogmatismul convenţional al acestui produs al *Academiei* RSR (care alta?).

Reproduc în continuare, în întregime, poanta finală a capitolului *Improprietăţi, exprimări semidocte, cacofonii, traduceri brute* cu care criticul completează exemplele celuilalt cu o apoteoză de galimatii specifice sie: „Probabil că traducătorul ne invită" (de verificat dacă nu cumva e ÎNVAŢĂ în loc de „invită" GM96) „*DIN MERS cum e cu verbele* şi, ÎN GENERAL, cu limba română literară". (Ei, cum e? ia zi tu, nea!) „În timpul şcolarizării sale, mulţi scriitori autentici vor şoma", (? – GM96) „iar criticii vor avea parte de texte stupide. Paradoxurile tranziţiei!" (Ce glumă veselă! Să rîdem cu Voicu Bugariu, de Voicu Bugariu şi pentru Voicu Bugariu!)

În ultimul capitol al criticii sale *O poetică a SFului*, domnul Bug. îmbogăţeşte limbajul critic cu încă o expresie plastică superbă, luată din întreprinderile *cu foc continuu*: „Nu este exclus ca el să deţină un asemenea program, capabil să-i dea subiecte de povestiri şi romane, PE BANDĂ RULANTĂ". Se poate observa legătura subtilă cu industrialismul postindustrialist din articolul critic de prezentare a celui de-al treilea val al sefistului Toffler de la începutul memorabilului număr al *ACPSF* („Le plus captivant") pe coperta căruia recunoaştem, în personajele desenului alegoric, o imagine idealizată a doi membri ai colectivului de redacţie al publicaţiei: tovarăşa Viorica Podină şi ex-tovarăşul Ioan Eremia Albescu, actualul tovarăş-domn Ioan Albescu, înarmaţi cu săbii şi suliţe în vederea ofensivei „conquistei SF". La *ABCul graficii SF* de la *Poşta redacţiei*, cunoscutul critic („recomandat") Walter Riess (cu doi s conform noii grafii) dă sfaturi practice tinerelor gospodine care vor să se apuce de artă plastică. Avem şi o schemă de funcţionare de principiu a sistemului: „Cum?" să înfigem o săgeată în desen, ne arată Walter Riess, „Pe ce?", pe *Anticipaţia*, „Ce?" „conţinut" şi „cu ce?", cu „scule diverse". Din asta iese „desenul tipărit", pe care ni-l arată domnul Alexandru Mironov, pe pagina următoare, pe coperta *AA* (cu un aer nu foarte încîntat, e drept), secondat de „gorila" sa Vasile Andru, de la *Viaţa Românească* (şeful secţiei de proză a *Uniunii Scriitorilor din România* – vezi *Luceafărul* de după alegerile de la Adunarea Generală de acum trei ani şi ceva).

În numărul 525 al *ACPSF*, sub titlul *Skull City* de Lucius Shephard, domnul Mironov face publice „condiţiile de angajare la firma" CFR – Progresul III, cu o cifră de afaceri „frumuşică": 400.000.000 lei (impozabili). Aflu, în continuare, că sînt cel mai publicat autor român (adunat cu Florin Pîtea – cu î din a) din ultimele 23 de numere ale fanzinului *Anticipaţia* (sub 5.000 ex. tiraj*), cu 5 texte (corect! ce, domnul Mironov e autor? e român? sau Mihai Dan Pavelescu? sau Walter Riess? – păi numai cîte poşte ale redacţiei au publicat oamenii ăştia şi mă luau la numărul de apariţii! Slavă-Domnului că nu sînt autori, sau români, că altfel nu mai cîştiga el domnul Octavian Mogoş din Brăila concursul! Dar aşa, el este fericitul beneficiar al felicitărilor Excelenţei Sale domnului Ministru al Tineretului şi Sportului). După care domnul Voicu Bugariu ne dezvăluie fragmentele critice *Paradoxul literaturii SF*. Ia să-l vedem şi noi, domne!

Paradoxul SF este că: o autoare SF debutantă ca N. Lee Wood (sau mai pe româneşte, Nela Pădure), „*este chemată* să echilibreze două forţe contrare", prima centrifugă, a doua centripetă – centrifuga „ameninţă să-i dizolve textul" şi să-i răpeas**că ci**titorii" (a se remarca eleganta rezo-

* În realitate, tirajul revistei Anticipaţia depăşeşte cu mult această cifră (n.r.).

nanţă cacofonică), centripeta „o împinge" la „văduvă de LITERARITATE" (concept critic bugarin). (GM96 – Cum o fi recomandînd adjectivizarea noul *Îndreptar* al *Academiei*: „bugarin" sau „bugaresc" cu î din a?) Aflăm că: „Dacă este prea talentat, autorul iese din SF", (nu ni se spune unde se duce la ieşirea din SF), dacă este prea ingenios, iese din literatură" (iarăşi fără precizare unde se duce). Concluzie: în literatură n-au acces decît tembelii plaţi şi în SF doar agramaţii fără talent. E paradoxal? Este. „Asemenea afirmaţii nu sînt butade, cum ar putea să pară", ne asigură VB în continuare. „Ţine de natura SFului un echilibru dificil de păstrat între LITERARITATE" (de ce nu „literaturitate"?) „şi speculaţia intelectuală" (există, domne, şi speculanţi din ăştia, lua-i-ar dracu'! există!), „între expresivitate şi extrapolare rece" (iată bazele a încă două noi concepte ale esteticii bugareşti: „extrapolarea rece" şi extrapolarea caldă).

„*Copiii lui Faraday* dovedeşte că lucrurile stau într-adevăr astfel. Cartea semnată de N. Lee Wood este atît de reuşită în sens pur literar, încît cititorul SF standard" (nu ni se spun *stass*-urile sale, sînt secrete de stat) „se întreabă dacă nu cumva este prea literatură şi prea puţin SF".

Întrucît amicu' Voicu nu dă citate, completez eu, la întîmplare, cu unul de la pagina 123 a capodoperei: „– Nu-m' mulţumi. Nu-m' nimic. M-atingi, te fac fărîme (cu î din a), mort. îl avertiză ea. Te-ajut, m-ajuţi. Tîrg. 'Stai tot."

Calitatea cărţii doamnei miss Lee Wood nu stă în rafinamentul scriiturii, ci în autenticitate, cred eu.

„Traducerea este onorabilă, deşi conţine destule neglijenţe. În comparaţie cu alţi traducători SF de azi, Mircea Ştefancu poate fi considerat un maestru". Dacă domnul Bugariu e un fan atît de convins al lui Ştefancu, poate-mi spune şi mie despre ce e vorba în *Lumina virtuală* a lui Gibson, că din varianta Ştefancu nu se înţelege nimic.

În privinţa „stilului" dlui VB: „punte empatetică". Dacă vine de la *empatie*, în spiritul gramaticilor bugarine ar fi mai interesant *empatitică*. Oricum, ideea este pasionantă: cititorii se cred o punte şi încearcă să afle ce simte puntea. Păcat că fecundul critic nu îşi dezvoltă ideea mai explicit.

Remarc, în schimb, caracterul bombastic şi gongoric al limbajului dlui Bug., care, uneori, seamănă la stil cu un crainic sportiv: „Iar relaţia de tip ură-iubire, existentă între personaje, ar fi părut mai degrabă FASTITIOASĂ (noi am adăuga „chiar PLETORIRĂ").

În capitolul *Efectul de enclavă* (remarcaţi influenţele terminologiei politice asupra limbajului critic), Buga. spune (citez): „*Moraliştii SF* spuneau acum şase ani, cu DREPTATE, că dictatura îi împiedică pe români să citească marile cărţi ale genului". Cine sînt, domne, „MORALIŞTII" ăia SF? Fiindcă, dacă aveau curaj să-i spună lu' Ceaşcă, încă de acum şase ani, că e un dictator, apăi aveau curaj, nu glumă! Voicu i-a zis? Oricum, iată încă un concept inedit al dialecticii bugarine: „Moraliştii SF".

Iar bombastic: „permisivitatea consubstanţială mentalităţii SF".

„Cît priveşte efectul de enclavă, lucrurile stau cam aşa. Cunoscătorul în materie de literatură SF are foarte mult de citit pînă doreşte să devină şi să rămână un om informat. Cărţile care-l interesează fiind foarte numeroase, nu-i prea mai rămîne timp pentru lecturi non SF", etc – păi cum rămîne cu teza că „iniţierea în SF e uşor de făcut" din celălalt articol?

În continuare aflăm de „provincializarea" SFistă a „scriiturii artiste". Iar nu se precizează nominal cine e tovarăşa asta, s-o cunoaştem şi noi pă scriitura aia artistă.

„De aici şi pînă la dispreţul pentru text nu mai este decît un pas. *Spre regret,* în România de azi, acest pas a fost făcut". Aici are dreptate, Voicu. Dar dacă se referă la dispreţul meu pentru gargarele critice cam ca ale dumisale, acest pas a fost făcut încă din România de ieri, de pe vremea cînd i-am citit *Antologoanele* „angajate politic". N-aş vrea să se creadă că am de gînd să iau apărarea traducerilor atacate. Nu. Ele sînt execrabile. Dar cînd spune asta tocmai 'mnealui şi aşa cum o spune, parcă mînjeşte „Cauza" – ca atunci cînd pe „marele estet al realismului socialist", Crohmălniceanu, l-a apucat sefismul, după ce douăzeci de ani a băgat oameni la apă că „nu oglindesc realist viaţa omului nou" „constructor conştient" ai lu' naiba să-l ia. Oportunismul unuia concurează cu nesimţirea ăluilalt. Ia uite: „Cartea apărută la Craiova semnalează un moment de apogeu. Este greu de imaginat că o traducere editată ar putea fi încă şi mai nereuşită". (Ba se poate! Citeşte-le pe-ale domnului Ghidoveanu. Sau pe ale lui Ştefancu. Întotdeauna este loc şi de „mai bine", adică mai rău în cazul de faţă.) „Se pare că lucrurile au ajuns atît de departe, încît o reacţie din partea publicului este inevitabilă". – Profetismul de trei surcele al cenzorului Bugariu este dezinformat – publicul reacţionează de mult ne-mai-cumpărînd cele mai multe din spanacurile editate. Vînzările de carte din ultimul an le ştie dumnealui? Dar tirajele? Mai mult decît atît publicul nu poate decît să-i ia la şuturi pe traducători şi

editori. Însă asta nu are sens – fiindcă oricum aceştia falimentează destul de repede încît să nu fie nevoie de gesturi extremiste.

Cît despre „literaritatea textului SF" – mă întreb dacă *literaritatea* textului lu' Bughi-bughi îi permite să discute despre aşa ceva. Cînd afirmă: „această publicaţie (*JSF*) şi-a dobîndit o faimă prin performanţele sale în materie de agramatism şi semidoctism", oare domnul Bugariu nu-şi dă seama că publicaţia unde scrie dînsul, şi chiar ceea ce scrie domnia sa, sînt cel puţin la fel de blamabile în acelaş sens invocat? Pentru a avea dreptul să scoţi paie din ochii altora ar trebui să-ţi scoţi tu, mai întîi, bîrna, cum scrie în *Biblie*.

Cît despre tupeul de a se erija în postura de sfetnic duhovnicesc al mişcării SF, decretînd în *Almanahul Anticipaţia 1995* (editat de gruparea „ateist-satanică şi apocaliptică UTC"): „Cît timp este „Sectă creştină" şi „crede" în literatură, mişcarea SF rămîne ceva de înţeles pentru cititorul obişnuit, precum un sectant baptist, să zicem, pentru un creştin ortodox" – mi se pare caraghios să aud prelegeri religioase şi acuzaţii şi anateme tocmai din partea unui ateu care, pe deasupra, nici nu frecventează întîlnirile SF şi nu le-a frecventat decît în scopuri fie erotice (ca la Cluj în 1983, parcă), fie de servici – trimis de cine i-o fi plătind să bage strîmbe-n gaşcă.

„Desigur, literatura nu este Dumnezeu, iar sefiştii nu taie cocoşi negri la miezul nopţii. Cu toate acestea, metafora este corectă".

Deşi LITERATURA ESTE DUMNEZEU („La început a fost Cuvîntul, şi Cuvîntul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvîntul" – Ioan), „metafora" domnului Bugariu „este corectă" din punctul său de vedere – dl. Bugariu „taie cocoşi la miezul nopţii" şi se pretinde (sau e) sefist. Numai că, dacă el e sectant, sau budist, sau ce e, nu văd de ce noi, ceilalţi, care sîntem evrei dreptcredincioşi care frecventăm şi *Sinagoga*, şi *Teatrul Evreesc de Stat* trebuie să-i suportăm propaganda de neofit pretins creştin. De cînd yoghinii sînt preocupaţi de sectantismul creştin? Că la zen-budismul de mîna stîngă al lui, sectele sînt încurajate încă de pe vremea tovarăşei Indira Ghandi şi a „vizitelor de lucru" ale tovarăşului Mario Vasilescu, „prietenul" lui Ioan Eremia Albescu şi al tovarăşei Podină.

ACPSF nr. 527 – *Alte Românii – Literatură SF sau sefultură?:* „Culmea în materie de pseudo-estetică o atinge Mihail Grămescu în nr. 133" (...) „Mă întreb chiar dacă bravii noştri teoreticieni au auzit de *emulii lor* francezi". – eu nu mă emulez, domne, cu nimeni! Da' tu ai auzit de Sile Cuţitaru? Da' de Gigi Varză? Da' de Marinică Chioru? Da' de Trefla Blondă?

„Mihail Grămescu, un autentic poet în prozele sale, a sărit peste cal, nu pentru prima oară. Încurajat de faptul că *JSF* îi publică absolut TOT CE SCRIE" (de unde ştie tovarăşul? are acces la manuscrisele mele?) „s-a aventurat în direcţii necunoscute. Din *pură şi simplă* ignoranţă, nimeni din redacţie n-a băgat de seamă că eseul său este incoerent". Lăsînd la o parte că tovarăşul Buga. se cam repetă – aceleaşi „acuzaţii" i le aducea şi lui Mircea Ciobanu acum 10 ani în *Antologon* – că e poet în proză, adică – eu zic: cît despre incoerenţă, mai bine incoerent (dacă aşa crede dumnealui, deşi, conform propriei afirmaţii, el este singurul care vede asta) decît AGRAMAT, ca tovarăşul critic arogant, în ultima afirmaţie.

Polemici SF: „Înainte vreme, la noi nu prea existau polemici". (Nu, la noi existau pole-mari. Dar, după cît se arată, Voicu nu prea ştie ce e aceea polemică – aşa cum rezultă din text). (...) „Blînzii sefişti" (zice Blîndul Ben), „care nu doreau decît să participe la convenţii, s-au radicalizat. Între ei au apărut dispute aprige".

Inspirat de aceste rînduri mi-am propus să meditez cu privire la următoarele teme: incompetenţa politrucilor obraznici, şi stahanovismul (proletcultismul grandilocvent) din „opera" romanescă anterevoluţionară a Blîndului Ben. Atît.

14 noiembrie – 1 decembrie 1995
(text cenzurat de *Jurnalul SF* şi pastişat apoi, treptat, în suita de articole semnate de Cătălin Ionescu în aceeaşi publicaţie – GM96)

PS: Precizez că textul *GLORIA*, preluat de *Almanahul Anticipaţia* fără să mi se ceară permisiunea a fost sustras de domnul Cristian Lăzărescu fără încuviinţarea mea de la casa editorială *Nemira* unde îl predasem cu ani în urmă, după ce fusese respins de tovarăşul Mihai Dan Pavelescu de la *ACPSF*. Între timp textul a mai fost publicat în ziarul *Evenimentul* de Iaşi, care ar trebui să-i acorde *protecţie* conform *Legii drepturilor de autor*.

17 septembrie 1996

DAN D. FARCAŞ

01

Fantasticul realităţii

S-au întrebat mulţi cum se explică fascinaţia pe care literatura de anticipaţie sau cea „ştiinţifico-fantastică" o exercită asupra cititorilor, mai ales a celor tineri, mai ales a celor cu oarecare şcoală. Răspunsul nu este simplu.

Desigur, nu sunt de neglijat capacitatea acţiunii de a ţine cititorul cu sufletul la gură, calităţile literare, frumuseţea personajelor. Dar acestea sunt comune întregului gen epic.

S-a vorbit, cu ceva mai multă îndreptăţire, de *evazionism*. S-a spus că sufletele fragile, confruntate cu o realitate care nu le mai promite prea multe perspective, simt nevoia să se refugieze pe tărâmuri imaginare, să se identifice cu eroii unor întâmplări extraordinare, să exploreze, alături de aceştia, lumi necunoscute, să învingă forţe ale răului, să participe la descoperiri epocale. Sub acest unghi, literatura SF era un fel de drog, menit să dea o rezolvare iluzorie inadaptării la probleme cotidiene. Până în '89 această acuză plana asupra întregii mişcări SF din ţara noastră. În loc „să pună umărul la edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate" – se spunea – tineretul se refugiază, mental, pe Marte, în Atlantida, într-un viitor îndepărtat, sau cine mai ştie unde...

Dar cred că explicaţia nu este suficientă. Există numeroase alte genuri de literatură evazionistă. Există, de pildă, romanele care ne ajută să evadăm într-o realitate cât de cât atestată: în lumea opulentă a miliardarilor, în jungla plină de crocodili, în epoci de mărețe istorii ş.a.m.d. Literatura SF preferă însă lumile fictive, cele în care omul poate *crea*, cea care poate fi mobilată cu jucăriile nemaivăzute ale fanteziei autorilor (şi chiar ale cititorilor). Poate nu e valabil pentru toţi oamenii, dar există mulţi pentru care această *dimensiune ludică* şi, în acelaşi timp, *demiurgică* este ceva fără de care n-ar putea trăi. *Creaţia*, în sensul cel mai nobil al cuvântului este, deci, fără îndoială, o parte a răspunsului pe care-l căutăm. Dar numai o parte. Vulgarizându-se această idee, s-a spus că în epoca modernă un Jules Verne sau cei ce i-au călcat pe urme, erau vizionarii care prefigurau viitoarele invenţii, operele lor fiind cumva o fază premergătoare, mai mult sau mai puţin obligatorie, cercetării ştiinţifice şi progresului tehnic. Falimentul acestui punct de vedere s-a vădit prin jenantele subproduse SF fabricate (şi într-o perioadă chiar publicate) de cei ce şi-au făcut din el un crez.

Există, deci, şi o altă dimensiune esenţială, relevată de însăşi denumirea de „SF", cea a *fantasticului*, a *misterului*, a necunoscutului. Pe lângă fascinaţia demiurgicului, omul, cel care îşi onorează această condiţie, a fost înzestrat şi cu *fascinaţia cunoaşterii*. Când va trece pe lângă o peşteră nu-şi va putea reprima curiozitatea de a afla ce se ascunde în adâncurile ei, chiar dacă se teme şi, ori de câte ori îşi va ridica privirea spre bolta înstelată se va înfiora de fantomele infinitului din hăurile sale. Este, poate, un paradox, dar în secolul nostru, în care ştiinţa a repurtat mai multe victorii decât în tot restul istoriei sale, chemarea de sirenă a fantasticului, uneori iraţional, ne înlănţuie ca un viciu...

Sau poate nu e un paradox. Şcoala are adesea o viziune cam triumfalistă asupra cunoaşterii lumii, viziune pe care se străduieşte s-o întipărească adânc în minţile noastre. Pentru absolventul de liceu, ştiinţa apare adesea ca un edificiu încheiat, care explică tot ce se întâmplă în jurul nostru, poate în afara unor detalii nesemnificative care, însă, vor fi lămurite cât de curând. Într-adevăr, ştiinţa are atâtea

merite, încât greu am găsi cuvinte care să le aprecieze la adevărata lor valoare. Dar tocmai aceste merite exercită o adevărată *hipnoză* asupra noastră, a tuturor celor ce ne-am adăpat la izvoarele sale, o hipnoză datorită căreia uneori, pur şi simplu, nu mai suntem în stare să vedem că ştiinţa are şi limite. Iar când ne întâlnim cu ceva ce ştiinţa noastră nu poate explica, păţim exact ca în faimoasa anecdotă cu ţăranul care a mers la grădina zoologică, a văzut pentru prima oară în viaţă o girafă şi, cu siguranţa cunoscătorului, a declarat sentenţios – *animalul acesta nu poate exista!*

Unii dintre oameni păstrează, totuşi, o anume ingenuitate, scăpată miraculos de hipnoza colectivă a clişeelor şcolii. Nu mă gândesc la ignoranţi, ci, dimpotrivă, la cei bine înzestraţi şi instruiţi. Aceştia intuiesc *perenitatea misterului* care rămâne îndărătul cunoaşterii oficiale şi nu numai că acceptă, dar şi caută cu asiduitate *fantasticul.*

Ei se împart în amatori de „fiction" şi de „nonfiction". Prima categorie se recrutează dintre cei cărora le e teamă totuşi să întâlnească fantasticul faţă în faţă. O astfel de întâlnire le-ar zdruncina echilibrul sufletesc întemeiat pe certitudinile însuşite în şcoală. Ei preferă să se defuleze citind literatura de gen sau cea SF, adesea fără a pune prea mare preţ pe logica şi coerenţa ingredientelor ştiinţifice, zicându-şi că fantasticul din cărţi este, la urma urmei, doar o convenţie, o simplă scorneală, precum în basmele copilăriei.

Dar există şi amatorii de fantastic de tip „nonfiction". Pentru aceştia naraţiunea, încărcătura emoţională a conflictelor interumane, atât de importante în „fiction", cad pe planul doi, confruntate cu frisonul conştientizării faptului că în jurul nostru se întâmplă uneori şi fenomene stranii, care nu pot fi explicate prin ceea ce cunoaştem din şcoală. Fiind foarte rare, ele puteau fi expediate pe vremuri ca simple halucinaţii; dar la ora actuală lumea a devenit un „sat global" după expresia lui McLuhan. *Mass media* ne ajută azi să aflăm că un cutare fenomen rar şi inexplicabil s-a petrecut, aidoma sau aproape aidoma, în câteva sute sau câteva mii de colţuri ale lumii. În acest caz, nici un cercetător de bună credinţă nu mai are voie să aplice politica struţului... Iată de ce la ora actuală literatura fantastică „nonfiction" trăieşte o nouă tinereţe. În librăriile occidentale a devenit deja obişnuită menţiunea „nonfiction" pusă chiar pe cotorul cărţilor, pentru a distinge literatura SF de nararea sau comentarea unor întâmplări fantastice petrecute aievea: fenomene paranormale, întâlniri cu OZN-uri şi ocupanţii săi, viaţa de după moarte etc.

Cele două categorii de iubitori ai fantasticului reprezintă două modalităţi complementare de a practica o *cunoaştere nestandardizată.* Oamenii de azi nu-şi dau încă pe deplin seama de imensa valoare a acestui tip de cunoaştere, copleşiţi fiind de frumuseţea şi succesele ştiinţei oficiale. Abia urmaşii noştri vor înţelege că, dincolo de gândirea riguroasă, calea spre adevărata descoperire cere respectarea, căutarea şi explorarea sistematică a fantasticului.

Abordările „fiction" şi „nonfiction" ale fantasticului se potenţează reciproc. Ştim bine că sunt situaţii în care fantezia autorilor de literatură SF a depăşit de departe ceea ce a creat natura (vezi, de pildă, varietatea vietăţilor inteligente imaginate în Cosmos) şi sunt situaţii în care natura relevă surprize care nici unui autor de SF nu i-au trecut prin cap. În primul caz, autorilor le-au scăpat anumite legături obligatorii care ţin de bogăţia realităţii. În al doilea caz, hipnoza ştiinţei i-a împiedicat pe autori să vadă nişte adevăruri dintre care unele se pot manifesta chiar sub ochii lor. Iată de ce cred că uneori este interesantă şi utilă alăturarea abordărilor „fiction" şi „nonfiction" într-o revistă de anticipaţie. Propun, deci, cititorilor revistei *Anticipaţia*, începând cu numărul următor, câteva comentarii pe marginea fantasticului de lângă noi, uneori mai straniu decât cel inventat, sigur mai dătător de frisoane, deoarece nu este vorba de un fantastic exilat pe tărâmul vecin benignelor legende şi basme, ci de unul cu care ne-am putea întâlni noi înşine chiar mâine. Comentarii însoţite eventual de o dezbatere din care, sunt convins, am avea cu toţii de câştigat.

Desen de Titus Udrea

Premiul ARTHUR C. CLARKE

Iată fericiţii câştigători ai premiului ARTHUR C. CLARKE, care au fost desemnaţi în acest an la Science Museum, South Kensington, în Anglia: Pentru roman: *FAIRYLAND* de Paul J. McUley. Celelalte nominalizări au fost: *HAPPY POLICEMAN* de Patricia Anthony, *THE TIME SHIPS* de Stephen Baxter, *THE STAR FRACTION* de Ken MacLeod, *THE PRESTIGE* de Christopher Priest, *THE DIAMOND AGE* de Neal Stephenson. Ken MacLeod a câştigat o menţiune specială pentru primul său roman.

Marian Deaconu